

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Omakotiasujan riskien vakuuttaminen kotiva- kuutuksen avulla: tutkimus Suomen suurimpien vahinkovakuutusyhtiöiden välillä

Sauli Tuokko

2018 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Liiketalouden koulutusohjelma

Opinnäytetyö

Marraskuu, 2018

Omakotiasujan riskien vakuuttaminen: tutkimus Suomen suurimpien vakuutusyhtiöiden kotivakuutuksista

Vuosi 2018

Sivumäärä 115

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia mitä riskejä omakotiasuja voi kotivakuutuksen avulla vakuuttaa. Tutkimus rajattiin kuluttajanäkökulmaan ja pohjatietona käytettiin Suomen neljän suurimman vahinkovakuutusyhtiön kotivakuutuksia. Työn tarkempia tutkimuskysymyksiä olivat: mikä on kotivakuutus, mitkä ovat keskeisimmät omaisuusvahingon korvattavuuteen vaikuttavat tekijät, millaisia omaisuuteen kohdistuvia riskejä omakotiasuja voi kotivakuutuksen avulla vakuuttaa, millaisia varallisuusvahinkoja kotivakuutus koskee, sekä mitkä ovat tutkimuksen yhtiöiden kotivakuutusten keskeiset erot.

Nykypäivän kotivakuutus on riskikohtaisten vakuutusten (mm. palo-, murto-, vuoto- ja vastuuturvan) yhdistelyn tuloksena syntynyt pakettivakuutus, jossa perheen ja kodin vakuutus-tarve on pyritty sisällyttämään saman vakuutuksen ja vakuutuskirjan alle. Kotivakuutus koskee perheenjäsenten omaisuusvahinkoja ja varallisuusvahinkoja. Omaisuusvahingot ovat omakotitalon rakennukselle ja perheenjäsenten irtaimistolle sattuvat vahingot. Varallisuusvahinkoja taas ovat taloudelliset menetykset, kuten tilapäisasunnon kustannukset, sekä vastuuvahingot ja oikeudenkäyntikulut. Kotivakuutus korvaa äkillisesti ja ennalta arvaamattomasti sattuneita vahinkoja kotivakuutuksen turvakokonaisuuden eli laajuuden mukaan.

Kotivakuutusten eroavaisuudet piilevät usein yksityiskohdissa: tässä työssä muun muassa vakuutusehtoja tutkittiin tarkemmin taulukoiden avulla. Tutkimuksen vakuutusyhtiöiden kotivakuutuksissa oli erilaiset vahvuudet, mutta mikään yksittäinen vakuutusyhtiö tai kotivakuutus ei osoittautunut kaikin puolin parhaimmaksi vaihtoehdoksi omakotiasujalle. Kotivakuutukset olivat rakennettu erilaisiksi, mikä teki niiden keskenään vertailemisesta vaikeaa. Vertailtavautta haittasivat myös ammattitermejä ja vaikeita käsitteitä viljelevä ehtokieli ja lainsäädäntö.

Työssä käytin vakuutuskirjallisuuden ohella sähköisiä artikkeleita ja finanssialan organisaatioiden FINEn ja Finanssiala ry:n verkkosivustoja saadakseni ajantasaisempaa tietoa aihealueesta. Teorian avulla tutkimuksessa avattiin riskeihin ja vakuuttamiseen liittyviä keskeisiä käsitteitä.

Asiasanat: kotivakuutus, vahinkovakuutusyhtiö, omakotitalo, riski

Insuring the risks of a private home: exploring the home insurance policies of Finland's largest insurance companies

Year	2018	Pages	115
------	------	-------	-----

The aim of this Bachelor's Thesis was to investigate the risks of family living in a detached house that can insured through homeowners insurance. The study was limited to the consumer perspective and the basic information used was the home insurances of the four largest non-life insurance companies in Finland. The research questions were: what is home insurance, what are the most important factors affecting the reimbursement, what risks to property can be insured through homeowner's insurance, what financial risks are included in homeowners coverage and what are the main differences between the four largest non-life insurance companies in Finland.

Today's home insurance is a result of a combination of risk-related insurances (including fire, burglary, leakage and liability insurance), which has resulted in the insurance coverage of one homeowners insurance. Home insurance concerns family members' property damage and financial losses, such as the cost of a temporary residence, as well as liability and legal costs. Home insurance replaces unforeseeable and sudden damages according to the size of the home insurance coverage.

Differences in home insurances are often hidden in detail: this thesis contains several tables, among which the insurance terms have been studied more carefully. The insurance companies' home insurance policies have different strengths, but no single insurance company or home insurance proved to be the best option for a homeowner in all aspects. Comparability was hampered by the difficult terms, concepts and legislation.

In addition to the insurance literature, I used e-articles and the websites of the financial organizations FINE and Finanssiälä ry to get more up-to-date information on the matter. The theory has opened up the key concepts of risk and insurance.

Keywords: homeowners insurance, non-life insurance company, detached house, risk

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Tavoite ja aihealue	7
1.2	Tutkimuskysymykset.....	8
1.3	Lähestymistapa	9
2	Käsitteet	10
3	Kotivakuutus ennen ja nykyään	13
4	Vakuutuksenottaja ja muut vakuutetut	15
4.1	Yhteisen asuinpaikan edellytys	16
4.2	Yhteisen talouden edellytys.....	17
5	Korvattavan omaisuusvahingon tunnusmerkistö	17
5.1	Vahinko on välitön eli mitattavissa rahassa	18
5.2	Vahingon suuruus ylittää omavastuuosuuden	18
5.3	Vahinko on näytetty toteen ja yksilöity.....	20
5.4	Vahinko on seurausta äkillisestä ja ennalta arvaamattomasta tapahtumasta	22
5.5	Vahinko on ehdoissa määritelty vakuutustapahtuma	23
5.6	Vahinkoa ei ole poissuljettu rajoitusehdoilla	23
6	Kotivakuutuksen eri laajuudet eli turvakokonaisuudet	25
6.1	Perinteinen kotivakuutus	25
6.2	Laaja kotivakuutus.....	26
6.3	Muut kuin valmiit turvakokonaisuudet	27
7	Omaisuteen kohdistuvat riskit	28
7.1	AR-vahingot	28
7.2	Talotekniikan eli LVISA-laitteiden rikkoutumiset	31
7.3	Vuotovahingot ja kosteusvahingot	33
7.4	Palo- ja luonnonilmiövahingot	38
7.5	Eläinten aiheuttamat omaisuusvahingot	46
7.5.1	Tuhoeläinten ja hyönteisten aiheuttamat omaisuusvahingot	46
7.5.2	Villieläinten aiheuttamat omaisuusvahingot	47
7.5.3	Lemmikkieläinten aiheuttamat omaisuusvahingot	48
7.6	Rikosvahingot	50
8	Varallisuusvahingot kotivakuutuksen piirissä	53
8.1	Vahingonkorvausvelvollisuudesta aiheutuvat menetykset	53
8.2	Asianajo- ja oikeudenkäyntikulut	60
8.3	Vahingontorjuntakulut, lisävahingot ja seurausvahingot	67
8.4	Kustannukset asumisen keskeytymisestä	68
9	Omaisuuuden perusjako	69
9.1	Rakennukseen kuuluva omaisuus	70
9.1.1	Piha-alue ja ulkorakennelmat	71
9.2	Irtaimistoon kuuluva omaisuus	73
9.2.1	Esineryhmät ja niiden enimmäiskorvausmääräraajat	74
9.2.2	Voimassaolo- ja poissaehdot	77
10	Irtaimistovahingon korvaus	82
10.1	Käypä arvo	82
10.2	Jälleenhankinta-arvo	83
10.3	Ikävähennykset	83
11	Rakennusvahingon korvaus.....	89
11.1	Täysarvovakuutus	89
11.2	Totaalivahinko ja rakennuksen päivänarvo	91
12	Tutkimuksen arviointi	94
12.1	Tutkimustulokset.....	94
12.2	Pohdintaa ja kehitysehdotelmia.....	103
13	Lähteet	105

1 Johdanto

Suomi on väestötiheydeltään harvaan asuttu maa ja haja-asutusalueilla omakotiasuminen on käytännössä ainoa asumismuoto. Tämä osaltaan selittää sen, että Suomessa asumismuodoista yleisin on omakotitalo, jossa asuu vajaat 40 prosenttia suomalaisista. (Tilastokeskus 2018a) Omakotitalossa haluaisi asua vieläkin useampi suomalainen jos siihen olisi mahdollisuus. (Taloustutkimus. 08/2014)

Omakotitaloon muuttaminen on aina myös muutos jokapäiväiseen arkielämään ja usein sillä on suora vaikutus myös taloudelliseen tilanteeseen. Taloudellinen tilanne toki riippuu monestakin eri tekijästä, mutta mahdollisen asuntolainan ja sen kuukausittaisten lyhennysten lisäksi myös muut menot kasvavat. Rivi- tai kerrostalosta omakotitaloon muuttavalle kasvavia kuluja ovat kiinteistöön liittyvät verot, sekä ylläpitokustannuksista energia-, sähkö-, jäte-, vesi-, ja vakuutusmaksu. (Ympäristö.fi 2018d)

Kotona voi sattua ja tapahtua, eikä voi tietää milloin esimerkiksi varkaus, vesivahinko, myrsky tai pahimmassa tapauksessa tulipalo osuisi omalle kohdalle. Omakotiasujalla rakennuksen ylläpito on kokonaisuudessaan omalla vastuulla, joten myös vakuutettavaa on huomattavasti enemmän kuin kerros- tai rivitalossa asuvalla. (If 2018a) Omakotiasumiseen liittyy riskejä, mutta kotivakuutus tuo tähän yhtälöön mielenrauhaa.

Kotivakuutuksesta huolimatta jotkin riskit jäävät omakotitalon omistajan itsensä kannettavaksi: esimerkiksi kosteusvauriot, kattovuodot tai tuhoeläinten torjunnan kustannukset menevät useimmiten talon omistajan omasta lompakosta, siinä missä kerros- tai rivitaloissa kulut voidaan jakaa asukkaiden kesken. (Financer.com. 25.3.2018) Omakotitalon omistajan, jo suurempien vastuiden ja riskien johdosta, lienee aiheellista ottaa laajin mahdollinen tarjolla oleva kotivakuutus.

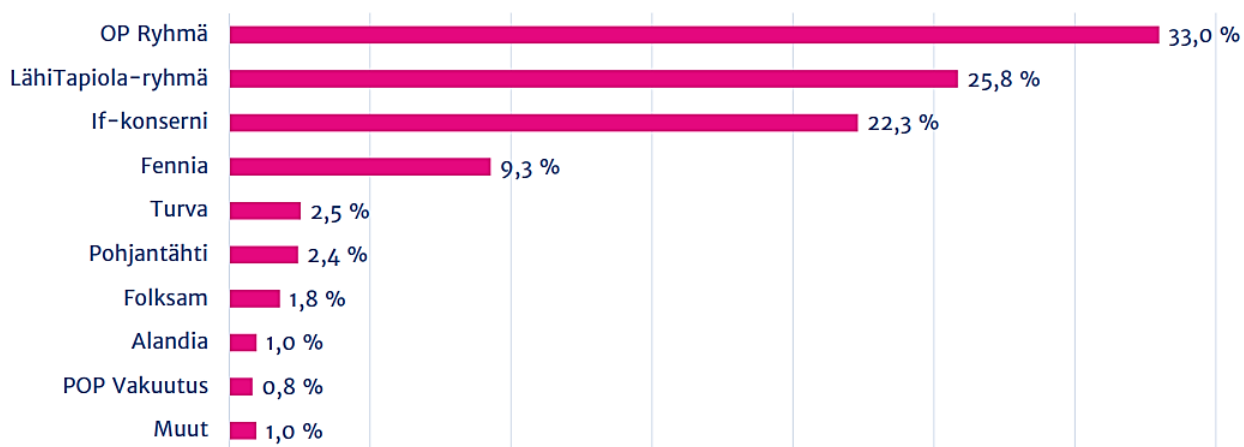
Tutkimuksen vahinkovakuutusyhtiöt

Vahingot voidaan jakaa vahinkolajeihin sen mukaan, mihin vahinko kohdistuu. Vahinkolajeina ovat omaisuus-, varallisuus- ja henkilövahingot. (Heikniemi, J. 1.2.2003)

Omakotiasujan kotivakuutuksella vakuutetaan omaisuusvahinkoja, joita voi sattua vakuutetulle omakotitalolle eli rakennukselle tai irtaimistolle. Varallisuusvahingolla yleisesti tarkoitetaan omaisuusvahingosta seurannutta taloudellista vahinkoa, josta aiheutuu lisääntyneitä menoja. (Vahingonkorvauslaki 509/2004, 5. luku 1 §) Kotivakuutus ei normaalisti koske vakuutettujen omia henkilövahinkoja.

Vakuutusyhtiöt jaetaan toimialtaan erikseen vahinko-, henki- ja työeläkevakuutusyhtiöihin. (Finanssiala ry 2018c) Laissa vahinkovakuutuksella, kuten kotivakuutuksella, tarkoitetaan vakuutusta, joka otetaan omaisuusvahingon, vahingonkorvausvelvollisuuden tai muun varallisuusvahingon aiheuttaman menetyksen korvaamiseksi. (Vakuutuslakia 543/1994. 1. luku, 2 §)

Vakuutusmarkkinoilla on lukuisia yrityksiä, jotka tarjoavat omakotiasujalle kotivakuutusta. Kuitenkin vahinkovakuutuksen markkinaosuudesta yli 90 prosenttia on jakautunut neljän suurimman yhtiön välille (Kuva 1). Muilla vahinkovakuutusta harjoittavilla yhtiöillä markkinaosuudet ovat huomattavasti pienemmät.

Kuva 1: Vahinkovakuutuksen markkinaosuudet vuonna 2017 (Finanssiala ry 17.5.2018, 8)

1.1 Tavoite ja aihealue

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, mitä riskejä omakotiasuja voi vakuuttaa kotivakuutuksella. Tutkimus perustuu Suomen neljän suurimman vahinkovakuutusyhtiön kotivakuutuksiin, jotka ovat OP Vakuutus, Lähitapiola, If Vakuutus ja Fennia. Tutkimuksessa vertaillaan vakuutusyhtiötä toisiinsa.

Kuva 2: Tutkimuksen vahinkovakuutusyhtiöiden logot

Aiheen keksiminen lähti omasta mielenkiinnostani liikkeelle. Olen itse töissä vakuutusyhtiössä yksityishenkilöasiakkaiden puolella, ja vaikka kotivakuutus on minulle jo entuudestaan melko

tuttu, halusin syventää tietämystäni aihealueeseen. Vakuutusalan työkokemus on osoittanut minulla sen, että kaikkien vakuutusten vertaileminen on haastavaa.

”Vakuutuksen sisältö määräytyy vaikeaselkoisten sopimusehtojen ja lainsäädännön perusteella, eikä ymmärrettävyyttä lisää ammattitermejä ja vaikeita käsitteitä viljelevä ehtokieli. Kaikki tämä vaikeuttaa myös vakuutusten vertailtavuutta.” (Lehtipuro ym. 2010, 136)

Miksi siis tutkisin ja vertailisin kotivakuutuksia? Tätä kysymystä mietin monta kertaa itsekin tätä työtä kirjoittaessani. Näin laajasta aihepiiristä on vaikea tehdä tutkimus, selkeine tutkimuskysymyksineen ja -tuloksineen. Saaranen-Kauppinen (ym. 2006, 12) tiivistää hyvin tämän tutkimuksen lähtökohdan: ”- aloitteleva opinnäytteen tekijä haluaa tutkia aihetta, joka on aivan liian laaja sellaisenaan”.

Päädyin rajaamaan tutkimuksen omakotiasujalle suunnattuihin kotivakuutuksiin, ja tekemään tutkimustyön kuluttajan näkökulmasta. Vakuutusyhtiön kannalta keskeinen vastuunvalinta jäi ulos tutkimuksesta.

Vastuunvalinnalla tarkoitetaan sitä, että jokaisella vakuutusyhtiöllä on yhtiön toiminta-ajatuksen ja liiketoiminnan mukaiset vastuunvalintaperiaatteet, joissa yhtiö määrittelee, minkälaisia riskejä ja millä ehdoilla yhtiö vakuuttaa. (Finanssiala ry 2002, 1)

Tutkimukseen ei sisällytetä yhtiökohtaisia asiakasetuja, palveluita tai muuta kotivakuutukseen epäsuorasti liittyvää. Jätin myös vakuutusmaksujen vertailun tutkimuksen ulkopuolelle. Opinnäytetyötä en tee toimeksiantona työnantajalleni.

1.2 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyö keskittyy tutkimaan omakotiasujan riskien vakuuttamista kotivakuutuksen avulla. Tutkimus perustuu Suomen neljän suurimman vahinkovakuutusyhtiön kotivakuutuksiin.

Tutkimuskysymyksiä ovat:

1. Mikä on kotivakuutus?
2. Mitkä ovat keskeisimmät omaisuusvahingon korvattavuuteen vaikuttavat tekijät?
3. Millaisia omaisuuteen kohdistuvia riskejä omakotiasuja voi kotivakuutuksen avulla vakuuttaa?
4. Millaisia varallisuusvahinkoja omakotiasujan kotivakuutus koskee?
5. Mitkä ovat tutkimuksen yhtiöiden kotivakuutusten keskeiset erot?

1.3 Lähestymistapa

Itseä ja lukijaa varten on hyvä selvittää mikä on teorian osuus tässä tutkimuksessa. Tätä teorian "roolia" kutsutaan myös teoreettiseksi viitekehyyksi. (Hirsjärvi ym. 2009, 141) Teoria on käsitteenä monitulkintainen. Kari Leppälän (2017, 182) mukaan teoria on tarkoitettu kuvaamaan jotakin ilmiötä tai asiantilaa. Teoria selittää aiemmin tehdyt havainnot tai tapahtumat, ja ennustaa oikein myös tulevaisuudessa tapahtuvia asioita.

Teorian avulla tutkimuksen alussa avataan riskeihin, vakuuttamiseen ja asumiseen liittyviä keskeisiä käsitteitä. Tutkimuksessa tarkastellaan tarkemmin kotivakuutuksesta kirjoitettua olemassa olevaa teoriaa, sekä sitä kuinka oma työni suhteutuu tähän teoriaan. (Hirsjärvi ym. 2009, 121) Rakentamani viitekehys antaa tutkimukselle tieteellisen perustan ja tukee teorian pohjalta tehtyä tutkimustyötä. Teorian tarkasteleminen auttoi minua täsmentämään tutkimuksen tavoitteita ja tutkimuskysymyksiä ja siten se vahvasti ohjasi työskentelyäni.

Teoriaosuuden tärkeimmät painetut lähteet ovat omaisuus- ja vakuutusalan kirjallisuuden teokset Omaisuuden vakuuttaminen (Pellikka ym. 2011), sekä Vakuutusoppi (Rantala ym. 2014). Tutkimusentekoon ja tutkimuksen kirjoittamiseen liittyvissä ongelmissa käytin apunani kirjallista lähdettä Tutki ja kirjoita (Hirsjärvi ym. 2009). Perehtyminen alan kirjallisuuteen auttoi minua tutkimusaiheen tarkemmassa hahmottamisessa ja siten sen rajaamisessa. (Saaranen-Kauppi ym. 2006, 8) Tätä rajaamistapaa kutsutaan myös kirjallisuuskatsaukseksi.

Kirjallisuuskatsauksella tarkastelin mitä kyseisestä ilmiöstä eli kotivakuuttamisesta tiedetään. (Hirsjärvi ym. 2009, 121) Käytin sähköisiä verkkolähteitä saadakseni ajantasaisempaa tietoa. Verkosta olen etsinyt materiaalia pääasiassa finanssialan organisaatioiden FINE ja Finanssiala ry:n verkkosivustoilta. FINE antaa ilmaista vakuutus- ja rahoitusneuvontaa, esimerkiksi silloin kun vakuutusyhtiöltä on tullut kielteinen korvauspäätös. (FINE 2018a) Finanssiala ry taas kokoaa suomalaisen finanssialan näkemyksiä yhteen ja ajaa jäsentensä etuja. Finanssiala ry:n perustehtävä on vaikuttaa finanssialaa koskevaan lainsäädäntöön ja päätöksentekoon. (Finanssiala ry 2018a)

FINEn vakuutuslautakunta käsittelee vakuutussuhteeseen perustuvia, lain ja vakuutusehtojen tulkintaa ja soveltamista koskevia erimielisyyksiä. Vakuutuslautakunta voi antaa suositusluonteisen ratkaisun asiakkaan vakuutussuhdetta koskevissa erimielisyystapauksissa. Ratkaisusuositusta voi pyytää vakuutuksenottaja, vakuutettu, vahinkoa kärsinyt, edunsaaja tai asianomainen vakuutusyhtiö. (Finanssivalvonta 12.2.2018) Tämän tutkimuksen tukena käytetään vakuutuslautakunnan suosituksia joko suoraan niihin viittaamalla tai epäsuorasti: koska kotivakuutus on hyödykkeenä abstrakti, niin siitä kirjoitettu teoria pohjautuu pitkälti tosielämässä sattuneisiin vahinkoihin ja vakuutuslautakunnan niistä antamiin ratkaisusuosituksiin, joihin myös tutkimuksessa käyttämäni painetut kirjalliset lähteet pitkälti pohjautuvat.

Tutkimuksen yhtiöiden kotivakuutuksia tutkittiin ja verrattiin vakuutusyhtiöiden ajantasaisten vakuutusehtojen ja -oppaiden avulla. Tämä tutkimus on siis "katsaus" tämän hetkisiin uusiin kotivakuutuksiin markkinoilla. Tutkimus ei ole relevantti aiemmin alkaneisiin kotivakuutuksiin. Kotivakuutukset uusiutuvat aika ajoin, joten tämän työn tutkimustulokset eivät välttämättä päde kaikilta osin pitkälle tulevaisuuteen. Työn lopussa arvioin tarkemmin tutkimuksen luotettavuutta eli selvitän millä menetelmillä ja kuinka onnistuneesti olen aihetta mielestäni tutkinut.

2 Käsitteet

Tutkimuksen ymmärtämiseksi avaan sellaisia riskin ja vakuutuksen käsitteitä, jotka ovat tämän tutkimuksen ymmärtämisen kannalta olennaisia. Tässä työssä tutkin kuluttajalle vapaaehtoista kotivakuutusta, joten tutkimuksen tietoja ei voi soveltaa yrityksille tarjottaviin vakuutuksiin tai lakisääteisiin vakuutuksiin, kuten liikennevakuutukseen.

Kotivakuutus on olennainen osa yksityistalouksien riskienhallintaa. Vakuutus on sopimus, jolla riskiä ja siitä aiheutuvia kustannuksia siirretään vakuutusyhtiön kannettavaksi. Vakuutukset ovat siis riskejä varten olemassa, joten on olennaista tutkia tarkemmin riskin käsitettä.

Riski

Riski on mahdollisuus, että haitallinen tapahtuma toteutuu. Riskin piirteisiin sisältyvät niin todennäköisyys, kuin seurauksetkin. (Suomen Riskienhallintayhdistys 2018)

Riski-sanat suomalaiset vastineet vahingonvaara, vahingonuhka ja tappionuhka kuvaavat sitä, että riskin toteutuessa seuraus tai lopputulos on negatiivinen. (Rantala ym. 2014, 62) Riskiin olennaisesti liittyy pelko tai paremminkin epävarmuus sattuvan vahingon uhasta tai sen mahdollisuudesta. (Kuusela ym. 1998, 16) Toinen riskin liittyvä piirre onkin todennäköisyys tai pikemminkin sattumanvaraisuus:

Vakuutusmielessä tätä sattumanvaraisuutta kutsutaan "ennalta arvaamattomaksi". Riskin sanotaankin olevan olemassa, kun "negatiivinen lopputulos on ennalta arvaamaton ja odottamaton." (Kuusela ym. 1998, 17)

Kotivakuutuksessa on ennalta arvaamatonta, että toteutuuko riski eli esimerkiksi tulipalo, ja kuinka suurena se toteutuu. Sattumanvaraisuus (ennalta arvaamattomuus) on siis aina riskien

lähtökohta. (Rantala ym. 2014, 71) Mikäli tapahtuman lopputulos olisi ennalta tiedossa, ei voitaisi puhua "riskistä". Ennalta tiedossa oleviin negatiivisiin lopputulemiin on varauduttava ja ne on pyrittävä torjumaan muutoin kuin vakuutusten avulla.

Kuusela (ym. 1998, 16) toteavat, että "vakuutusmielessä riskissä on kyse vahingoista, jotka voivat sattua ihmisten joukolle tai niille pääomille, joita tuo joukko omistaa." Kotivakuutuksessa on kyse etenkin aineellisista pääomista, sillä kotivakuutuksesta korvattavien vahinkojen tulee olla mitattavissa rahassa. (Rantala ym. 2014, 145) Rahalliset tappiot ja niistä sattumanvaraisesti aiheutuvat kustannukset voi liiketaloudellisessa mielessä muuntaa jatkuvaksi taiseksi kustannukseksi (esim. kuukausittainen vakuutusmaksu) vakuutuksen avulla.

Vakuutus

Vakuutus sopimuslaissa (543/1994. 1 luvun 2§) vakuutuksen keskeiset käsitteet on avattu, mutta vakuutus sopimuslaista on tarkoituksellisesti jätetty ulos sellaiset solmimista, tulkintaa ja sovittelua koskevat kysymykset, joista säädetään mm. oikeustoimilaissa (228/1929) ja kuluttajansuojalaissa (38/1978). (Lehtipuro ym. 2010, 120)

Vakuutusoppi-kirjassaan Rantala (ym. 2014, 70) tarkoittaa vakuutuksella seuraava:

”Tietyn riskin alaiset yksiköt, vakuutuksenottajat, sopivat vahinkojen tasaamiseen erikoistuneen laitoksen, vakuutuslaitoksen eli vakuutuksenantajan, kanssa siitä, että riskin toteutuessa vakuutuksenantaja korvaa siitä aiheutuneen vahingon. Korvauksensaantioikeuden vastikkeeksi vakuutuksenottajat suorittavat vakuutusmaksun vakuutuksenantajalle.”

Vakuutus on siis kahden osapuolen välinen sopimus, jossa riskiä siirretään vakuutuksenottajalta vakuutuksenantajalle.

Kuluttaja voi tehdä vakuutus sopimuksen henkilökohtaisen tapaamisen ohella myös postitse, puhelimitse tai internetin välityksellä, kunhan kummallakin osapuolella on asianmukaiset tiedot vakuutus sopimuksen tekemiseksi. (Finanssivalvonta 12.7.2013) Vakuutus sopimuksen tekemisen jälkeen vakuutuksenantaja antaa vakuutuksenottajalle vakuutus kirjan, johon on merkitty sopimuksen keskeinen sisältö. (Vakuutus sopimuslaki 543/1994, 2 luvun 6 §)

Vakuutus kirja ei ole kirja, vaan paperinivaska, pdf-tiedosto tai nettisivu, johon on koottu kaikki olennaiset tiedot sopimuksen vakuutuksista. (If 2018i) Vakuutus kirja sisältää mm. tiedot sopimus osapuolista, vakuutus muodosta, vakuutuksen voimassaolosta ja vakuutus maksusta sekä vakuutusta koskevista ehdoista. (Finanssivalvonta 8.6.2015)

Vakuutustapahtumalla tarkoitetaan tapahtumaa, joka on vakuutusehtojen mukaan tarkoitettu korvattavaksi. (Pellikka ym. 2011, 112) Vakuutus täyttää tehtävänsä silloin, kun vakuutustapahtuman toteutuessa vakuutuksenantaja korvaa siitä aiheutuneen vahingon vakuutuksenottajalle. Vastineeksi korvauksen saannin oikeudesta vakuutuksenottaja suorittaa vakuutusmaksua vakuutuksenantajalle. (Rantala ym. 2014, 70) Enimmäiskorvausmäärä on maksimimäärä vakuutusyhtiön korvaukselle vakuutustapahtumassa.

Jokainen vahinko ja siihen johtavat olosuhteet ovat yksilöllisiä, joten vaikka vakuutuksen käsitteen voi avata teoriassa, niin käytännössä vakuutus on kuitenkin abstrakti hyödyke, jonka todellista sisältöä ja toimivuutta on vaikea hahmottaa ja mahdotonta konkreettisesti testata. (Lehtipuro ym. 2010, 136)

Omakotiasumisen käsitteitä

Kiinteistöllä tarkoitetaan maanomistuksen yksikköä, yleensä tilaa tai tonttia joka on merkitty kiinteistönä kiinteistörekisteriin. Alkujaan kiinteistö on siis pelkkä maapohjasta muodostuva alue.

Kun kiinteistölle rakennetaan päälle rakennus, tulee tämä rakennus ainesosana osaksi kiinteistöä. Rakennus siten on kiinteistölle kiinteästi rakennettu, mutta omalla sisäänkäynnillä varustettu ulkoseinän rajoitettu tila. (Tilastokeskus 2018c) Rakennuksen käyttötarkoitus määräytyy sen mukaan, mihin suurinta osaa rakennuksen kerrosalasta käytetään. Kun rakennusta käytetään pääasiassa asumiseen, sitä kutsutaan asuinrakennukseksi. (Tilastokeskus 2018d). Asuinrakennus on ympärivuotiseen käyttöön tarkoitettu, kun se rakenteeltaan, tekniikaltaan ja varustelultaan mahdollistaa jatkuvan ympärivuotisen asumiskäytön. (Lähtipiola. Vakuutettava omaisuus, 2.2)

Asuinrakennus voi sisältää yhden tai useamman asunnon. Asunto on ympärivuotiseen asumiseen tarkoitettua tila, jossa on yksi tai useampi asuinhuone, keittiö (tai muu keittotila) ja oma sisäänkäyntinsä. (Tilastokeskus 2018b) Asunto siten on ihmisten asumista, elämistä ja irtainta omaisuutta varten rakennettu tila, joka mm. toimii turvapaikkana ja suojaa säältä.

Omakotitalo on ympärivuotiseen asumiseen tarkoitettu asuinrakennus, joka sisältää yhden asunnon (toisin kuin esim. paritalo). Omakotitalossa siten yleensä asuu yksi perhe. Omakotitalolla on oma kiinteistönsä (joko omalla tai vuokratontilla), josta omistaja on itse vastuussa.

3 Kotivakuutus ennen ja nykyään

Oman omaisuutensa ja kotinsa turvaamisen tarve esimerkiksi tulipalon tai myrskyn varalta on aina ollut olemassa. Luontaistalouden aikana suvun ja vahvojen perhesiteiden pohjalta muodostuneeseen yhdyskuntaan kuului vahingon kohdanneen jäsenten auttaminen. Perhesiteiden merkitys kuitenkin väheni ajan saatossa, kun yhdyskuntajärjestelmät kehittyivät monimutkaisemmiksi. Myöhemmin ihmiset eivät voineet nojautua oman suvun apuun ainoana turvan lähteenä, jolloin vakuutuksista tuli elintärkeä osa toimivaa yhteiskuntaa. (Rantala ym. 2014, 18)

Suomessa ensimmäinen suuri edistysaskel kotivakuutustoiminnalle oli Suomen Maalaisten Paloapuyhtiön perustaminen vuonna 1857. Paloapuyhtiön asiakkaat eli vakuutuksenottajat saivat ns. paloapumaksua vastaan maatilankorjauksille vakuutuksen paloa varten. 1800-luvun loppupuolen Suomessa oli nopeasti kehittyvää teollisuutta ja otolliset olosuhteet vakuutusten tarjontaan. Suomen vakuutusmarkkinoita hallitsivat tällöin vielä ulkomaiset yhtiöt.

Teollisuuden olosuhteet palontorjunnalle olivat vielä alkeelliset 1800-luvulla, joten suuria paloja sattui usein. (Rantala ym. 2014, 31) Palojen johdosta ulkomaisten yhtiöiden vakuutusliike Suomessa oli vaarassa muodostua tappiolliseksi, joten seurauksena oli vakuutusmaksujen korotus. Maksukorotukset aiheuttivat tyytymättömyyttä suomalaisissa vakuutuksenottajissa. Suomalaiset olivat yrittäjähenkisiä eivätkä halunneet vakuutusmaksujen virtaavan ulkomaille, tämä johti uusien suomalaisten vakuutusyhtiöiden perustamiseen.

Vuonna 1882 aloitti toimintansa Vakuutusosakeyhtiö Fennia, ja vuonna 1891 perustettiin Vakuutusosakeyhtiö Pohjola, nykyinen OP Vakuutus. Vuonna 1909 perustettiin Keskinäinen vakuutusyhtiö Sampo. Sampo-konserni omistaa nykyään pohjoismaisen If Vahinkovakuutusyhtiön. (Rantala ym. 2014, 31-32) Suomen Maalaisten Paloapuyhtiö kehitti toimintaansa aina 1960-luvulle saakka, jolloin se sulautui nykyiseen Lähitapiola-ryhmään. (Rantala ym. 2014, 26)

1900-luvun kuluessa palotekniset olosuhteet, rakennustapa ja muut paloturvallisuuteen vaikuttavat tekijät paranivat ratkaisevasti. Vahinkoja sattui aiempaa vähemmän ja täten myös vakuutusmaksut alenivat. Suomalaisten vakuutusyhtiöiden määrä lisääntyi ja ulkomaiset yhtiöt poistuivat käytännöllisesti katsoen kokonaan Suomen markkinoilta. (Rantala ym. 2014, 32-33)

Kotivakuutus on paketti- eli yhdistelmävakuutus

Kotitalouksien riskejä on vakuutettu kotivakuutuksilla jo vuosikymmeniä. Ennen vanhaan kodin riskien vakuutusturvat, muun muassa palo-, murto-, vuoto- ja vastuuturva täytyi kukin ottaa erikseen omiin vakuutussopimuksiinsa ja täten myös niiden vakuutusmaksut perittiin erikseen.

Omakotitalolle voidaan nykypäivänäkin ottaa riskikohtainen vakuutus, kuten erillinen talon palovakuutus. Esimerkiksi pankit edellyttävät, että talo on vakuutettu palovahinkoja varten, kun talo on kiinnitetty pankille lainan vakuudeksi. (Rantala ym. 2014, 516)

1940-luvun lopulla näitä vakuutuksenottajan tarvitsemia erillisiä kodin riskikohtaisia vakuutuksia ryhdyttiin yhdistämään samaan vakuutukseen samalla maksulla perittäväksi. Yhdistelyn myötä perheen ja kodin vakuutustarve voitiin mahdollisimman täydellisesti sisällyttää samaan vakuutukseen, jonka kohteet näkyivät yhdestä paikasta - vakuutuskirjasta.

Yhden vakuutuskirjan myötä vakuutuksenottajan oli helpompi muodostaa kokonaiskäsitys erilaisista vakuutettavista riskeistään. (Rantala ym. 2014, 517) Vakuutuskirjaan koottiin kaikki vakuutettavat kohteet ja siinä määriteltiin myös kohdekohtainen turvataso, sovellettavat ehdot, -poikkeamat, omavastuut ja indeksit. (Pellikka ym. 2011, 131) Myös vakuutusmaksusta muodostui yhdistelyn tuloksena vakuutuksenottajalle halvempi. (Rantala ym. 2014, 33)

Kun erilliset riskikohtaiset vakuutukset ja niiden sopimukset yhdistettiin yhdeksi vakuutukseksi samalle vakuutuskirjalle, syntyi 1940-luvun lopulla nykyään tunnettu kotivakuutus. Kotivakuutus siten on yhdistelyn tuloksena syntynyt ns. yhdistelmävakuutus.

Sosiaaliturva ei poista kotivakuutuksen tarvetta

Osa elämään liittyvistä riskeistä on Suomessa siirtynyt osaksi yhteiskunnan antamaa sosiaaliturvaa. Hyvinvointiyhteiskunnan kehittyminen on kuitenkin luonut harhakuvitelmia sosiaalisen turvaverkon laajuudesta, ja nyky-yhteiskunnassa vakuutusyhtiöiden haasteena onkin luoda kulluttajille mahdollisimman selkeä kuva siitä, millaisten riskien osalta oma varautuminen on tärkeää. (Rantala ym. 2014, 100)

Yksi asia on kuitenkin varmaa: sosiaaliturva ei ole poistanut vapaaehtoisen vakuuttamisen tarvetta. Omaan omaisuuteen liittyvä vahingonvaara on edelleen jokaisen henkilökohtainen asia, ja kotivakuutuksen ottamisesta on kunkin huolehdittava itse. (Rantala ym. 2014, 517) Yksityistalouksille tarkoitettu kotivakuutus onkin Suomessa kaikista vapaaehtoisista vakuutuksista suosituin ja se turvaa lähes kaikkia suomalaisia:

Tutkimuksen (Finanssiala ry 30.11.2016. Vakuutustutkimus 2016, 11) mukaan "Kotivakuutus on keskimäärin 92 prosentilla vastaajista. Omistusasunnossa asuvilla se on 95 prosentilla ja vuokra-asunnossa asuvilla 87 prosentilla."

Kotivakuutuksen välttämättömyydestä kertoo myös se, että Kansaneläkelaitos eli Kela lukee perustoimeentulotuessa asumismenoksi myös kotivakuutusmaksut, sekä sen sisältämät yksityishenkilön vastuuturva- ja oikeusturvavakuutuksen. (Kela. Toimeentulotuki 1.6.2018,

1.8.9.3.8.) Omakotiasujalle Kela voi huomioida perustoimeentulotuessa jopa omakotitalon palovakuutusmaksun. (Kela. Toimeentulotuki 1.6.2018, 1.8.9.3)

Perustoimeentulotukea myönnetään henkilölle tai perheelle, jonka tulot ja varat eivät riitä välttämättömiin jokapäiväisiin menoihin. (Kela 2018a) Tuen avulla turvataan henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta **välttämätön** toimeentulo. (Kela. Toimeentulotuki 1.6.2018, 1.2)

Kotivakuutusmaksulle on asetettu Kelassa asumis- ja omistusmuodon mukaiset raja-arvot. Ne määräytyvät perheen henkilöluvun mukaisesti. (Kela 2018b)

4 Vakuutuksenottaja ja muut vakuutetut

Vakuutetuilla tarkoitetaan kaikkia niitä henkilöitä, joiden hyväksi kotivakuutus on voimassa. (Vakuutuslakia 543/1994. 1. luku, 2 §)

Kotivakuutuksessa vakuutettuina ovat:

1. Vakuutuksenottaja

- Vakuutuksenottajalla kotivakuutuksessa tarkoitetaan sitä henkilöä, joka on tehnyt vakuutuksenantajan kanssa kotivakuutuksen. (Vakuutuslakia 543/1994, 1 luvun 2 §)
- Kotivakuutuksessa vakuutuksenottaja on yleensä aikuinen perheenjäsen.

2. Vakuutuksenottajan kanssa samassa taloudessa vakinaisesti asuvat henkilöt. (Rantala ym. 2014, 567)

- Käytännössä tässä henkilöillä tarkoitetaan perheenjäseniä.
 - Perheenjäseniksi kuuluvat avioliitossa (tai muuten parisuhteensa rekisteröineet) tai avoliitossa olevat henkilöt ja heidän lapsensa. (Tilastokeskus 2018e)
 - Perheenjäsenillä on sama vakinaisen osoite (väestörekisterissä) ja sama talous (yhteinen ruokatalous ja rahankäyttö).

4.1 Yhteisen asuinpaikan edellytys

Yleisesti kotivakuutusehdoissa lukee, että 'vakuutetun vakituksena asuinpaikkana pidetään väestörekisteriviranomaisen rekisteriin merkittyä osoitetta.' Väestötietojärjestelmä on valtakunnallinen sähköinen rekisteri, jossa on perustiedot Suomen kansalaisista ja Suomessa vakinaisesti asuvista ulkomaalaisista. (Väestörekisterikeskus 2018a) Väestörekisterissä on myös henkilöiden osoitetiedot eli kotikunta ja siellä oleva asuinpaikka.

Henkilöistä talletetaan rekisteriin muun muassa

- nimi
- henkilötunnus
- osoitetiedot
- kansalaisuus
- äidinkieli
- perhesuhdetiedot
- syntymä- ja kuolintiedot

Kuva 3: Perustiedot väestörekisterissä (Väestörekisterikeskus 2018a)

Väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjiä ovat maistraatit ja Väestörekisterikeskus. (Laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista 661/2009, 1 luvun 4) Aina kun henkilö muuttaa pysyvästi asunnosta toiseen tai kun tilapäinen oleskelu toisessa osoitteessa kestää yli kolme kuukautta, on väestörekisteriin tehtävä muuttoilmoitus. (Maistraatti 2018)

Vakuutusyhtiö voi epäselvissä tapauksissa (selvittääkseen, onko henkilöllä yhteinen osoite vakuutusnottajan kanssa) käyttää apunaan väestötietojärjestelmää, sillä rekisteristä selviää jokaisen henkilön kotikunta ja siellä oleva asuinpaikka. (Pellikka ym. 2011, 303) Väestötietojärjestelmän tietoja voidaan luovuttaa lain perusteella viranomaisten lisäksi vakuutusyhtiöille vakuutustoimintaa varten. (Laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista 661/2009, 1 luvun 31 §) Tietojen luovutusta laissa määritellyille tahoille ei voi estää, joten vakuutusyhtiö saa tiedot asuinpaikasta, vaikka henkilö olisi tehnyt kiellon tietojen luovuttamisesta. (Väestörekisterikeskus 2018b)

Kotivakuutusehdot edellyttävät, että vakuutetun tulee todellisuudessa asua vakinaisesti vakuutusnottajan kanssa samassa asuinpaikassa: pelkkä väestörekisteriin merkitty osoite eli ”kirjoilla oleminen” ei yksinään riitä täyttämään vakinaisen asumisen edellytystä.

Henkilön katsotaan asuvan vakinaisesti asuinpaikassa, jossa hän todellisuudessa pääasiassa asuu ja oleskelee mm. toimeentulonsa, opiskelunsa ja muiden elinolosuhteidensa takia. (lf. Vakuutetut ja vakuutuksen voimassaolo, 1)

Henkilön oma näkemys siitä, onko asuinpaikka tilapäinen vai vakituinen, ei siis ole ainoa huomioon otettava tekijä. Vakinaiseen asuinpaikkaan henkilöllä on siis oltava muukin yhteys kuin pelkkä asunto, esimerkiksi työpaikka tai perhe. (Kotikuntalaki 201/1994, 2 luvun 2 §)

Selvyyden vuoksi on myös hyvä avata tilanteita, joissa henkilöt eivät kuulu saman kotivakuutuksen alle. Avoliitossa olevat henkilöt kuuluvat kyllä saman kotivakuutuksen alle, mutta seurustelu- tai parisuhteessa olevat henkilöt, jotka vierailevat toistensa luona satunnaisesti eivät automaattisesti ole keskenään avoliitossa. Avoliitto merkitsee parisuhteen vakiintumista siinä mielessä, että parisuhteen osapuolet muuttavat yhteen samaan osoitteeseen (yhteinen kotiosoite väestörekisterissä). Avoparin katsotaan elävän perheenjäsenenä samassa taloudessa ja esimerkiksi Kelan tukien suuruus määräytyy kummankin avopuolison tulojen, varojen ja menojen mukaan. (Kela 2018c)

4.2 Yhteisen talouden edellytys

Vakuutetulla henkilöllä tulee myös olla vakuutusnottajan kanssa sama eli yhteinen talous. Yhteisellä taloudella tarkoitetaan joukkoa yhdessä asuvia henkilöitä (tai yksin asuvaa henkilöä), jotka ruokailevat yhdessä tai muuten käyttävät yhdessä tulojaan. (Pellikka ym. 2011, 303)

Yhteinen talous ei toteudu aina, vaikka henkilöt asuisivatkin vakinaisesti samassa osoitteessa. Esimerkiksi kimppa-asunnossa kaikilla ”kämpiksillä” (alivuokralaisilla ym.) on omat itsenäiset taloudet, toisin sanoen jokaisella on oma ruokatalous ja oma rahankäyttö. Koska kimppa-asunnossa yhteisen talouden edellytys ei toteudu, jokainen kämppis tarvitsee oman kotivakuutuksensa.

Kimppa-asunnossa muiden tulot eivät vaikuta omiin etuisuuksiin, kunhan jokaisella kämppiksillä on oma vuokrasopimus. Kela nimittäin katsoo kämppiksienkin kuuluvan samaan ruokakuntaan, jos kämppiksillä on yhteinen vuokrasopimus. (Kela 2018c) Vaikka vuokrasopimus olisi sama, on silti jokaisella oltava oma kotivakuutus.

5 Korvattavan omaisuusvahingon tunnusmerkistö

Omaisuusvahingoilla tarkoitan tässä työssä vahinkoja, joita voi sattua vakuutetulle omakotitalolle eli rakennukselle tai vakuutettujen irtaimistolle. Korvauksessa keskeistä on, että kotivakuutus on ollut voimassa vahinkohetkellä, ja että vahingoittunut omaisuus on ollut kotivakuutuksen kohteena eli kotivakuutuksen piirissä. Seuraavaksi tutkin muita omaisuusvahingon korvattavuuteen vaikuttavia tekijöitä.

5.1 Vahinko on välitön eli mitattavissa rahassa

Kotivakuutuksesta korvataan ”välitön” vahinko. Välittömästä vahingosta käytetään myös nimitystä ”suoranainen” vahinko. Vahinko on välitön silloin, kun se on helposti ja nopeasti **mitattavissa rahassa**. Välitön vahinko siis ilmenee rahallisina kuluina ja kustannuksina. (Rantala ym. 2014, 145)

Vastakohta eli välilliset tai epäsuorat vahingot eivät kuulu kotivakuutukseen. Välilliset vahingot ilmenevät muina kuin suorina kuluina ja kustannuksina - eli tunnearvoina, inhimillisenä kärsimyksenä tai muuna immateriaalisena menetyksenä. Täten rakkauskirjeen tai tämän opin näytetyön arvo vakuutusmielessä olisi nolla. Välilliset vahingot ovat ajallisesti kauempana kuin välittömät vahingot, eli ne ilmenevät vahingon satuttua vasta myöhemmin, esimerkiksi ansiotulojen menetyksenä.

5.2 Vahingon suuruus ylittää omavastuuosuuden

Esine voi olla vahingon seurauksena rikkoutunut osittain (esim. vioittunut), tai esine voi olla täysin menetetty (esim. tuhoutunut tai varastettu). Vahinko voi siis olla suuruudeltaan joko osavahinko tai totaalivahinko.

1. Osavahinko

- Osavahingosta on kyse silloin, kun omaisuudelle jää vahingon jälkeen arvoa (jäännösarvo > 0), eli siitä on tuhoutunut vain osa.
- Esineiden osavahingoissa luonteva korvausperuste on vahingon korjaamisesta aiheutuneiden kustannusten määrä. Vain jos esinettä ei voida tai ei kannata korjata, maksetaan korvaus rahassa. (Pellikka ym. 2011, 393-394)
 - Kotivakuutuksesta ei voida korvata korjauskustannuksia siltä osin kuin ne ylittävät esineellä vahinkohetkellä olleen hinnan
 - Omaisuutta ei kannata aina korjauttaa, esimerkiksi jos kyseessä on vanhentunut elektroniikka

2. Totaalivahinko

- Totaalivahingosta puhutaan, kun vakuutettu omaisuus on tuhoutunut kokonaan, jolloin omaisuudella ei ole vahingon jälkeen arvoa (jäännösarvo = 0). (Pellikka ym. 2011, 393-394)
- Esineiden totaalivahingossa luontevampi korvausperuste on uuden esineen hankintahinta. Vanhaa tavaraa ei kuitenkaan korvata uudenveroisena.

Vasta se osuus totaali- tai osavahingosta, joka ylittää **omavastuun**, jää korvattavaksi. Tässä tutkimuksessa keskityn tutkimaan vain totaalivahinkoja.

Omastuu

Omastuu tarkoittaa vakuutussovituksessa sovittua osaa vahingon kustannuksista, joka jää vakuutetun itsensä maksettavaksi. Kotivakuutuksen omastuu sovitaan yleisesti kiinteäksi eli ehdottomaksi (esim. 150 euroa).

Ehdottomassa omastuussa vahingosta vähennetään aina vakuutuskirjaan merkitty omastuu. (Pellikka ym. 2011, 164)

- 1 000 € vahinko. Vakuutuksen omastuu ehdoton 150 €. Vakuutus korvaa erotuksen 850 €.

Ehdoton omastuu on myös se summa, jota pienempää vahinkoa vakuutus ei korvaa.

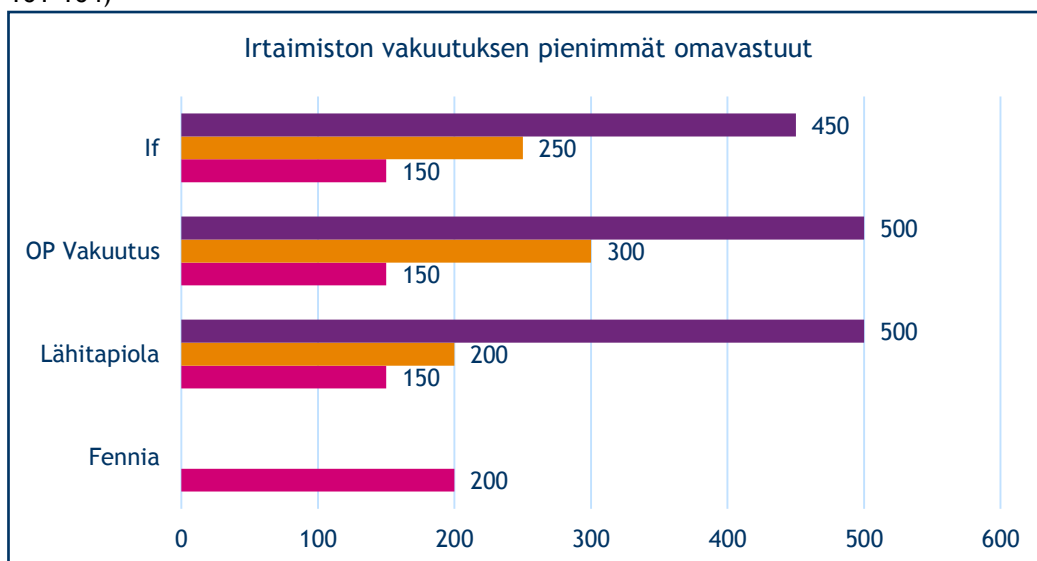
- 125 € vahinko. Vakuutuksen omastuu ehdoton 150 €. Vakuutus ei korvaa mitään.

Ehdoton omastuu on pienimmillään 150 euroa (Taulukko 1), joten alle 150 euron suuruista vahinkoa tutkimuksen yhtiöt eivät korvaa kotivakuutuksesta (nuorille suunnatuissa kotivakuutuksissa ja matkatavaravakuutuksissa saatetaan noudattaa pienempää omastuuta).

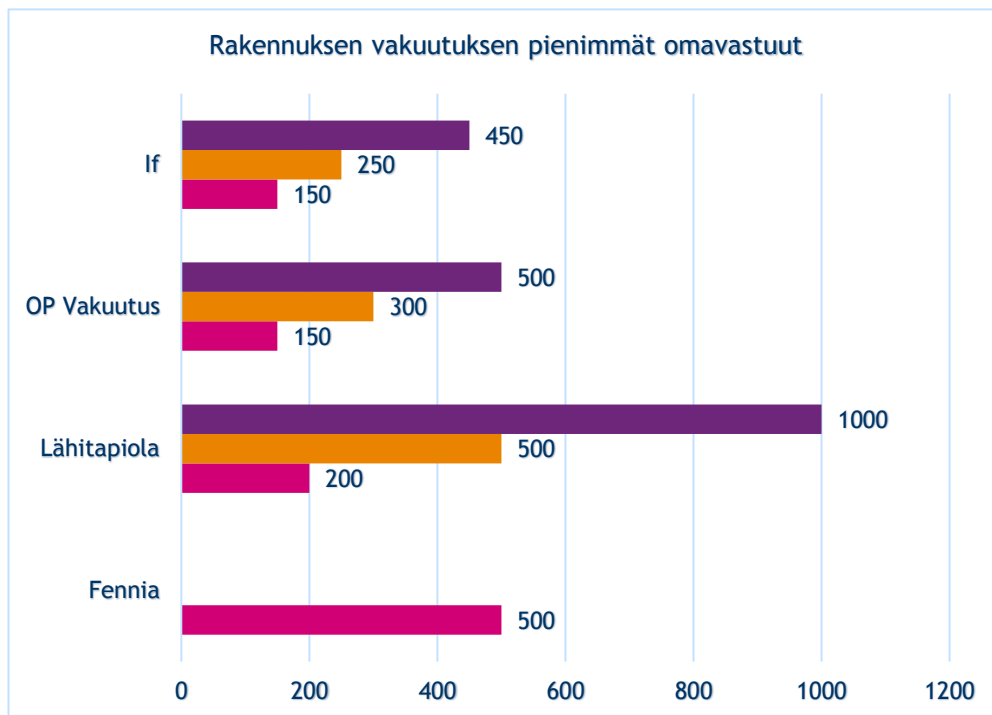
Tämän 150 euron "rajan" tarkoituksena on jättää vakuutuksenottajan omalle vastuulle pienet vahingot, joilla ei ole vakuutuksenottajalle suurta taloudellista merkitystä. (Pellikka ym. 2011, 164) Vakuutuksenottaja voi ottaa vastatakseen entistä suuremmista vahingoista nostamalla tätä "rajaa" eli omastuutaan.

"Voit valita, haluatko korvaukset vain isoista, katastrofaalisista vahingoista vai jopa mikroaaltouunin hajoamisesta." (Koivuniemi, H. 5.4.2012. Uusimaa)

Vakuutusmaksun tulee vastata vahinkoriskiä. Koska korkeampi omastuu alentaa korvattavien vahinkojen lukumäärä, on myös kotivakuutuksen vuosimaksun laskettava. (Pellikka ym. 2011, 161-164)

Taulukko 1: Irtaimiston vakuutuksen ehdoton omavastuu (Vakuutusoppaat: OP, 5; Lähitapiola, 27; Fennia, 11; Vakuutusyhtiöiden verkkolaskurit)

Taulukko 2: Rakennuksen vakuutuksen ehdoton omavastuu (Vakuutusoppaat: OP, 5; Lähitapiola, 27; Fennia, 11; Vakuutusyhtiöiden verkkolaskurit)

Taulukoissa on esitetty kolme pienintä tarjolla olevaa omavastuuvaihtoehtoa. Omavastuuvaihtoehdot menevät normaalisti portaittain.

- Fenniällä omavastuun saa sopia vapaammin (irtaimistossa 200 - 10 000 € ja rakennuksessa 500 - 10 000 euron väliltä). Fennian kotivakuutuksessa voi olla mahdollisuus myös ehdolliseen omavastuuseen: jos vahingon suuruus ylittää vakuutukseen määritetyn omavastuurajan, ei omavastuuta vähennetä ollenkaan korvauksesta. (Fennia 2018c)
- OP Vakuutuksen kotivakuutuksessa omavastuuvaihtoehdot ovat turvakohtaisia.

5.3 Vahinko on näytetty toteen ja yksilöity

Näyttövelvollisuus

Näyttövelvollisuus vahingon sattumisesta ja vahingon kuulumisesta vakuutuksen piirin on asiakkaalla. Korvauksen hakijan on osoitettava, että vahinko on

- sattunut vakuutuksen piirissä olevalle omaisuudelle
- sattunut vakuutuksen voimassaoloaikana ja voimassaoloalueella
- vakuutusehdoissa määritelty vakuutustapahtuma

(Pellikka ym. 2011, 391)

Korvauksen hakijalla on näyttövelvollisuus myös vahingon määrästä eli siitä kuinka iso tapahtunut vahinko on rahallisesti arvioiden. Lain mukaan korvauksenhakijan on annettava sellaiset asiakirjat ja tiedot, jotka hän kohtuudella pystyy hankkimaan. (Vakuutuslakia 543/1994. 10. luku, 69 §) Jos alkuperäisiä ostokuitteja ei ole tallessa, kannattaa antaa mahdollisimman tarkka selvitys omaisuudesta. Valokuvat ovat vahinkotilanteessa avuksi. (FINE 2018c)

Yksilöiminen

Ehtojen mukaan kotivakuutus korvaa mukana olevan irtaimiston vahinkopaikalla havaitun varkauden, jonka tapahtuma-aika, -paikka ja olosuhteet pystytään tarkasti yksilöimään. Kotivakuutus taas ei korvaa määrittelemättä jäävää varkausvahinkoa, eikä katoamisesta tai unohtamisesta aiheutunutta vahinkoa.

Vakuutuslautakunta ei suosittanut (VKL 559/07) korvausta seuraavassa katoamisvahingossa, jonka referoin:

- Lausunnonpyytäjän kertoi, että matkapuhelin oli laitettu takin taskuun kello 17.00 ja huomattu kadonneeksi klo 17.40, koska matkapuhelin ei enää ollut takin taskussa. Lausunnonpyytäjän käsityksen mukaan puhelin on anastettu väentungoksessa noin klo 17.25.

"(- -) kyse on siitä, että lausunnonpyytäjä on vahingon jälkeen päätellyt puhelimen tulleen anastetuksi ja arvioinut mielestään todennäköisimmän tapahtumapaikan ja -tilanteen."
(VKL 559/07)

Vahingon yksilöimisen tärkeydestä kertoo se, että jopa katoamisen tai unohtamisen aiheuttava vahinko voi olla korvattava jos katoamisen tai unohtamisen tarkka tapahtumahetki, -paikka ja olosuhteet voidaan tarkasti määritellä. Näyttövelvollisuuden takia katoaminen tai unohtaminen on kuitenkin pitänyt havaita heti tapahtumapaikalla ja siitä on tullut tuolloin todistettavasti ilmoittaa myös ulkopuoliselle. (OP 2018a)

5.4 Vahinko on seurausta äkillisestä ja ennalta arvaamattomasta tapahtumasta

Kotivakuutuksesta korvataan vahinkoja, jotka sattuvat äkillisten ja ennalta arvaamattomien tapahtumien seurauksina. Toisin sanoen kotivakuutus korvaa sellaisia vahinkoja, joita on vaikea estää ja joihin on käytännössä vaikea varautua ennalta.

Äkillinen

Äkillinen tapahtuma on jotakin, joka tapahtuu "äkkiä, nopeasti, yllättäen ja ilman ennakkooireita". (Pellikka ym. 2011, 306) Tapahtuman ajallinen kesto on siis lyhyt: se alkaa, sattuu ja päättyy saman tien tai hyvin lyhyen ajan sisällä.

Ennalta arvaamaton

On selvää, että vakuutus otetaan riskejä varten ja ennalta tiedossa olevan seurauksen tai lopputuleman ei voitaisi tarkoittavan "riskiä". Kotivakuutuksesta korvattavan vahingon tulee olla seurausta ennalta arvaamattomasta eli jostakin "odottamattomasta" tapahtumasta.

Ennalta arvaamattomuutta tulkitaan aina tapahtumien kulun perusteella. Se miten yllättynyt vahingon havainnut henkilö on ollut, tai miten nopeasti vahinko on havaittu, tai miten siihen on reagoitu, ei ole olennaista. (Pellikka ym. 2011, 241) Tulkintaa ei jätetä vakuutetun oman subjektiivisen näkökulman varaan, vaan vahingon syntymahdollisuutta tarkastellaan objektiivisesti ja yleisesti arvioiden: jos tietystä teosta tai tekemättä jättämisestä voi todennäköisesti seurata vahinko, tapahtuma ei ole odottamaton.

Pellikka (ym. 2011, 242) antavat esimerkkejä vahingoista, jotka eivät ole ennalta arvaamattomia:

- Vakuutuksenottaja jättää käsilaukkunsa tai lompakkonsa ravintolan pöydälle käydessään tanssimassa. Varkaus on odotettavissa eli varkaus ei ole ennalta arvaamaton.
- Koskenlaskussa ennalta arvaamattomana ei pidetä sitä, että lakki putoaa päästä, vettä joutuu sadetakin taskuun tai että kamera kastuu sadetakin taskussa.
- Pakasteet sulivat, kun vakuutettu unohti laittaa pakastimen irrotetun pistotulpan takaisin. Kyseessä ei ole ennalta arvaamaton tapahtuma.
- Jos omaisuutta jätetään ulos ja sade, kaste, aurinko tai muu säätilaan liittyvä seikka vahingoittaa sitä, kyseessä ei ole ennalta arvaamaton tapahtuma.

5.5 Vahinko on ehdoissa määritelty vakuutustapahtuma

Vakuutusehtojen määritelmien mukaista, korvattavaksi tarkoitettua, vahinkoa kutsutaan vakuutustapahtumaksi. (Pellikka ym. 2011, 112) Vastaavasti määritelmien ulkopuolelle jäävistä riskeistä vakuutuksenottaja joutuu itse vastaamaan.

Vakuutusehdot pyrkivät määrittämään sen, minkälaisia tapahtumia pidetään äkillisinä ja ennalta arvaamattomina. Vaikka esimerkiksi luonnonilmiöturva kuuluu osaksi kotivakuutusta, ei kotivakuutuksen voi olettaa korvaavan kaikkia luonnonilmiövahinkoja. Esimerkiksi rankkasadetulvan aiheuttamista vahingoista voi olla vakuutusehdoissa määritelty seuraavasti:

- Määritelmä 1: Luonnonilmiöturvasta korvataan äkillinen ja ennalta arvaamaton välitön omaisuusvahinko, jonka syynä on rankkasadetulva.
- Määritelmä 2: Rankkasadetulvalla tarkoitetaan tilannetta, jossa **poikkeuksellisen** voimakas sade aiheuttaa maanpinnalla veden tulvimisen.
- Määritelmä 3: **Poikkeuksellisesta** rankkasateesta on kyse silloin, kun sademäärä on vahinkopaikalla vähintään 30 mm tunnissa tai 75 mm vuorokaudessa.
- Määritelmä 4: Veden tulee tunkeutua rakennukseen, sen rakenteisiin tai siinä olevaan irtaimistoon suoraan joko maanpinnalta tai kiinteästi rakennukseen asennettujen putkistojen kautta.

Useinkaan vakuutusehdoissa vakuutustapahtumaa ei ole määritelty näin tarkasti, vaan korvattavuuden edellytykset luetellaan vaikkapa sanoilla "äkillinen", "ennalta arvaamaton" tai "ulkoi-sesta syystä aiheutuva". Vakuutustapahtuman määrittelyssä on aina tulkinnan varaa, oli se kirjoitettu miten tarkasti tahansa. (Vanhatalo, H. 12/2016)

5.6 Vahinkoa ei ole poissuljettu rajoitusehdoilla

Kotivakuutuksen korvauspiiri on se, mitä korvataan. Rajoitusehdot taas rajaavat kotivakuutuksen korvauspiiriä. (Pellikka ym. 2011, 377) Rajoitusehdoissa siten kerrotaan ne tapahtumat, joita kotivakuutuksesta ei korvata.

Korvausta ei makseta, jos omaisuusvahinko aiheutuu yleisistä vastuunrajoituksista, mm.

– Sodasta

- Vallankumouksesta
- Terroriteosta
- Ydinvahingosta
- Vahingot, jotka ovat korvattavia muusta vakuutuksesta, takuusta, erityislaista, sopimuksesta, sitoumuksesta, tai julkisista varoista

Korvausta ei makseta välillisistä/epäsuorista vahingoista, mm.

- Tunnearvo
- Arvon alentuminen

Rajoitusehdot selkeyttävät kuluttajalle sitä, mitkä vahingot eivät ole seurasta ennalta arvaamattomasta ja äkillisestä tapahtumasta.

1. Ennalta arvaamattomia tapahtumia eivät ole mm.

- Käyttövirhe tai asennusvirhe
- Valmistusvirhe tai rakennusvirhe
- Tavanomainen naarmuuntuminen tai kolhiintuminen
- Tavanomaiset sääolosuhteet
 - Pakkanen, jäätyminen, kuumuus, kuivuus, ym.
- Tavanomaiset sääilmiöt ja luonnonilmiöt
 - Kevättulva, jokakesäinen rankkasade, lumen tulo (lumen painorasitus), ym.
- Huoltokorjauskustannukset
 - Tiivisteiden uusiminen, viemäritukosten avaaminen ym.
- Urheiluvälineen tai -varusteen rikkoutuminen kesken käyttötarkoituksen
 - Tennismailan jänneet rikkoutuvat kesken tennisottelun
- Lemmikkieläimen luonnollisen käyttäytymisen seurauksena syntynyt vahinko
 - Koira tai kissa aiheuttaa hampaillaan, kynsillään, virtsaamalla, ulostamalla, oksentamalla tai tahraamalla vahingon

2. Äkillisiä tapahtumia eivät ole mm.

- Vahingot, joiden tapahtuma-aikaa, -paikkaa ja olosuhteita ei voida määrittellä riittävän tarkasti.
 - Katoaminen, unohtaminen tai määrittelemätön varkaus
- Kuluminen, ruostuminen, homehtuminen, lahoaminen, syöpyminen ym.
- Kosteusvahingot ja -vauriot
- Tuhoeläinten aiheuttamat vahingot

Suojeluohjeet

Vakuutettujen asiana on hoitaa ja valvoa huolellisesti vakuutuksen kohteena olevaa omaisuutta. Tästä johtuen vakuutusehdoissa on toiminta- eli suojeleuhjeita (valvo mukanasi olevaa omaisuutta jatkuvasti, tarkista että palovaroittimet toimivat jne.), joita noudattamalla voidaan estää tai vähentää syntyviä vahinkoja. (FINE 2018b)

Noudattamalla suojeleuhjeita vakuutuksenottaja varmistaa vahingon sattuessa vakuutusehtojen mukaisen korvauksen. Vastaavasti suojeleuhjeiden laiminlyönti voi aiheuttaa sen, ettei korvausta makseta tai se maksetaan alennettuna. (Lähitapiola. Kotitalouden vakuutukset, 61)

Korvaus voidaan evätä lähinnä sellaisissa tapauksissa, jossa vahingonkärsijä on olennaisesti myötävaikuttanut vahingon syntyyn. (Rantala ym. 2014, 566)

- Vakuutettu on laiminlyönyt suojeleuhjeen noudattamisen tahallaan tai törkeää huolimattomuuttaan
- Vakuutetun käyttämä alkoholi tai huumaava aine on vaikuttanut laiminlyöntiin

6 Kotivakuutuksen eri laajuudet eli turvakokonaisuudet

Kotivakuutus korvaa äkillisesti ja ennalta arvaamattomasti sattuneita omaisuusvahinkoja omakotitalolle ja irtaimistolle niistä vakuutusturvista, jotka sisältyvät kotivakuutuksen laajuuteen. (FINE 2018b)

6.1 Perinteinen kotivakuutus

Laajuudeltaan "Perinteistä" kotivakuutusta kutsutaan vakuutus kirjalla yleisesti tuotenimellä Suppea tai Perus.

- Suppeaan kotivakuutukseen yleisesti sisältyy: Paloturva ja Luonnonilmiöturva
- Perus kotivakuutukseen yleisesti sisältyy lisäksi: Rikosturva, Laiterikkoturva ja Vuoto- turva

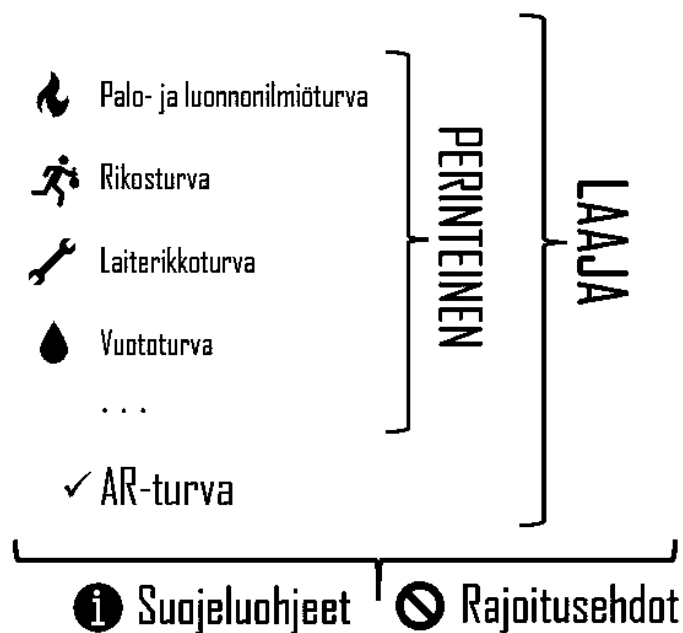

Kuva 4: Perinteisiin kotivakuutuksiin sisältyviä vakuutusturviam

6.2 Laaja kotivakuutus

Rantala (ym. 2014, 523) käyttää oivallisesti nimitystä "tunnistamaton" sellaisille riskeille, joihin voi varautua vain Laajan kotivakuutuksen avulla. "Tunnistamaton" riski on sellainen äkillinen ja ennalta arvaamaton tapahtuma, jota

- ei muuten mainita korvattavan (jostain vakuutusturvasta)
- ei mainita poissuljettavan (mm. määritelmien, rajoitusehtojen ja suojeluohjeiden kautta)

Kuva 5: Kotivakuutuksen eri laajuudet omaisuusvahingoissa

Kun tunnistamaton riski sitten toteutuu, siitä seurannutta vahinkoa kutsutaan vakuutuskiellessä "All risks" eli lyhennettynä AR-vahingoksi. Laajemman korvauspiirin voi havainnollistaa siten, että Laajaan kotivakuutukseen tulee nimettyjen turvien päälle vielä "AR-turva" - näitä AR-vahinkoja varten. (Kuva 5)

"All risks is a type of insurance coverage that automatically covers any risk that the contract does not explicitly omit." (Investopedia. 2018)

Laaja kotivakuutus siis kattaa sellaiset tunnistamattomat riskit, joita ei nimenomaisesti vakuutuksesta suljeta/määritellä ulos.

6.3 Muut kuin valmiit turvakokonaisuudet

Kotivakuutukset on yhtiöiden välillä rakennettu erilaisiksi, mikä entuudestaan vaikeuttaa niiden vertailemista ja tutkimista: Toisin kuin muilla tutkimuksen vakuutusyhtiöillä, OPlla ei ole ennalta rajattua Perinteistä (Suppea tai Perus) tai Laajaa rakennuksen tai irtaimiston vakuutusta, vaan kotivakuutus räätälöidään neljästä eri turvasta (Palo- ja luonnonilmiöturva sisältyy aina kotivakuutukseen). (OP 2018b)

Turvat i

Palo- ja luonnonilmiöturva i

Rikosturva i

Laiterikkoturva i

Putkistovuototurva i

Särkymis- ja menetysturva i

Kuva 6: Havainnollista kuva OPn kotivakuustuotteen omaisuusturvien valinnasta

Mahdollisuus turvien räätälöintiin (verrattuna valmiisiin turvakokonaisuuksiin) näkyy siinä, miten vakuutusehdot kirjoitettu. AR-vahinkoja korvataan seuraavasti, jos valittuna on Särkymis- ja menetysturva:

'Särkymis- ja menetysturvasta (OP, 5.1.5) korvataan äkillisestä ja ennalta arvaamattomasta ulkoisesta syystä tapahtunut omaisuuden vahingoittuminen tai menettäminen, mikäli kyseessä olevaa vahinkoa ei ole määritelty korvattavaksi palo- ja luonnonilmiö-, rikos-, laiterikko- tai putkistovuototurvasta. Sillä, onko tämä toinen turva ollut voimassa vakuutustapahtuman sattuessa, ei ole merkitystä. Särkymis- ja menetysturvasta ei koskaan korvata vahinkoja, jotka johtuvat palosta, luonnonilmiöstä, varkaudesta, ryöstöstä, murrosta, ilkeistä taikka koneen, laitteen tai putkiston sisäisestä rikkoutumisesta taikka rakennuksen kiinteästä putkistosta tai siihen kytketystä käyttölaitteesta vuotaneesta nesteestä.'

Selvyyden vuoksi on lisättävä, että tässä tutkimuksessa "Laajaa" kotivakuutusta käytetäänkin synonyyminä vakuutuksella, josta korvataan AR-vahinkoja.

7 Omaisuuteen kohdistuvat riskit

Uuden laitteen/esineen on ominaisuuksiltaan vastattava sitä, mitä voidaan katsoa ostajan ja myyjän välillä sovitun, tai muutoin laitteessa on virhe. (Kuluttajansuojalaki 38/1978. 9 luvun 13§)

Jos laite rikkoutuu takuuajana tai Kuluttajansuojalain (38/1978. 5 luku, 15 §) virhevastuuajana (6 kk) voidaan olettaa, että kyseessä on virheellinen laite. Vastuu virheellisen laitteen korjaamisesta ja vahingonkorvauksesta on myyjällä (ei vakuutusyhtiöllä).

- Takuuajana: jos myyjä on sitoutunut vastaamaan esineen käyttökelpoisuudesta tai muista ominaisuuksista määrätyn ajan (takuu), esineessä katsotaan olevan virhe jos esine tänä aikana huonontuu takuussa tarkoitetulla tavalla.
- Virhevastuuajana: esineen virheen oletetaan olleen olemassa, jos kuuden kuukauden sisällä vaaranvastuun siirtyessä ostajalle ilmenee esineessä virhe. (Kuluttajansuojalaki 38/1978, 15 §)

Myyjän vastuuta ei synny takuuajan päätyttyä, tai jos myyjä saattaa todennäköiseksi, että huonontuminen johtuu takuun aikana ostajan puolella olevasta seikasta, kuten laitteen/esineen:

- vääränlaisesta käsittelystä
- tapaturmasta

(Kuluttajansuojalaki 38/1978. 5 luku, 15 §)

Kotivakuutuskaan ei korvaa vääränlaisesta käsittelystä esim. käyttö- tai asennusvirheestä aiheutuvaa omaisuusvahinkoa, mutta Laaja kotivakuutus voi korvata esineille aiheutuvat tapaturmat.

7.1 AR-vahingot

AR-vahinkoina korvataan sellaisia äkillisiä ja ennalta arvaamattomia tapahtumia, joita

- ei muuten mainita korvattavan (jostain vakuutusturvasta)
- ei mainita poissuljettavan (mm. määritelmien, rajoitusehtojen ja suojeluohjeiden kautta)

Kaikkien poissulkevien tekijöiden jälkeen AR-vahingoiksi jäljelle jäävät erilaiset rikkoutumiset, särkymiset ja epäkuuntoon menemiset, (Pellikka ym. 2011, 239-240) joita tutkin seuraavaksi.

Sähköilmiöt

Sähköilmiöt (oikosulku, maasulku ja ylijännite) voivat rikkoa sähköverkkoon kytkettyinä olevia irtaimistolaitteita, kuten pienlaitteita (mm. kahvinkeitin, leivänpaahdin), tietokoneita, mobiililaitteita, viihde- ja muita elektronisia laitteita, tai kotitaloustyötä suorittavia laitteita eli kodinkoneita.

- Salamanisku aiheuttaa ylijännitteen, minkä johdosta sähköverkkoon kytkettyinä olleet kotitietokone ja televisio vaurioituvat

Sähköilmiövahinkoja korvataan Perinteisestä kotivakuutuksesta vain, jos se sisältää nimetyn turvan sähköilmiön aiheuttamille vahingoille. Korvauksen hakijan on tällöin osoitettava, että vahinko on vakuutusehdoissa korvattavaksi tarkoitettu sähköilmiön aiheuttama rikkoutuminen. Laaja kotivakuutus onkin korvauksen kannalta turvallisin, sillä AR-vahingoista ei ole pois-suljettu sähköilmiöiden aiheuttamia rikkoutumisia.

Rikkoutumiset ulkoisesta syystä (esineille sattuvat tapaturmat)

AR-vahinkoina korvataan, kun ulkoisen tapahtuman seurauksena omaisuus vahingoittuu tai se menetetään äkillisesti ja ennalta arvaamattomasti.

Mahdollisia esimerkkejä:

- Televisio kaatuu kumoon imuroidessa
- Pakastin sulaa ukkospiikin seurauksena, jolloin elintarvikkeet pilaantuvat
- Pakastin sulaa ukkospiikin seurauksena ja aiheuttaa vesivahingon rakenteille
- Puhelin putoaa ulkona jalkakäytävälle ja sen lasi särkyä
- Ruohonleikkurista lentävä kivi rikkoo ikkunan
- Lintu lentää ikkunaan ja ikkuna särkyä
- Maalipurkki putoaa ja maalia roiskuu tiiliseinälle
- Lattialle tippuu painava porakone, jolloin parketti vaurioituu
- Omalla autolla kolhaisee vahingossa omaa taloa
- Terveen näköinen pihakoivu kaatuu yllättäen oman talon päälle

Rikkoutumiset ilman ulkoista syytä

Kuluttajan voi olla vaikea vahinkoilmoituksessa yksilöidä laitteen rikkoutuminen äkilliseksi ja ennalta arvaamattomaksi, jos laite on yhtäkkiä ”itsestään” päättänyt lopettaa toimintansa - ilman ulkoisesti havaittavaa syytä.

- Astianpesu- tai pyykkikone yhtäkkiä vain hajoaa
- Lämpöeristä tulee savua, eikä se enää käynnisty

OP Vakuutuksen vahinkoapu (OP 2018c) kertoo tietokoneen rikkoutumisesta seuraavasti:

Mikäli tietokone ei ole rikkoutunut ulkoisesta syystä ja sen takuu on voimassa, toimita laite takuuhuoltoon. (- -) kotivakuutus tai matkatavaravakuutus korvaa, mikäli tietokoneesi rikkoutui vahingossa, esimerkiksi sen pudotessa maahan. Vakuutus ei korvaa vahinkoa, joka on aiheutunut tavanomaisesta käytöstä, kuten kulumisesta.

- Kun laite rikkoutuu itsestään (ilman ulkoista syytä), olennaista on selvittää, onko ilmennyt vika takuunalainen:
 - Jos itsestään rikkoutunut laite on takuunalainen, niin vastuu laitteen korjaamisesta ja vahingonkorvauksesta on myyjällä (ei vakuutusyhtiöllä) ja laite tulee toimittaa takuuhuoltoon.
 - Jos laite on rikkoutunut itsestään takuun jälkeen, voi kotivakuutuksesta hyvinkin saada korvauksen: FINEn vakuutuslautakunta on linjannut, että jonkin laitteen rikkoutuminen kesken suunnitellun eli normaalin käyttöikänsä on Laajan vakuutuksen perusteella korvattavaksi tuleva äkillinen ja ennalta arvaamaton tapahtuma. Vakuutuslautakunnan linjaus perustuu siihen, että laitteiden voi lähtökohtaisesti olettaa toimivan suunnitellun eli niiden normaalina pidettävän käyttöikänsä ajan: (VKL 641/08)

"Laajan kotivakuutuksen perusteella vakiintuneesti korvataan mm. erilaisia rikkoutumisvahinkoja. Vakuutuslautakunta on rikkoutumisvahinkoja koskevassa ratkaisukäytännössään katsonut, että laitteen rikkoutuminen ennen suunnitellun käyttöikänsä päättymistä on lähtökohtaisesti laajan vakuutuksen perusteella korvattavaksi tuleva äkillinen ja ennalta arvaamaton tapahtuma. Korvausvastuusta vapautuakseen vakuutusyhtiön tulee näyttää vahingon johtuvan esim. valmistusviasta tai muusta yhtiön korvausvastuun vakuutusehtojen mukaan poistavasta seikasta."

Myös Kyllönen (Kyllönen, L. 11/2013, 9) on opinnäytteessään tutkinut, että vakuutuslautakunta on suosittanut korvausta tyyppillisesti silloin, kun laitteistolla tai laitteella, joka rikkoutui, oli käyttöikä jäljellä. Tämä "normaali käyttöikä" vaihtelee irtaimistolaitteiden välillä todelta paljon. Vakuutuksenottaja voi etsiä vakuutusehtojen ikävähennystaulukoista irtaimisto-

laitteiden normaalin käyttöiän määritelmää. Esimerkiksi matkapuhelimien vuotuinen ikävähennys on tyypillisesti 25 %, joten matkapuhelimen normaalina käyttöikänsä voi yleisesti ottaen pitää 4 vuotta ($100 \% / 25 \% = 4$).

- Kodinkoneet 8-10 %
- Tietokoneet, sekä matka- ja älypuhelimet 20-30 %
- Viihde- ja muut elektroniset laitteet 8-20 %

Jos itsestään rikkoutunut laite on iältään yli normaalin käyttöikänsä, voi kyse olla jo kulumisesta, jota taas ei korvata. Vaikka käyttöiän ylittäneen laitteen vahinko olisi ”korvattava” (esim. varkaus tai rikkoutuminen ulkoisesta syystä), ei tällaisessa tapauksessa usein jäisi korvattavaa ikävähennysten ja omavastuun vähentämisen jälkeen.

7.2 Talotekniikan eli LVISA-laitteiden rikkoutumiset

Talotekniikan rikkoutumisvahingot koskevat sellaisia omakotitaloon kiinteästi asennettuja koneita ja laitteita, eli sellaista talon tekniikkaa, joka palvelee rakennuksen asumiskäyttöä. Näitä yleisesti kutsutaan LVI- eli Lämmitys-, Vesi- ja Ilmanvaihtolaitteiksi. (Pellikka ym. 2011, 302) Kun talotekniikan rikkoutumisvahingot koskevat myös Sähkö- ja Automaatiolaitteita, käytetään lyhennettä LVISA. LVISA-laitteiksi lasketaan mm.

- Ilmanvaihtokone
- Ilmalämpöpumppu
- Maalämpöpumppu
- Keskuspölynimuri
- Sähkökiuas
- Öljykattila
- Lattialämmityskaapeli
- Lämminvesivaraaja
- Murtohälytys- ja kulunvalvontalaitteet

Perinteiseen kotivakuutukseen sisältyy nimetty LVISA-laiterikkoturvasta, josta korvataan talon teknisten laitteiden ja koneiden rikkoutumisia. Äkilliseksi ja ennalta arvaamattomiksi lasetaan mm. rikkoutumiset ennen normaalin käyttöiän päättymistä ja sähköilmiöiden (oikosulku, maasulku ja ylijännite) aiheuttamat rikkoutumiset.

- Ilmalämpöpumppu yhtäkkiä vain hajoaa
- Salamanisku aiheuttaa ylijännitteen, minkä johdosta sähkökiukaan virtapiirit vaurioituvat

Rikkoutumisissa luonteva korvausperuste on laitteen korjaamisesta aiheutuneiden kustannusten määrä. Äkillisenä ja ennalta arvaamattomana ei kuitenkaan pidetä LVISA-laitteiden normaalia ylläpitämistä ja huoltamista tai niistä aiheutuvia huoltokorjauskustannuksia, joista on vastuussa talon omistaja eli vakuutusnottaja. Pellikka (ym. 2011, 221-222) antaa huoltokorjauskustannuksista esimerkkejä:

- Putkistojen sulattaminen
- Tiivisteiden uusiminen
- Viemäritukosten avaaminen
- Muut huollot, joille on ominaista se, ettei mitään äkillistä ja ennalta arvaamatonta omaisuusvahinkoa ole tapahtunut

Talotekniikan ikävähennykset vaihtelevat vähemmän, mitä irtaimistolaitteilla.

- LVISA-laitteet 6-9 %
- Käyttövesi-, lämmitys- ja viemäriputkisto 3 %

 putkistojen, polttoaine- ja jätevesisäiliöiden ja sähköjohtojen sekä -kaapeleiden osalta 3 %
kaikkien muiden LVISA-laitteiden ja -järjestelmien osalta 6 %.

	Rakennuksen koneet, laitteet ja putkistot	Ikä- vähennys %
	rakennuksessa, muualla kuin alapohjassa olevat säiliöt, jätevesi-, sadevesi-, käyttö- ja lämpöputkistot	3
	alapohjassa olevat ja maanalaiset kupari- ja muoviputkistot	3
	alapohjassa olevat ja maanalaiset muut putkistot	6
	uima-allaslaitteistot, murtosuojauslaitteistot, ulkomarkiisikehikot ja -koneistot	10
	liedet, liesituulettimet, jääkaapit, astianpesukoneet ja kiukaat	10
	keskuslämmityslaitteet, lämmönvaihtimet ja -siirtimet, lämminvesivaraajat säiliöineen, maanalaiset ja alapohjassa olevat säiliöt, säätö- ja ohjauslaitteet, lämmityskaapelit, sähköpatterit, ilmastointi- ja jäähdytyslaitteet sekä sähkömoottorit ja muut laitteet	6

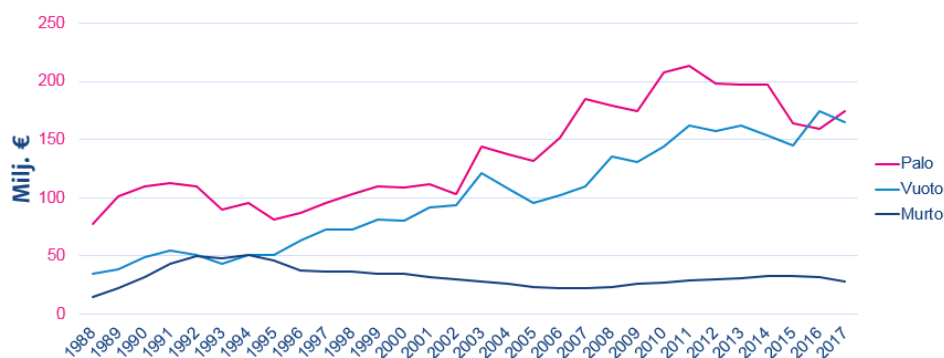
 rakennuksen putkisto, sähkökaapelit ja sähköjohdot 3 %
lämpöpumput 9 %
maalämpöpumput 6 %
muut LVI- ja sähkölaitteet mukaan lukien lämmityskaapelit 6 %

	Rakennuksen LVISA-laitteista putkisto, sähköjohdot ja -mittarit sekä polttoaine- ja jätevesisäiliöt	3 %
	Muut rakennuksen LVISA-laitteet, aurinkopaneelit ja tuuligeneraattorit laitteineen	6 %
	Ilma- ja maalämpöpumput	9 %

Taulukko 3: Ikävähennykset rakennuksen koneiden, laitteiden ja putkistojen vahingoissa (OP 7.5; Lähitapiola 5.3.3; If 6.2.1.4; Fennia F20.7.2.2)

7.3 Vuotovahingot ja kosteusvahingot

Kotivakuutuksen vuototurvasta korvataan vahinko, jossa LVI-laitteen tai putkiston rikkoutumisessa vapautuu nestettä (tai höyryä/kaasua), joka aiheuttaa rakenteille kastumisvahingon. (Rantala ym. 2014, 522) Vuotovahinkojen korvaukset ylittivät ensimmäistä kertaa vuonna 2016 palovahinkojen korvaukset euroissa. Vahinkovakuutusyhtiöt maksoivat vuonna 2017 vuotovahinkokorvauksia yhteensä noin 170 miljoonalla eurolla. (Taulukko 4) Korvattavia vuotovahinkoja oli noin 36 000 kappaletta vuodessa - siis sata vahinkoa joka päivä. (Finanssiala ry 2018b)

Taulukko 4: Palo-, murto- ja vuotovahinkojen korvaukset euroissa vuonna 2017 (Finanssiala ry 13.6.2018. Palo- murto- ja vuotovahingot 1988-2017, 3)

Vuotovahinkoja aiheuttavat etenkin käyttövesi-, lämmitys- ja viemäriputkistojen vanheneminen. Tyypillisesti vuotovahinko syntyy omakotitalossa, kun putki kuluu tai syöpyy puhki käyttökänsä lopussa - keskimäärin 28 vuoden iässä. (Haapaniemi, M. 20.5.2014) Tutkimukset osoittavat, että etenkin ennen 90-lukua rakennettujen omakotitalojen metalliset putket olisi syytä vaihtaa jo ennen talon kolmattakymmenettä vuotta. (Pohjolan LVIturva Oy. 2015, 6) Nykyään vuotovahinkoja lisäävät myös erilaisten kiinteiden laitteiden (mm. lämminvesivaraaja), säiliöiden (mm. jätevesisäiliö) ja vesikalusteiden (mm. hanat ja kuivauspatterit) yleistyminen omakotitaloissa. (Finanssiala ry 2018b)

Koska vesijohdossa on jatkuva paine, rikkoontuneesta putkesta purkautuu hallitsemattomasti lyhyessä ajassa suuria määriä nestettä rakenteisiin. (Pellikka ym. 2011, 212) Seurauksena voi pahimmillaan olla kymmenien tuhansien eurojen lasku, joka koostuu mm. rakenteiden kuivaus-, purku- ja jälleenrakennuskustannuksista. Jos korjausremontin ajan talo on asumiskelvoton, niin sijaisasunto ja muuttokustannukset nostavat laskun summaa entisestään. Kotivakuutuksen vuototurva toki auttaa vahingon satuttua, mutta se ei korvaa kaikkia kuluja.

Vuototurvasta korvataan syntyneitä kustannuksia ainakin kahdella tapaa:

1. Rikkoutunut putkisto joudutaan uusimaan

- Vakuutusyhtiöt tekevät uusimiskustannuksista putkiston ikään perustuvan 3 % vuotuisen ikävähennyksen (Taulukko 3). Putkiston ollessa noin 35 vuotta vanha, ei ikävähennyksen jälkeen enää jää korvattavaa.

2. Putkistosta rakenteisiin vuotanut neste aiheuttaa rakenteiden kuivaus-, purku- ja jälleerakennuskustannuksia. (Salo, H. 2011. FINE, 2)

- Vakuutusyhtiöt tekevät rakenteiden kuivaus-, purku- ja jälleerakennuskustannuksista vuotovähennyksen.

Vuotovähennykset tehdään taulukon avulla. Koska riski vuotovahinkoihin kasvaa vanhoissa putkissa, vuotovähennykset tehdään yhtiöstä riippuen siitä lähtien kun putkisto on iältään 20 - 35 vuotta.

Rakennuksen LVI-järjestelmän vuodosta rakennusvakuutuksen kohteelle aiheutuneen vahingon määrästä vähennetään omavastuu seuraavasti:

- jos vuotaneen putkiston, säiliön tai laitteen ikä on 21–35 vuotta, niin omavastuu vahingon määrästä on 10 %
- jos vuotaneen putkiston, säiliön tai laitteen ikä on 36–50 vuotta, niin omavastuu vahingon määrästä on 15 %
- jos vuotaneen putkiston, säiliön tai laitteen ikä on yli 50 vuotta, niin omavastuu vahingon määrästä on 20 %

Putkiston ikä/v	Vuotovähennys -% vahingon määrästä
35-49	30
50 vuotta tai enemmän	60

Putkiston ikä	Vähennys korvattavan vahingon korjauskustannuksista
0 - 29 vuotta	0 %
30 - 50 vuotta	25 %
yli 50	50 %

Putkiston, laitteen tai säiliön ikä	Vähennys vahingon määrästä	Vähennyksen enimmäismäärä
20-29 vuotta	20 %	3 500 euroa
30-49 vuotta	30 %	3 500 euroa
50 vuotta ja yli	50 %	5 000 euroa

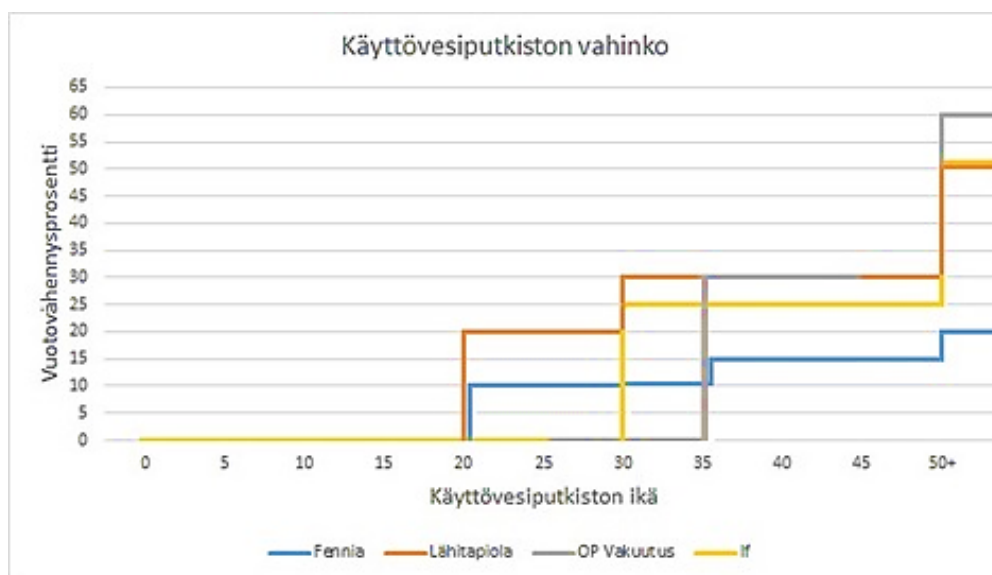
Taulukko 5: Vuotovähennystaulukot (Vakuutusehdot: Fennia F20.7.2.2; OP 7.5; If 6.2.1.4; Lähitapiola 5.3.3)

Esimerkilaskelma: vakuutusyhtiö X

Omakotitalossa rakennuksen vesijohtoverkossa tapahtuu putken rikkoutumisvahinko vuonna 2018. Rikkoutunut putki on vuodelta 1984, eli putkisto on 34 vuotta vanha.

1. Putkiston uusintakustannuksista tehdään 3 % vuotuinen ikävähennys, tässä tapauksessa käyttöönottovuotta seuraavalta 33 vuodelta, eli $33 \times 3\% = 99\%$. Putkiston uusimiskustannuksista vakuutus korvaa siten 1 % ($100\% - 99\%$) eli käytännössä ei mitään.
2. Putkiston rikkoutuminen aiheuttaa vuotovahingon ja rakenteiden kastumisen. Vakuutusyhtiö X:n ehdoissa on määritelty, että jos vuotovahingon aiheuttaneen putkiston ikä on 0 - 34 vuotta, vuotovahingon korjauskustannuksista tehdään 0 prosentin suurinen vuotovähennys. Vuotovahingon aiheuttamista rakenteiden kuivaus-, purku- ja jälleerakennuskustannuksista vakuutus korvaa siten 100 % ($100\% - 0\%$).

Vähennysten vuoksi saattaa käydä niin, että rikkoutuneen putken iän vuoksi itse putken uusimista ei korvata (ikävähennykset), mutta putkesta vuotaneen nesteen aiheuttama vuotovahinko korvataan (vuotovähennykset) kokonaan. (Salo, H. 2011. FINE, 2) Vuotovähennysprosentissa on tutkimuksen yhtiöiden välillä huomattavia eroja.

Taulukko 6: Vuotovähennysprosenttien vertailu käyttövesiputkiston vuotovahingossa

Fennia:

- Vuotovähennykset alkavat jo 21 vuoden ikäisissä putkissa
- Pienin vuotovähennysprosentti 36 - 50 vuoden (15 %), sekä yli 50 vuoden (20 %) ikäisen käyttövesiputkiston vuotovahingoissa (F20.7.2.2)

OP Vakuutus:

- Vuotovähennykset alkavat vasta putkiston 35 vuoden iässä
- 50 vuoden ikäisessä putkistossa vuotovähennysprosentti on yhtiöistä suurin 60 %

- Taulukon mukaista vuotovähennystä ei tehdä viemäriputkistosta tai käyttölaitteesta aiheutuneesta vuotovahingosta. (7.5)

If:

- Vuotovähennykset alkavat vasta putkiston 30 vuoden iässä
- Taulukon mukainen vuotovähennys tehdään vain putkistovahingoissa (6.2.1.4)
- Taulukon mukaista vuotovähennystä ei tehdä esimerkiksi käyttölaitteesta tai säiliöstä aiheutuneesta vuotovahingosta (6.2.1.4)

Lähitapiola:

- Vuotovähennykset alkavat jo 20 vuoden ikäisissä putkissa
- Vuotovähennys 20 - 49 vuoden ikäisille putkille enintään 3 500 euroa
- Vuotovähennys 50 vuotta tai sitä vanhemmille putkille enintään 5 000 euroa (5.3.3)

Taulukko 7: Vuotovähennysehtojen tarkempi vertailu

Keskeiset rajoitukset

Rakennuksen LVISA-laitteet ovat sellaisia, joita maallikko ei voi lain mukaan asentaa itse. (Sähköturvallisuuslaki 1135/2016. 4 luku, 64 §) LVISA-työn tekee tällöin alan ammattilainen, joka samalla ottaa vastuun mahdollisesta rakennus- tai asennusvirheestä jopa 10 vuodeksi. (Asuntokauppalaki 1994/843, 40 §)

Astian- tai pyykinpesukoneen saa maallikkokin itse asentaa, kunhan pesukoneelle on paikka ja liitännät valmiina. Pesukoneet ovat ongelmallisia, sillä niistä alkaneet vuodot voivat paljastua vasta pitkän ajan kuluttua, jolloin vesi on jo päässyt imeytymään rakenteisiin. (Turun Sanomat. 2.6.2016) Ratkaisu on pesukoneen alle sijoitettava vuotokaukalo, joka ohjaa vuotoveden heti pesukoneen etupuolelle näkyviin. Vuotokaukalo ei ole virallisesti pakollinen varuste, mutta suojeluohjeet edellyttävät sen asentamista lattiakaivottomassa tilassa sijaitsevan pesukoneen alle. (OP 4; Lähitapiola 7.3; If 5.5) Pyykinpesukone yleensä sijaitsee kylpyhuoneessa, jossa lattiakaivot on syytä pitää puhtaina, sillä kotivakuutus ei korvaa vahinkoa, jossa veden pääsy lattiakaivoon (esim. tukoksen vuoksi) on estynyt. (OP 6.2; Lähitapiola 4.12; If 5.5; Fenicia F400.4.2.11)

Ehkäise vuotovahinkoja

- Tyhjennä vesijohtoverkko, kun rakennus jää kylmänä vuodenaikana tyhjilleen ilman lämmitystä.
- Asennuta pesukoneen poistoletku kiinteästi viemäriverkostoon. Sulje sulkuventtiili, kun konetta ei käytetä.
- Laita turvakaukalo astianpesukoneen ja kylmälaitteiden alle.

Kuva 7: Suojeluohjeita vuotovahinkojen ehkäisyyn (lf. Kotivakuutusopas, 11)

Jos vuoto on aiheutunut äkillisestä pesukoneen rikkoutumisesta, letkun tai liitoksen murtumisesta, kotivakuutus yleensä korvaa vahingon. (Kuluttajariitalautakunta. 6.7.2018) Jos taas vuoto on aiheutunut pesukoneen asennusvirheestä, vastuu vahingosta siirtyy asentajalle. (lf 2018e) Vakuutusmielessä maallikko ottaa aina riskin ”tee se itse” -asennuksissa, koska omasta asennusvirheestä johtuva omaisuusvahinko voi jäädä korvaamatta. (Kuluttajariitalautakunta. 29.6.2018)

Vuotovahingot aiheutuvat putkistosta (tai muusta LVI-laitteesta) virtaavasta nesteestä. AR-vesivahinko taas voi esimerkiksi saada alkunsa jääkaappipakastimen rikkouduttua ukkospiikin seurauksena. Sulamisen johdosta vedet valuvat ulos pakastimesta ja aiheuttavat vesivahingon kastellen myös kaapisto- ja lattiarakenteita.

Kosteusvahingot ja -vauriot

Omakotitaloa ja sen osia rasittavat monet kosteuden lähteet. Kun rakentaminen kuitenkin suunnitellaan ja toteutetaan oikein, kosteus ei muodostu rakennuksen eikä omakotiasujan ongelmaksi. Jos omakotitalolle tehdään virheellinen rakenneratkaisu tai kosteusrasitus jätetään huomioimatta, ei syntyvä vesivahinko ole seurausta äkillisestä ja ennalta arvaamattomasta tapahtumasta. (Pellikka ym. 2011, 215 - 216)

Kosteusvahingot ja -vauriot ovat sellaisia vesivahinkoja, jotka eivät aiheudu putkistosta virtaavasta nesteestä. (Pellikka ym. 2011, 211) Tyypillisessä kosteusvahingossa vesi on läpäissyt märkätilan rakenteen eli vedeneristeen, esimerkiksi kylpyhuoneen haljennut laatta on aiheuttanut ajan kuluessa rakenteiden kosteusvahingon. Peruseriaate kotivakuutuksissa on se, että veden on pysyttävä sellaisen tilan sisällä, jossa on kosteuseristys.

Joskus vesi taas tulee rakennukseen sen ulkopuolelta, tällaisia tapauksia ovat esimerkiksi sadeveden pääsy rakenteiden kautta sisätiloihin tai vesikattovuoto. Tällaisia vahinkoja harvoin korvataan, sillä Suomessa rakennuksen pitää kestää ankarat olosuhteet. Vahingon syyksi katsotaan lähes poikkeuksetta rakennusvirhe tai huollon laiminlyönti.

Hitaasti syntyvät vuotovahingot eivät aina ole korvattavia, ja siksi niiden torjunta on erityisen järkevää. (If 2018c)

Kosteusvahinkojen korvaukseen on kuitenkin yksi poikkeus: Ifin LaajaPlus-turvasta korvataan turvan aikana hitaastikin syntynyt, mutta ennalta arvaamaton vahinko, jossa

- sade- tai sulamisvesi läpäisee vesikaton ja kastelee muita rakenteita
- vesi on läpäissyt märkätilan vedeneristeen ja vaurioittanut muita rakenteita

Pelkkiä kosmeettisia haittoja tai pinnoitteiden vahinkoja ei korvata. Kattoremonttia tai kylpyhuoneremonttia ei myöskään voi maksattaa kotivakuutuksella, koska em. vahinkojen yhteydessä vesikaton ja vedeneristeiden uusimista ei korvata. (LaajaPlus rakennusvakuutusehdot)

- Enimmäiskorvausmäärä vakuutustapahtumaa kohti on 15 000 euroa
- LaajaPlus-turva myönnetään normaalisti enintään 30 vuotta vanhalle omakotitalolle
- LaajaPlus-turva päättyy sen vakuutuskauden lopussa, jonka aikana omakotitalo on täyttänyt 40 vuotta

(If. LaajaPlus kotivakuutusopas, 2)

7.4 Palo- ja luonnonilmiövahingot

Palolla tarkoitetaan tulta, joka on päässyt irti eli riistäytynyt sellaiseen omaisuuteen, johon sen ei ole tarkoitettu leviävän. Palovahinkona pidetään myös savun, noen, räjähdyksen tai salamaniskun aiheuttamia vahinkoja. (Pellikka ym. 2011, 195) Vahinkojen korvattavuus edellyttää aina tapahtuman äkillisyyttä ja ennalta arvaamattomuutta.

Äkillisenä ja ennalta arvaamattomana palovahinkona ei pidetä vahinkoa, jossa esine on pantu alttiiksi lämmön vaikutukselle: esimerkiksi jos tulisijan päälle kuivumaan pantu esine syttyy palamaan. Öljylampussa palava tuli taas ei ole ”irti päässyttä”, eikä siitä nousseesta savusta aiheutuvaa nokeentumista katsota korvattavaksi palovahingoksi. (Pellikka ym. 2011, 197)

Ihminen aiheuttaa itse noin 50 % rakennuspalloista, ja palo saa useimmiten alkunsa huolimattomuudesta tai varomattomuudesta. Syttymissyys taas on useimmiten ruoanvalmistus tai avotuli (mm. savuke tai kynttilä). (Ketola, J., Kokki, E. 2/2018. Pelastusopisto. Pelastustoimen taskutilasto 2013-2017, 16-17)

RAKENNUSPALON AIHEUTTAJA

	2013	2014	2015	2016	2017
Ihmissen toiminta	2 706	2 931	2 599	2 575	2 690
Koneen, laitteen vika	1 729	1 738	1 554	1 801	1 582
Luonnontapahtuma, -ilmiö	208	256	86	148	106
Palovaarallinen aine	97	102	97	127	100
Eläin	50	41	50	24	41
Muu aiheuttaja	538	519	458	499	407
Ei tiedossa	465	452	430	417	442

RAKENNUSPALON TAHALLISUUS

	2013	2014	2015	2016	2017
Tahallinen	458	450	430	378	491
Huolimattomuus, varomattomuus	1 079	1 262	1 025	1 068	1 120
Vahinko	1 039	1 083	1 020	1 015	962
Ei tiedossa	130	136	124	117	117
Yhteensä	2 706	2 931	2 599	2 578	2 690

Kuva 8: Rakennuspalon aiheuttaja ja tahallisuus (Ketola, J., Kokki, E. 2/2018. Pelastusopisto. Pelastustoimen taskutilasto 2013-2017, 16-17)

Palo on tapahtumana yleensä äkillinen ja ennalta arvaamaton, joten kotivakuutus korvaa palosta aiheutuvia omaisuusvahinkoja hyvin. Pahimmillaan tulipalo voi maksaa myös ihmishenkiä, joten paloturvallisuuteen ja suojeleuohjeisiin on syytä kiinnittää erityistä huomiota.

Paranna paloturvallisuutta

- Huolehdi, että huoneistossa on toimivat palovaroittimet.
- Valvo avotulta, kynttilää ja ulkotulia.
- Älä käytä viollisia sähkölaitteita. Korjauta ne hyväksytyssä huoltoliikkeessä.
- Tupakanpolto ja avotulen teko on kielletty tiloissa, joissa on herkästi syttyviä aineita tai materiaaleja.
- Tupakanpolto vuoteessa on kielletty. Tupakat on sammutettava palamattomaan astiaan.
- Kuivattaminen kiukaan yläpuolella tai sen välittömässä läheisyydessä on kielletty.

Kuva 9: Suojeleuohjeita palovahinkojen ehkäisyyn (If. Kotivakuutusopas, 11)

Salamanisku

Salamaniskuvahingoissa omaisuuteen kohdistuu suora salamanisku, joka pirstoo omaisuutta mekaanisesti. (Pellikka ym. 2011, 200) Salamanisku saattaa rikkoa sähköllä toimivia laitteita

myös muutoin kuin mekaanisesti: jos salamanisku aiheuttaa sähköilmiövahingon (ukkosylijännitteen) on Perinteisessä kotivakuutuksessa oltava nimetty laiterikkoturva, kuten LVISA-laite-turva tai sähkölaiteturva.

Laaja kotivakuutus onkin korvauksen kannalta turvallisin, sillä AR-vahingoista ei ole poissul-jettu sähköilmiöiden aiheuttamia laiterikkoja.

Myrsky (myrskytuuli)

Virallisen suomalaisen meteorologisen määritelmän mukaan myrskytuuli puhaltaa, kun 10 mi-nuutin keskituuleksi on mitattu vähintään 21 metriä sekunnissa. (Ilmatieteen laitos 2018a) Tällaisia keskiarvona mitattuja myrskytuulia esiintyy Suomessa hyvin harvoin maahavaintoase-milla. (Ilmatieteen laitos 2018b)

Koska tuulen nopeutta mitataan 10 minuutin keskiarvona, myrskyn virallisen määritelmän täyttyminen vaatii sen, että tuuli kestää pidemmän aikaa. Yksittäisiä puuskia ei siten viralli-sesti lasketa myrskytuuleksi, vaikka maalla nimenomaan puuskat aiheuttavat tuhoja. (Ilmatie-teen laitos 2018a) Kotivakuutuksesta yleisesti kuitenkin korvataan myrskyvahingot, jossa ilma-tieteenlaitos on mitannut puuskatuulen nopeudeksi vähintään 21 m/s. (Pellikka ym. 2011, 202)

17–20	Kovaa	Katkoo puiden oksia. Ulkona liikkuminen vaikeaa.
21–24	Myrskyä	Katkoo puita. Vaurioittaa heikohkoja rakennuksia, irrottaa kattotiiliä ja särkee savupiipun hattuja.
25–28	Kovaa myrskyä	Kiskoo puita juurineen. Aiheuttaa huomattavaa vahinkoa rakennuksille. Sattuu harvoin sisämaassa.

Taulukko 8: Tuulen voimakkuuden arviointi (Ilmatieteen laitos 2018a)

Maalla 21 metriä sekunnissa puhaltava tuuli vaurioittaa heikohkoja rakennuksia, ja kova myrsky aiheuttaa jo huomattavaa vahinkoa rakennuksille (Taulukko 8). Käytännössä rakennus-ten tulisi kestää myrskytuulta pienemmät tuulet.

Näyttövelvollisuus vahingon sattumisesta ja vahingon kuulumisesta vakuutuksen piirin on asi-akkaalla. Toisin sanoen asiakkaan on osoitettava, että sattunut vahinko (esimerkiksi puun kaa-

tuminen rakennuksen päälle) on vakuutusehdoissa määritelty vakuutustapahtuma eli seurausta myrskytuulesta. Vakuutusehtojen määritelmä myrskystä/myrskytuulesta voi kuitenkin poiketa yhtiöiden välillä (Taulukko 9).

Fennia	' - Myrskyllä tarkoitetaan myrskytuulta, kun Ilmatieteenlaitos on mitannut puuskatuulen nopeudeksi vähintään 21 m/s.' (F22.1.10 Myrsky tai rakeet)
Lähitapiola	' - Myrskyksi katsotaan sääolosuhteet, joissa keskituulennopeus (10 min) on ylittänyt 15 metriä sekunnissa' (4.2.6 Myrsky)
OP Vakuutus	' - luonnonilmiöturvasta korvataan luonnonilmiövahinkona vahinko, joka on aiheutunut äkillisesti ja ennalta arvaamattomasti myrskytuulesta, trombista, ukkospilven laskuvirtauksesta tai muusta vastaavasta poikkeuksellisen voimakkaasta tuulesta tai tuulenpuuskasta' (5.1.1) ○ Ei ole tarkemmin määritelty myrskytuulen nopeutta
If	Luonnonilmiöturvasta 'korvataan äkillinen ja ennalta arvaamaton välitön esi- nevahinko, jonka syynä on myrskytuuli tai rakeet.' (3.3) ○ Ei ole tarkemmin määritelty myrskytuulen nopeutta

Taulukko 9: Myrskyn määritelmät

Kaikissa vakuutusehdoissa (OP Vakuutus ja If) ei ole erikseen määritelty myrskytuulen nopeutta. Tämä ei ole vakuutuksenottajalle huono asia, sillä se jättää enemmän tulkinnanvaraa siitä millaiset myrskyvahingot ovat korvattavia: Kun tulkitaan vakuutusehtojen sisältöä, niitä on luettava kokonaisuutena. (Pellikka ym. 2011, 142) Sopimuksen sisällön arvioinnissa on lähtökohtana se, mitä ”tavallisen vakuutuksenottajan” kyseisessä tilanteessa voidaan olettaa ymmärtävän. (Lehtipuro ym. 2010, 142)

” (- -) Mikäli siis myrsky-termiä käytetään liian laiveasti, ei välttämättä ole monelle selvää onko tulossa oleva voimakas tuuli pikku hiljaa voimistuvaa vai äkillisesti iskevä tyrmäys.” (Vilhunen, L. 7.6.2016)

Myös vakuutuslautakunta on linjannut, että jos vakuutusehdoissa ei ole tarkemmin määritelty myrskyn käsitettä, ”vakuutuksenottaja voi perustellusti ymmärtää tällä (myrskyllä) tarkoitettavan paitsi suoranaisesti voimakkaasta tuulesta aiheutuvia vahinkoja myös välittömästi myrskyn yhteydessä esiintyvien luonnonilmiöiden aiheuttamia vahinkoja.” (VKL 532/00) Myrskynä voidaan tällöin pitää sellaisiakin sääilmiöitä, joista yleisessä kielenkäytössä puhutaan myrskynä tai joita esimerkiksi lehdistössä laajasti nimitetään myrskyksi. (FINE 2018f)

Vesistötulva ja merivesitulvat

Tulva on sää- ja vesistöolosuhteista johtuva luonnonilmiö, jossa vedenpinta eli vedenkorkeus nousee normaalia korkeammalle. (Ympäristö.fi 2018b) Tulvassa veden alle joutuu alueita joille sitä ei toivottaisi, esimerkiksi kun joen tai järven vesi tai merivesi nousee tavallisten äyräiden yli ja leviää ranta-alueille. (Pellikka ym. 2011, 209)

Laissa tulvalla tarkoitetaan vesistön tai meren vedenpinnan noususta aiheutuvaa maan tilapäistä peittymistä vedellä. (Laki tulvariskien hallinnasta 620/2010, 2 §) Tulvaksi voidaan siten kutsua moniakkin ilmiöitä, mutta kotivakuutuksessa säännöllisten sääilmiöiden aiheuttamia tulvia ei pidetä tulvina. (Pellikka ym. 2011, 206) Esimerkiksi säännöllisesti toistuvat kevättulvat ovat osa luontaista vesistöjen toimintaa. (Ympäristö.fi 2018b) Ei ole tarkoituksenmukaista siirtää kaikkien vakuutuksenottajien maksettavaksi tietyillä alueilla usein toistuvien kevättulvien aiheuttamia kustannuksia.

Kotivakuutuksen tarkoittamia tulvia ovat merivesitulva ja vesistötulva:

- Merivesitulvalla tarkoitetaan poikkeuksellista meren pinnan nousua, joka johtuu myrskytuulesta, ilmanpaineen vaihtelusta tai virtauksesta Tanskan salmissa. (OP 5.1.1; Lähitapiola 3.4.6; If, s2; Fennia, F21.1.2)
- Vesistötulvalla tarkoitetaan joessa, järvessä, ojassa tai purossa aiheutunutta poikkeuksellista vedenpinnan nousua, joka johtuu poikkeuksellisista sateista tai lumen sulamisesta taikka jää- tai hyydepadosta. (OP 5.1.1; Lähitapiola 3.4.6; If, s2; Fennia, F21.1.2)

Vakuutusehdoissa määritellään, että kotivakuutus korvaa vain poikkeuksellisia merivesi- ja vesistötulvia. (Aarre, M. 13.2.2014. FINE, 1) Poikkeuksellisen tulvavahingon vedenkorkeus esiintyy tilastollisesti kerran 50 vuodessa tai sitä harvemmin. (OP 5.1.1; Lähitapiola 3.4.6; If s2; Fennia F21.1.2)

Tulvan esiintymistodennäköisyydellä tarkoitetaan sen ajanjakson pituutta, joka keskimäärin kuluu, ennen kuin tietyn suuruinen (tai sitä suurempi) vedenkorkeus eli tulva esiintyy uudelleen. Vuotuinen todennäköisyys poikkeuksellisen eli "melko harvinaisen" tulvan esiintymiselle (1/50) on 2 %. (Taulukko 10) Mitä harvinaisempi tulva, sitä korkeampi vedenkorkeus. (Ympäristö.fi 2018b)

Sanallinen kuvaus	Toistumisaika	Todennäköisyys
Yleinen tulva	< 1/10 a	> 10 %
Melko yleinen tulva	1/20 a	5 %
Melko harvinainen tulva	1/50 a	2 %
Harvinainen tulva	1/100 a	1 %
Erittäin harvinainen tulva	≥ 1/250 a	< 0,4 %

Taulukko 10: Tulvien toistumisaika ja todennäköisyys (Ympäristö.fi 2018b)

Nykypäivänä alimman rakentamiskorkeuden määrittämisessä lähtökorkeus on keskimäärin kerran 100 vuodessa sattuvan eli "harvinaisen tulvan" vedenkorkeus. (Ympäristö.fi 2018c) Jos rakennus kuitenkin nykypäivänä rakennettaisiin vesistön reuna-alueelle liian matalalle ja siten asetettaisiin alttiiksi veden nousuvahingoille, ei veden nousuvahinkoja voitaisi pitää ennalta arvaamattomina.

Rankkasadetulvat

Myös rankkasade voi aiheuttaa maanpinnan tilapäisen peittymisen vedellä ja tulvimisen siten, että vesi tunkeutuu rakennukseen, sen rakenteisiin tai siinä olevaan irtaimistoon. Tällaisia vahinkoja korvataan luonnonilmiöturvasta jos tulvimisen on aiheuttanut poikkeuksellisen voimakas rankkasade. Tutkimuksen vakuutusyhtiöt ovat määritelleet, että poikkeuksellisesta rankkasateesta on kyse silloin, kun sademäärä on vahinkopaikalla vähintään 30 mm tunnissa tai 75 mm vuorokaudessa.

Virallisen meteorologinen rankkasateen määritelmä ei tarkoita jatkuvaa sadetta, vaan esimerkiksi rankkasade on jos tunnin aikana vettä sataa 7,0 millimetriä tai 24 tunnin aikana 20 millimetriä. Tällaiset sademäärät eivät ole mitenkään poikkeuksellisia, vaan rankkasateita esiintyy kaikkialla Suomessa muutaman kerran kesässä. Vastaavasti kotivakuutuksen tarkoittaman poikkeuksellisen rankkasateen (30 mm sademäärä tunnin aikana) aiheuttama sadevesitulva tapahtuu tilastollisesti vain noin kerran 35 vuodessa. (Kuva 10)

sademäärä	30,0	mm
sateen kesto	60	min
toistuvuus aika	35	vuotta
intensiteetti	0,5	mm/min
intensiteetti	83	l/s/ha
todennäköisyys	2,9	%

Kuva 10 Poikkeuksellisen sateen toistuvuus aika (Ilmasto-opas.fi 2018. Kaavio. Lyhytkestoisten sateiden rankkuus ja toistuvuus aika Suomessa)

Toistuvuuden arviointi sisältää aina epävarmuuksia, joten todennäköisyyksiin tulee suhtautua suuntaa-antavina arvioina eikä täsmällisinä lukuarvoina. (Ympäristö.fi 2018b) Yleisesti on myös arvioitu, että jos ilmastonmuutos etenee nykyisten käsitysten mukaan, tulevat myrsky-

ja tulvavahingot yleistymään Suomessa. Vakuutusehtoihin on kirjoitettu, että poikkeuksellista ei ole pysyvää keskivedenpinnan noususta johtuva tulva.

Hulevesien kertyminen

Vesivahinko voi aiheutua myös hulevesien kertymisestä: Hulevedet ovat rakennetulla alueella maan pinnalle, rakennusten katoille tai muille pinnoille kertyviä sade- ja sulamisvesiä sekä salaojavesiä. Hulevesiä muodostuu mm. keväällä lumen sulaessa, kesällä rankkasateilla ja syksyn sateisina kausina. (Ympäristö.fi 2018a)

Hulevesitulvalla tarkoitetaan kaupungissa sitä, että rankkasateen seurauksena sadevesiverkoston kapasiteetti ylittyy, jolloin vesi tulvii esimerkiksi asuntojen kellareihin. (Lähellä kaupungissa 2018) Omakotitalossa taas hulevedet käsitellään tontilla tai johdetaan tontilta pois, jolloin omakotitalon omistajan tulisi ohjata hulevedet oikeaoppisesti pitämällä mm. salaojat kunnossa. Väärin ohjatut hulevedet ja huoltamattomat salaojitukset voivat ajan kuluessa aiheuttaa rakennukselle kosteusvaurioita, (Raksystems. 4.5.2015) joita kotivakuutukseen ei korvaa.

"Hulevesien kulkeutuminen rakennukseen on estettävä vesieristysin ja hulevesipoistojärjestelmillä, joita ovat pihamaan kallistukset rakennuksesta poispäin, tontin ojat, salaojat ja sadevesikaivot sekä pumppaamot." (Lähitapiola, 7.3)

Omakotitalon ja sen hulevesipoistojärjestelmien tulee kestää kovatkin rankkasateet. Korvaamisen edellytyksenä on se, että rakennuksen sade- ja sulamisvesijärjestelyt on toteutettu hyvän rakennustavan mukaisesti ja vahingon aiheuttajana on ollut poikkeuksellinen rankkasade. (Pellikka ym. 2011, 209)

Tulvavahingoissa suurimmat erot tutkimuksen yhtiöiden välillä löytyvät omavastuuosuudessa tulvavahingon sattuessa.

Fennia	Tulvavahingoissa peritään nelinkertainen omavastuu (F20.7.2)
Lähitapiola	Rankkasade-, vesistö- tai merivesitulvasta aiheutuneista vahingoista vähennetään kohteelle valittu omavastuu kaksinkertaisena, kuitenkin enintään 2 000 euroa (5.4.5)

OP Vakuutus	Ei erillistä mainintaa
If	Luonnonilmiöturvasta korvattavassa rankkasade-, vesistö- tai merivesi-tulvassa rakennusvahingossa vähennetään kohteelle valittu omavastuu kaksinkertaisena, kuitenkin enintään 1 700 euroa (6.4.1)

Taulukko 11: Korotetut omavastuut tulvavahingoissa

Muut luonnonilmiövahingot

Suomalaisiin luonnonolosuhteisiin kuuluvat talvella lumisade, routa, pakkasen ja jäätyminen. Kesällä taas esiintyy vesisateita, kevättulvia, kuumuutta tai kuivuutta. Tällaiset rankatkin, mutta silti tavanomaiset luonnonolosuhteet omakotitalon tulee kestää kaikkina vuoden-aikoina. Kotivakuutus on myös tarkoitettu vain poikkeuksellisten sää- tai luonnonilmiöiden aiheuttamiin vahinkoihin. Tavanomaisten luonnonilmiöiden aiheuttamien vahinkojen syyksi katsotaan lähes poikkeuksetta suunnittelu- tai rakennusvirhe tai huollon laiminlyönti. (Pellikka ym. 2011, 210)

Myös rakennuksen huoltoon ja ylläpitoon on kiinnitettävä huomioita eri vuodenaikoina. Esimerkiksi lumentulo on jokavuotinen ilmiö ja lumien pudottaminen katolta on omakotitalon omistajan tehtävä. Kotivakuutus ei todennäköisesti korvaa, jos omakotitalon katto romahtaa lumen painosta, koska vahingon syytä ei pidetä ennalta arvaamattomana. (OP 6.4; Lähitapiola 4.9; If 5.4; F22.1.10.2)

Laajasta kotivakuutuksesta voi olla hyötyä joissain luonnonilmiövahingoissa, esimerkiksi jos terveen näköinen pihakoivu yllättäen kaatuu omakotitalon päälle.

Pellikka (ym. 2011, 142) korostaa Laajan rakennuksen vakuutuksen tärkeyttä: "Luonnossa tapahtuu myös muita ilmiöitä, joita perinteisellä tavalla kirjoitetujen vakuutusehtojen mukaan ei ole sisällytetty vakuutusturvaan. Osa niistä sisältyy AR-vakuutuksiin (- -)."

7.5 Eläinten aiheuttamat omaisuusvahingot

Kotivakuutuksissa eläinten aiheuttamat vahingot on rajattu tiukasti. Luonnoneläintein (tuhoeläinten ja villieläinten) ohella esimerkiksi oma lemmikkieläin saattaa aiheuttaa vahinkoa vakuutetulle irtaimistolle tai kodille.

7.5.1 Tuhoeläinten ja hyönteisten aiheuttamat omaisuusvahingot

Asutuksen tarjoama lämpö, sopivat kosteusolosuhteet ja ravintovarastot houkuttelevat jyrsijätuholaisia kuten rottia ja hiiriä, sekä tuhohyönteisiä kuten lutikoita, muurahaisia, sokeri-toukkia ja turkiskuoriaisia. (Hyönteismaailma 2018)

Kotipiiriin tunkeutuessaan tuhoeläimet ja hyönteiset aiheuttavat vahinkoa mm. ihmisen terveydelle, kotieläimille, elintarvikkeille, vaatteille, huonekaluille ja jopa rakenteille: (Hyönteismaailma 2018) Puurakenteiden ja sähköjohtojen vauriot ovat yleisimpiä jyrsijätuholaisten aiheuttamia vahinkoja. Jos jyrsijä järsii sähköjohdon poikki ja tämän seurauksena syntyy tulipalo, niin tästä irti päässeestä tulesta aiheutunut vahinko voitaisiin korvata paloturvasta. (Oksanen, J. 1.1.2017. Taloussanommat)

Taloyhtiössä tuhoa aiheuttavien eläinten myrkyttäminen on pääsääntöisesti taloyhtiön tehtävä, sillä taloyhtiöllä on vastuu rakenteista. (Jäntti, M. 25.9.2017. Yle) Mikäli tuhoeläimet taas valtaavat omakotitalon, tuhoeläinten torjunnan kustannukset menevät pääsääntöisesti omakotiasujan omasta lompakosta (siinä missä kerros- tai rivitaloissa kulut voidaan jakaa asukkaiden kesken). Omakotitalon omistaja on siis yksinään vastuussa tuhoeläinten hävittämisestä talostaan.

Tuhoeläimiä voi lähteä torjumaan kotikonstein, jos on riittävästi tietoa lajin torjumisesta ja mahdollisista myrkyistä. (Anticimex 2018) Kotikonstein ongelma voi pahentua esimerkiksi, jos torjunta epäonnistuu ja tuhoeläimet alkavat lisääntymään tai jos tuhoeläimiä ajetaan sellaisiin paikkoihin, jonne ne piiloutuvat. Jos tuholaiset saavat rauhassa elää puurakenteissa, ne voivat aiheuttaa jopa niin pahoja vaurioita, että puurakenteet pitää uusida. Koska mahdollinen lasku kasvaa sitä mukaa, kun tuholaisongelma pahenee, voi olla hyvä kääntyä heti ongelman havaitsemisen yhteydessä ammattilaisen puoleen. (Riihimäki, A. 12.5.2016. Aamulehti)

Tuhoeläinongelmaan kannattaa tarttua vakavasti myös sen vuoksi, ettei hyönteisten ja tuhoeläinten rakennuksille ja irtaimistolle aiheuttamia vaurioita korvata kotivakuutuksesta.

Kotivakuutuksesta ei korvata vahinkoa,

OP Vakuutus:	jonka hyönteiset, rotat, hiiret, myyrät, oravat , jänikset tai kanit ovat aiheuttaneet (6.6)
Lähitapiola:	jonka mikrobit, hyönteiset, tuhoeläimet, linnut, lepakot , jämsäläimet tai jyrsijät ovat aiheuttaneet. (4.16) Laajasta ja Perus Kotivakuutuksesta korvataan kuitenkin linnun aiheuttama ikkunan rikkoutuminen. (4.16)
If:	hyönteisistä tai tuhoeläimistä (If 4)
Fennia:	jonka hyönteiset tai tuhoeläimet aiheuttavat luonnolliseen käyttäytymiseensä kuuluvalla tavalla tai sen seurauksena vakuutuksen kohteelle. (F21.2.6)

Taulukko 13: Rajoitusehdot tuhoeläinten aiheuttamissa vahingoissa

Pääsäännöstä on kuitenkin yksi poikkeus: Ifin LaajaPlus-turvasta korvataan turvan voimassaoloaikana hitaastikin syntynyt, mutta ennalta arvaamaton vahinko, jonka syynä ovat tuhoeläimet, jotka ovat vaurioittaneet rakennuksen rakenteita. LaajaPlus-turva kattaa mm. hiirien, rottien ja tuhohyönteisten aiheuttamat vahingot rakennukselle. (If. LaajaPlus kotivakuutusopas, 2) Tuhoeläinten aiheuttamia irtaimistovahinkoja, kuten tuhoeläinten vahingoittamia huonekaluja, vaatteita tai muuta irtaimistoa ei kuitenkaan korvata.

- Enimmäiskorvausmäärä vakuutustapahtumaa kohti on 15 000 euroa
- LaajaPlus-turva myönnetään normaalisti enintään 30 vuotta vanhalle omakotitalolle
- LaajaPlus-turva päättyy sen vakuutuskauden lopussa, jonka aikana omakotitalo on täyttänyt 40 vuotta

(If. LaajaPlus kotivakuutusopas, 2)

7.5.2 Villieläinten aiheuttamat omaisuusvahingot

Villieläimillä tässä tarkoitan muita luonnoneläimiä, kuin tuhoeläimiä tai hyönteisiä.

Villieläinten aiheuttamille vahingoille on tyypillistä, että rakenteita on hajonnut tai rakenteita on liattu. Fennian ja Lähitapiolan Perinteisessä kotivakuutuksessa on nimetty vakuutus-turva siihen, että villieläin tunkeutuu omakotitaloon ja aiheuttaa omaisuusvahinkoa. OP Vakuutus ja If edellyttävät Laajaa kotivakuutusta, että villieläimen tunkeutumishahingot korvataisiin. (Taulukko 14)

Villieläinten tunkeutumisivahingot

OP Vakuutus:	Ei mainita korvattavan Ei mainita poissuljettavan ➤ Korvataan vain Laajasta kotivakuutuksesta (AR-vahinkona)
Lähitapiola:	Vakuutuksesta korvataan vahinko, joka on aiheutunut villieläimen tunkeutumisesta sisälle asuintiloihin. (3.4.13)
If:	Ei mainita korvattavan Ei mainita poissuljettavan ➤ Korvataan vain Laajasta kotivakuutuksesta (AR-vahinkona)
Fennia:	Vakuutuksesta korvataan villieläimen tunkeutumisesta sisälle asuinhuoneistoon rakennukselle ja irtaimistolle aiheutunut vahinko. (F22.1.12)

Taulukko 14: Villieläinten tunkeutumisen määritelmät

Isojen eläinten, kuten supikoiran, ketun, nädän tai hirven aiheuttamia vahinkoja ei ole yksikään tutkimuksen yhtiö rajannut korvauksen ulkopuolelle Laajasta kotivakuutuksesta: esimerkiksi jos näätäeläin tekee pesän rakennuksen ylä- tai alapohjaan, tai hirvi rymistelee ikkunan läpi huoneistoon. (Oksanen, J. 1.1.2017. Taloussanommat).

Pienempien eläinten aiheuttamissa vahingoissa on yhtiökohtaisia eroja: OP Vakuutus on rajannut oravien aiheuttamat vahingot ulkopuolelle. Lähitapiola taas on rajannut lepakkojen ja lintujen aiheuttamat vahingot korvauksen ulkopuolelle (korvataan kuitenkin linnun aiheuttama ikkunan rikkoutuminen). (Taulukko 13)

If ja Fennia ovat rajanneet vähiten luonnoneläimiä vakuutusehtojen ulkopuolelle. Pääperiaate Ifin ja Fennian Laajassa kotivakuutuksessa näyttäisi olevan se, että hyönteisiä ja tuhoeläimiä lukuun ottamatta kaikkien muiden luonnoneläinten aiheuttamia äkillisiä ja ennalta arvaamattomia vahinkoja korvataan. Korvattavia ovat myös oravat, linnut ja lepakot: Esimerkiksi jos tikka on aiheuttanut rakennuksen seinälle vahingon, tai jos oravat ovat aiheuttaneet vahingon pesiytymällä omakotitalon rakenteisiin.

7.5.3 Lemmikkieläinten aiheuttamat omaisuusvahingot

Lemmikkieläimen aiheuttamia vahinkoja omalle vakuutetulle omaisuudelle ei korvata Perinteisen kotivakuutuksen luonnonilmiö- tai muusta nimetystä vakuutusturvasta.

"Yksin ollessaan koira on pureksinut uuteen uskoon muun muassa yhdeksät silmälasit, neljä lampunvarjostinta, seinälistoja, huonekaluja, mattoja sekä luke-mattomia asusteita, lakanoita, peittoja ja tyynyjä." (Hiltunen, S. 30.4.2014. Turun Sanomat)

Lemmikkieläimen omistajalle tilanteesta tekee ongelmallisen se, että Laaja kotivakuutuskaan ei korvaisi edellä lainattua tai sen kaltaista vahinkoa. Esimerkiksi Fennia on rajannut kaikki lemmikkieläimen omalle omaisuudelle aiheuttamat vahingot korvauspiirin ulkopuolelle. (F21.2.9) OP Vakuutuksen, Lähitapiolan ja Ifin Laajasta kotivakuutuksesta voi hakea korvausta lemmikkieläimen aiheuttamista vahingoista, jotka ovat seurausta äkillisestä ja ennalta arvaamattomasta tapahtumasta.

Korvattavien vahinkojen lukumäärää vähentää olennaisesti se, että lemmikkieläimen luonnollisen käyttäytymisen (puremalla, raapimalla jne.) seurauksena syntyneitä vahinkoja ei pidetä ennalta arvaamattomana, eikä niitä korvata yhdestäkään kotivakuutuksesta. (Aarre, M. 6.6.2018. FINE) Rajoitusehdoissa nämä vahingot on erikseen poissuljettu.

Kotivakuutuksesta ei korvata

OP Vakuutus:	vahinkoa, jonka seuraeläin on aiheuttanut pureskelemalla, repimällä tai raapimalla tai joka on aiheutunut seuraeläimen eritteistä (6.7)
Lähitapiola:	vahinkoa, jonka lemmikki tai kotieläin on aiheuttanut puremalla, raapimalla, repimällä tai muulla käyttäytymisellään (4.15)
If:	vahinkoa, jonka lemmikkieläin on aiheuttanut hampaillaan, kynsilään, virtsaamalla, ulostamalla, oksentamalla tai tahraamalla (4, 20)
Fennia:	vahinkoa, jonka koti tai lemmikkieläin aiheuttaa vakuutetulle omaisuudelle (F21.2.9)

Taulukko 12: Rajoitusehdot lemmikkieläimen aiheuttamissa vahingoissa

Aarre, M. julkaisussaan (6.6.2018. FINE. Kissojen ja koirien vakuuttaminen, 5.1) kertoo esimerkin korvattavasta lemmikkieläimen aiheuttamasta vahingosta vakuutetulle omaisuudelle (matolle):

"Maatiaiskissanpoika Topi 6 kk leikkii ikkunalaudalla ja saa tassuhaavan ti-pautettuaan maljakon. Tassusta valuu verta 3 vuotta vanhalle aidolle silkkimattolle, jota ei saada puhtaaksi. (- -)"

Julkaisussa mainitaan, että OP Vakuutus, Lähitapiola ja If korvaisivat kyseisen kaltaisen vahingon Laajasta kotivakuutuksestaan. Tästä voi tehdä johtopäätöksen, että lemmikkieläimen ai-

heuttamina korvataan vain poikkeukselliset äkilliset ja ennalta arvaamattomat omaisuusvahingot, jotka lemmikkieläin voi aiheuttaa muutoin, kuin luonnollisella käyttäytymisellään. Tällaisia voivat olla myös lemmikin aiheuttamat palo- ja vesivahingot, esimerkiksi jos koira onnistuu vahingossa kääntämään hellan päälle ja siitä aiheutuu palovahinko. (Hiltunen, S. 30.4.2014. Turun Sanomat)

7.6 Rikosvahingot

Rikos on teko tai laiminlyönti, josta on laissa säädetty rangaistus. Kotivakuutuksella katetaan omaisuusrikosriskejä, joihin kuuluu varkaus, ryöstö, ilkivalta ja murto.

Varkaus

Rikoslain mukaan varkautena pidetään sitä, että joku anastaa toisen hallusta irtainta omaisuutta (Rikoslaki 39/188928. luvun 1§), kuten tavaraa tai rahaa. Varkaudesta on kyse varkauksen kaikissa rikosoikeudellisissa törkeysasteissa: varkaus on törkeä varkaus ja varkauksen lievä muoto eli näpistys. (Pellikka ym. 2011, 228)

Vakuutettujen asiana on hoitaa ja valvoa huolellisesti vakuutuksen kohteena olevaa omaisuutta. Varkausvahingon estämiseksi omaisuus on oltava valvonnan alaisena tai lukittuna. Tähtävänä näyttövelvollisuus - joka perustuu varkauksen tapahtuma-ajan, paikan ja olosuhteiden yksilöimiseen - on vakuutetulla. (Pellikka ym. 2011, 391)

Olosuhteille joudutaan antamaan varkausvahingoissa merkitystä, koska erilaisissa paikoissa edellytetään erilaista valvontaa ja lukitsemista. Ilman valvontaa ja lukitusta jäävät omakotitalon piha-alueella pidettävä irtaimisto, kuten robottiruohonleikkuri, suotuvene (ja sen moottori), piha- ja puutarhakalusteet sekä grilli. Näiden varkausvahinko voi olla korvattava jos otetaan huomioon vahinkohetken tilanne ja ne mahdollisuudet, joita vakuutetulla on ollut omaisuutensa suojaamiseen.

Vastaavasti suojeleuhjeiden mukaan arvoesineitä tai varkausaltista omaisuutta (mm. käteinen raha, kamerat ja elektroniikka) ei saa jättää ilman valvontaa varkausalttiin paikkaan lukittunakaan. Varkausalttiiksi paikoiksi mainitaan mm. ajoneuvot, veneet, perävaunut tai teltat. (OP 6.23; Lähitapiola 4.2; If 5.1; Fennia F22.1.5.2) Esimerkiksi leirintäalueella majoittuvan festarikävijän kannattaa pitää omaisuus koko ajan mukanaan, sillä teltasta varastettua rahaa, kameroita, elektroniikkaa tai arvoesineitä ei välttämättä korvata ollenkaan.

Jokainen varkausvahinko olosuhteineen on yksilöllinen, joten ennalta on mahdotonta sanoa onko jokin tietty vahinko korvattava. Varkausvahingoissa tosin korostuu suojeleuhjeiden noudattaminen.

Ryöstö

Ryöstövahingon ero varkauteen on se, että anastamisen yhteydessä vahingoitetaan käyttämällä henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai sen uhkausta. (Rikoslaki 39/1889 31. luvun 1§) Ryöstön tunnusmerkistö sisältää pakottavan terveyden- tai hengenvaaran, josta voi seurata muutakin kuin materiaalista menetystä. Vaikka vakuutusyhtiöt auttavat vahingon seuraamuksissa, kotivakuutuksen korvaus rajoittuu vain ryöstön uhrin omaisuusvahinkoon (joitain poikkeuksia lukuun ottamatta). Henkilövahinkoihin voi parhaiten varautua henkilö- tai matkavakuutuksella. (Pellikka ym. 2011, 237)

Ilkivalta

Vahingonteosta on kyse, kun joku oikeudettomasti hävittää tai vahingoittaa toisen omaisuutta. (Rikoslaki 39/1889 35. luvun 1§) Tahallinen vahingonteko on rikos, jonka aiheuttaman riskin voi kotivakuutuksella siirtää vakuutusyhtiön kannettavaksi.

Vahingonteolla aiheutettuja vahinkoja kutsutaan kotivakuutuksessa ilkivaltavahingoiksi. Ilkivaltateosta omakotitalolle aiheutuva vahinko voi syntyä esimerkiksi, kun tekijä rikkoo rakennuksen ikkunat tai töhrii sen seiniä. Esimerkiksi grafiittipiirrosten puhdistamisesta aiheutuvien kustannusten katsotaan olevan seurausta korvattavasta ilkivaltateosta. (Pellikka ym. 2011, 236)

Ilkivaltavahingosta taas ole kyse esimerkiksi silloin, kun lasten palloleikeissä käyttämä pallo osuu ikkunaan ja ikkuna rikkoutuu. (Pellikka ym. 2011, 237) Vahingonaiheuttajan vastuuturva voi korvata vahingonkärsineen menetyksen, mutta vahingon kärsinyt voi hakea korvausta myös omasta Laajasta kotivakuutuksestaan.

Murto

Murrossa tekijä vahingoittaa omakotitalon lukon, ikkunan tai muun rakenteen päästäkseen oikeudettomasti sisään anastaakseen vakuutetun omaisuutta. Murrosta siten seuraa olosuhteista riippuen mm.

- Varkaus, joka kohdistuu irtaimeen omaisuuteen
- Vahingonteko, joka kohdistuu murron yhteydessä rikottuihin esineisiin (lukko, ikkuna tai muu rakenne)

Rakenteellisella murtosuojauksella on hyvin keskeinen merkitys murtovahinkojen ehkäisyssä: suojeleuhjeiden mukaan ovien, ikkunoiden ja muiden sisäänpääsyteiden tulee olla niin hyvin suojattuja, ettei murtautuminen ole mahdollista ilman rakenteiden tai lukkojen rikkomista. (Pellikka ym. 2011, 225)

Murron merkkien pitäisi aina olla havaittavissa, joten suojeleuhjeissa avainten säilytykseen annetaan tarkat toimintaohjeet: Avaimia ei saa jättää eikä piilottaa asunnon tai säilytystilojen läheisyyteen. Avaimiin ei myöskään saa merkitä nimeä ja osoitetta, joka voi paljastaa avaimen löytäjälle omaisuuden sijainnin. Jos avain katoaa tai joutuu ulkopuolisten haltuun, on lukko välittömästi vaihdettava tai sarjoitettava uudelleen.

"(- -) vara-avaimen säilytykselle kannattaa miettiä parempi vaihtoehto kuin kukkapurkin alusta." (Keski-Uusimaa. 5.6.2018)

Vältä varkauksia ja murtoja

- Yhteistiloissa lukitse omaisuus erikseen.
- Älä jätä tai piilota avaimia asunnon tai säilytystilojen läheisyyteen.
- Säilytä arvokasta omaisuutta hotellihuoneessa tai hytissä ainoastaan erikseen lukitussa tilassa
- Älä jätä arvokasta omaisuutta lukittuunkaan ajoneuvoon tai yleiselle paikalle ilman valvontaa.

Kuva 11: Suojeleuhjeita varkaus- ja murtovahinkojen ehkäisyyn (If. Kotivakuutusopas, 11)

Vakuutusnottajalla on näyttövelvollisuus myös murtovahinkoon, joten murto joka on seurausta tarkasta tiirikoinnista, voi saattaa vakuutetun vaikeaan asemaan. Omakotitalon omistajan kannattaa sijoittaa varmasti toimiviin ja hyväksytyihin lukkoihin. Omakotiasujan intressi on myös asennuttaa taloonsa turva- ja -hälytysjärjestelmä. Korvaukset voivat olla paremmat, jos asukas on omalla toiminnallaan pyrkinyt ehkäisemään vahinkoja. Tutkimuksen vakuutusyhtiöt eivät vähennä omavastuuta varkausvahingoissa, jos hyväksytty turva- tai hälytyslaite on toiminut eli estänyt vahingon syntymistä tai rajoittanut sen määrää. (OP Omavastuu 4; Lähitaipola 5.4.5; If 6.4.1; Fennia F20.7.1.2) Omakotiasuja voi parhaimmillaan saada laitteiston perusteella kotivakuutuksesta maksualennusta.

8 Varallisuusvahingot kotivakuutuksen piirissä

Kotivakuutus koskee perheenjäsenten omaisuusvahinkojen ohella niin sanottuja varallisuusvahinkoja. Kotivakuutuksen varallisuusvahingolla tarkoitetaan yleensä omaisuusvahingosta seurannutta taloudellista vahinkoa, josta aiheutuu lisääntyneitä menoja, kuten tilapäisasunnon kustannuksia. Varallisuusvahinkoja ovat myös vastuuvahingoista eli vahingonkorvausvelvollisuudesta ja oikeusvahingoista eli oikeudenkäyntikuluista seuranneet taloudelliset menetykset (kulut ja kustannukset).

8.1 Vahingonkorvausvelvollisuudesta aiheutuvat menetykset

Kotivakuutukseen sisältyvästä yksityishenkilön vastuuturvasta korvataan muille aiheutettuja vahinkoja, joista vakuutettu on lain mukaan korvausvastuussa. Vastuuriskit siis liittyvät vakuutettujen vahingonkorvausvelvollisuuteen suhteessa kolmanteen osapuoleen. (Rantala ym. 2014, 563 - 564)

Vastuuturvan johdosta suurikaan huolimattomuus tai "arjen kömmähdykset" ei horjuta vakuutetun taloutta, vastaavasti ilman vastuuturvaa vakuutettu joutuisi käytännössä maksamaan muille aiheuttamansa vahingot omasta lompakostaan. Vastuuturvan luonnetta voi avata teoreettisten esimerkkien kautta:

- Vakuutettu kaataa kaatumisvaarassa olevan puun pihastaan, puu kaatuukin naapurin varaston päälle
- Vakuutetun kädestä putoaa arvokas lasiesine kaupassa
- Vakuutetun lapsi naarmuttaa leikkiessään naapurin pysäköityä autoa
- Vakuutetun koira puree ohikulkijaa
- Vakuutettu törmää polkupyörällä jalankulkijaan, joka loukkaantuu
- Jalankulkija liukastuu vakuutetun omakotitalon jäisellä pihalla*

*Omakotitalon omistaja (kotivakuutuksen vakuutusnottaja) on vastuussa kiinteistön ja sen kulkuväylien kunnossapidosta. Jos jalankulkija liukastuu kulkuväylän hoidon laiminlyönnin takia kiinteistön alueella, omakotitalon omistaja voi joutua korvausvastuuseen. Tyypillisessä tilanteessa lehdenjakaja liukastuu ja murtaa nilkkansa vakuutusnottajan eli omakotitalon omistajan jäisellä pihalla. (Pellikka ym. 2011, 519) Korvausvastuu seuraa siitä, että pihan hiekoitus ei ollut kunnossa.

Vastuuturvassa korvauksen saaja ei ole vakuutusnottaja tai muu vakuutettu, vaan vakuutusyhtiö maksaa korvauksen suoraan kolmannelle osapuolelle eli vahingon kärsineelle - tai hänen

puolestaan sairaalalle, korjaamolle tai muulle laitokselle, jonka palveluja vahingon kärsinyt on käyttänyt vahingon vuoksi. (Rantala ym. 2014, 567)

Syy-yhteys ja tuottamus

Vastuuvahingot eivät ole aivan näin mustavalkoisia: Lähtökohta vahinkojen korvaamisessa nimittäin on se, että jokainen kärsii itse kohtaamansa vahingot. (FINE 2018d) Jotta korvausvastuu vahingosta voisi seurata muulle taholle kuin itse vahingon kärsineelle, vahingonkorvauslaissa (412/1974) edellytetään vahingon aiheuttaneen teon tai tapahtuman:

1. Syy-yhteyttä

Vahingon tulee olla vahingon aiheuttajan menettelyn välttämätön seuraus. Syy-yhteyttä ei ole olemassa jos vahinko olisi syntynyt vahingonaiheuttajan menettelystä riippumatta. (Hällström ym. 2014, 24)

Esimerkiksi henkilövahinkojen yhteydessä korvauksen vaatijan (vahingon kärsineen) oireiden syynä voi olla jokin muu syy (esimerkiksi sairaus tai rappeuma) kuin itse vahinko (esimerkiksi liukastuminen). (Hällström ym. 2014, 25)

2. Tahallisuutta tai tuottamusta

Korvausvastuun syntymisen edellytyksenä on vahingon aiheuttajan tahallisuus tai tuottamus:

Joka tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttaa toiselle vahingon, on velvollinen korvaamaan sen, jollei siitä, mitä tässä laissa säädetään, muuta johdu.’ (Vahingonkorvauslaki 412/1974. 2 luku 1 §)

Tahallisuuden ja tuottamuksen erottelulla on olennainen merkitys, sillä tahallisesti aiheutetuja vahinkoja ei korvata vastuuturvasta. (Hällström ym. 2014, 16) **Tahallisuudella** tarkoitetaan tekoa, jossa

- tekijä on tarkoittanut tietyn seuraamuksen aikaansaamista
- tekijä on tiennyt tietyn vahingon välttämättä seuraavan teostaan, mutta ei ole saanut häntä pidättäytymään teosta
- tekijä ei ole tavoitellut tietyn vahingon syntymistä, mutta on suhtautunut sen syntymiseen hyväksyvästi. (Hällström ym. 2014, 16)

Kotivakuutuksen vastuuturva toimiikin eri lailla kuin esimerkiksi lakisääteinen liikennevakuutus, jossa vastapuolen vahingot korvataan liikennevakuutuksesta, vaikka vahingon aiheuttaja olisi syyllistynyt törkeään liikenne rikkomukseen.

“(- -) tahallinen teko, rikos tai törkeä laiminlyönti on eri asia kuin huolimattomuus, tällaisia vahinkoja vastuuvakuutus ei tyypillisesti korvaa ollenkaan.”
(Terhemaa, A. 31.1.2003. Taloussanomien)

Vastuuturvasta korvataan siis sellaisia vahinkoja, joista vakuutettu on voimassa olevan lain mukaan korvausvastuussa, mutta korvausvastuu on syntynyt vakuutetun tuottamuksesta (ei tahallisuudesta). **Tuottamuksessa** on useimmiten kyse vahingonaiheuttajan huolimattomuudesta, koska tuottamuksella tarkoitetaan moitittavaa menettelyä, joka ei kuitenkaan ollut tahallista.

”(- -) moitittavasta menettelystä on kyse silloin, kun henkilön toiminta poikkeaa vallitsevista toimintatavoista tai siitä miten kuvitteellinen **huolellinen** henkilö olisi toiminut.” (Hällström ym. 2014, 17)

Seuraeläimen ulkopuolisille aiheuttamat vahingot

Koiran aiheuttamissa vahingoissa tuottamuksen on aiheuttanut se taho, jonka hallussa ja valvonnassa koira on ollut vahinkohetkellä. Yleensä korvausvastuussa siis on koiran omistaja.

Tuottamuksella tarkoitetaan sitä, että koiran omistaja on toiminut jollain tapaa huolimattomasti/moitittavasti, kuten esimerkiksi laiminlyönyt koiransa kiinnipidon paikassa, jossa lain-säädäntö sitä edellyttää. Suomessa koiran omistajan on pidettävä koira taajamassa kytkettynä. (Järjestyslaki 612/2003. 4. luku, 14 §)

Mikäli koira pidetään vapaana taajamassa alueella, jossa sen järjestyslain mukaan pitäisi olla kytkettynä ja koira aiheuttaa vahinkoa (juoksee auton alle tai puree ohikulkijaa), koiran omistajan katsotaan aiheuttaneen vahingon tuottamuksellaan. (Haapasaari, R. 23.2.2009. FINE, 2) Edellä mainitun kaltaisia, koiran omistajan tuottamuksesta (huolimattomuudesta) syntyneitä, vastuuvahinkoja korvataan koiran omistajan vastuuturvasta.

Ongelmallisempia ovat koiran aiheuttamat vahingot paikoissa, joissa koira saa olla lain mukaan vapaana: Koira saa olla taajamassakin vapaana 'suljetulla pihalla, koirien harjoituspaikassa ja erityisesti osoitetulla aidatulla jaloittelalueella' (ns. koirapuistossa). Koiran tulee näissäkin paikoissa olla omistajansa tai haltijansa valvonnassa. (Järjestyslaki 612/2003. 4. luku, 14 §)

Jos esimerkiksi koiran omistajan valvonnassa oleva (aiemmin rauhallinen) koira yllättäen puree koirapuistossa toista henkilöä, ei omistajan yleensä katsota toimineen huolimattomasti/moitittavasti, (Haapasaari, R. 23.2.2009. Fine, 2) jolloin myöskään korvausvastuuta ei synny. Tällaisia ilman tuottamusta syntyneitä vahinkoja kutsutaan **tapaturmiksi** tai tapaturmaisiksi vahingoiksi, eikä niitä täten normaalisti korvata.

Koska laissa korvausvastuu perustuu tuottamukseen, niin 'pikemmin **tapaturmaan** kuin tuottamukseen perustuvasta teosta ei kuulu rangaista', (Rikoslaki 39/1889. 3 luku, 5 §)

”Kotivakuutusten vastuuvakuutuksista korvataan lemmikkieläimen perheen ulkopuolisille aiheuttamia henkilö- ja esinevahinkoja, joista vakuutettu on voimassa olevan oikeuden mukaan korvausvastuussa, **ei kuitenkaan tapaturmaisista** eikä tahallisia vahinkoja eikä myöskään sellaisia vahinkoja, jotka on ehdoissa rajattu korvauspiiristä.” (FINE 2018e)

Vastuuturvan laajennus

OP Vakuutus ja Fennia korvaavat tuottamuksesta riippumatta, eli riippumatta siitä onko vakuutettu lain mukaan korvausvastuussa, seuraavat tapaturmaisikin vahingot:

1. vakuutetun huolehdittavana olleen koiran puremisesta aiheutuneen henkilövahingon
2. vahingon, jonka koira aiheuttaa välittömässä yhteentörmäyksessä moottoriajoneuvon kanssa.

(OP Vakuutus Vastuuvakuutus, 3.3; Fennia F400.4.1.3)

Ifin vastuuturva on mahdollista laajentaa muihinkin kuin kahteen em. tapaturmaiseen vahinkoon: vastuuturvan laajennuksesta korvataan 'ilman lakiin perustuvaa korvausvastuuta, kun vahingon on aiheuttanut vakuutetun omistama esine (esim. laite tai eläin), eikä vahingon kärsinyttä itseään voida pitää vahingon aiheuttajana.' (If, 2.2)

Teoreettisia korvattavia tapaturmaisista vahinkoja, joihin ei siten liity vakuutetun tuottamusta:

- Vakuutetun koirapuistossa vapaana oleva (aiemmin rauhallinen) koira yllättäen puree toista koiraa/henkilöä
- Yhtäkkisen trombin johdosta vakuutetun lennättämä kuvauskooperi sotkeutuu kunnan sähkölankoihin
- Vakuutetun hevonen pelästyy villieläintä, onnistuu karkaamaan asianmukaisesta aitauksestaan ja törmää autoon

Laajennettu vastuuturva on "moraalinen" siinä mielessä, että suurin hyöty siitä ei aiheudu itse vakuutuksenottajalle, vaan tapaturman kärsineelle kolmannelle osapuolelle.

On syytä korostaa, että vastuuturva on kuin mikä muukin vakuutusturva eli siinä on ehdoissa mainitut rajoitukset eli tapahtumat, joita ei korvata. Rajoitusehdot ovat samat laajennetussa kuin suppeammassa "normaalissa" vastuuturvassa.

Keskeiset rajoitukset

1. Vahingot seuraeläimen hoitajan taloudelle

Koiran aiheuttamista vahingoista vastaa yleensä se, jonka valvonnassa koira on vahinkohetkellä ollut. (Haapasaari, R. 23.2.2009. FINE, 3) Jos koira jätetään hoitoon, siirtyy samalla vastuu koirasta sen hoitajalle (henkilölle, jonka valvonnassa seuraeläin on). Vastuuturvan laajennukseen ei korvaisi vahinkoa, jossa lomamatkan ajaksi hoitoon jätetty koira raapisi hoitajansa huonekalut pilalle.

2. Vahingot vieraille omaisuudelle, jotka vahingon sattuessa oli vakuutetulla lainassa tai muutoin hänen käytössään

Rajoitusehdon mukaan vastuuturva ei kata vahinkoja, jotka aiheutuvat omaisuudelle, joka vahingon sattuessa oli vakuutuksenottajalla lainassa tai hänen huolehdittavanaan tai käsiteltävänä.

"Naapurin vene oli minulla kesän ajan lainassa. Korjasin sitä kesän aikana, jolloin vene vahingoittui." (FINE 2018h)

Kun vahinko on aiheutunut tällaisessa tilanteessa (korjauksessa), se jää todennäköisesti vastuu- ja koko kotivakuutuksen ulkopuolelle. Kotivakuutuksen irtaimiston vakuutukseen sisältyvät kotitalouden tavanomaiseen ja päivittäiseen käyttöön vuokratut ja lainatut esineet (ei korjaukseen), jotka lainaajan omistamina kuuluisivat hänen vakuutettuun irtaimistoonsa (vene ei ole irtaimiston vakuutuksen kohteena). (Pellikka ym. 2011, 293)

3. Vahingot pienten lasten aiheuttamina

"8-vuotias poikani heitteli jääkokkareilla naapurin autoa ja nyt naapurini vaatii minua korvaamaan auton maalipinnan vauriot." (FINE 2018h)

Vastuuturvasta korvataan erityisehtona lapsen aiheuttama vastuuvahinko, vaikka lapsi ei vielä ikänsä puolesta ole edes korvausvelvollinen. Alle 12-vuotiaan lapsen tahallaankin aiheuttamat vahingot korvataan vastuuturvasta, mikäli vahinko on muutoin korvattava. (Salo, H. 1.3.2017.

FINE, 11) Tahallisuutta ei esimerkiksi tarvitsisi selvittää jos alle 12-vuotias lapsi ampuu leikkikissä toista lasta ritsalla silmään, ja leikkikaveri saa silmävamman. (If 2018j)

Vastuuturvasta ei kuitenkaan korvata vahinkoa, joka aiheutuu sille, jonka hoidettavana lapsi vahingon sattuessa oli. (Lähitapiola 8.4.1.1; If. Yksityishenkilön vastuuvakuutusehdot, 4.1; Fennia F400.4.1.2) Ongelmallisia ovatkin tilanteet, joissa oma tai toisen perheen lapsi aiheuttaa vahinkoa vieraana: esimerkiksi kun "tyttären synttäreillä vieraana ollut lapsi nakkasi vahingossa pallon televisioon, jonka kuvaruutu hajosi." (FINE 2018h) Rajoitusehdon johdosta myös isovanhemmille hoitoon jätetyn lapsen piirroksillaan töhrimä seinä, tai lapsen rikkoma isovanhempien lasiesine voisivat jäädä vastuuturvan korvauksen ulkopuolelle.

Kuitenkin edellä mainittuihin esimerkkeihin viitaten, jos vahingon kärsineen (vanhempien/isovanhempien) oma kotivakuutus on Laaja, niin omasta vakuutuksesta voi hyvinkin saada korvauksen, vaikka vahinko olisi jonkun toisen aiheuttama. Laajalle kotivakuutukselle tuleekin usein käyttöä, vaikka itse olisi kuinka varovainen tahansa. Myös Kyllönen (Kyllönen, L. 11/2013, 9) on opinnäytteessään tutkinut, että vakuutuslautakunta on suosittanut korvausta tyypillisesti silloin, kun vahinkoon liittyi vakuutetun tai **jonkun toisen teko**, joka johti äkilliseen vahinkoon.

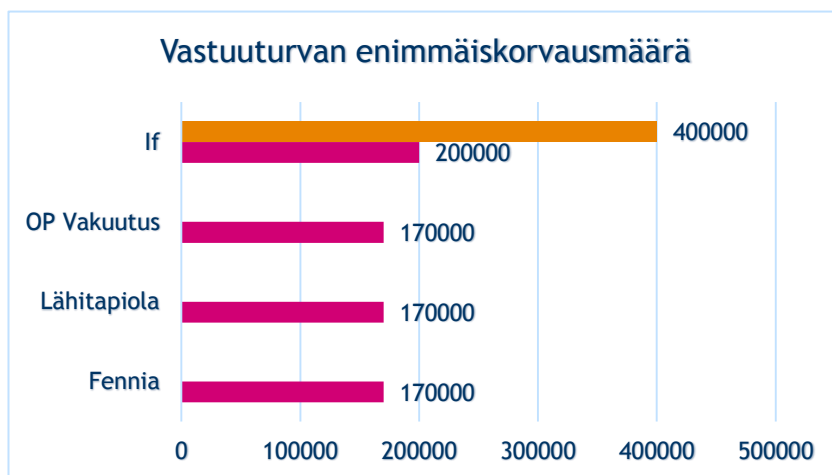
4. Vahingot, jotka on muutoin ulos rajattu

Vahingonaiheuttaja voi joutua korvaamaan vahingon omista varoistaan, jos kyseessä ei ole kotivakuutuksen vastuuturvasta korvattava vahinko. Esimerkiksi tahallisia vahinkoja tai vakuutuksenottajalle määrättyjä sakkoja vakuutusyhtiö ei korvaa. Yksityishenkilön vahingonkorvausvastuu ja velvoitteet ovat siis huomattavasti laajemmat kuin kotivakuutuksen vastuuturvan korvauspiiri, (Salo, H. 16.8.2018. FINE, 14) joka rajoittuu vain osaan yksityiselämän "kömmähdyksistä". Muun muassa seuraavia vahinkoja ei ehtojen mukaan korvattaisi:

- Vahinkoa kolmannelle osapuolelle, joka aiheutuu ansiotyössä tai ammatti- tai elinkeinotoiminnassa
- Vahinkoa, jossa vahingonaiheuttaja aiheuttaa vahingon samassa vastuuturvassa olevalle perheenjäsenelle
- Vahinkoa, joka sattuu vieraille omaisuudelle, joka vahingon sattuessa oli vakuutetulla lainassa tai muutoin hänen käytössään (omaisuusvahinko saattaa tulla korvattavaksi kotivakuutuksen irtaimiston vakuutuksesta)
- Vahinkoa kolmannelle osapuolelle, joka aiheutuu siitä että veden pääsy lattiakaivoon on estynyt
- Vahinkoa kolmannelle osapuolelle, joka aiheutuu moottoriajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä

- Vahinkoa kolmannelle osapuolelle, joka aiheutuu veneen tai muun moottorikäyttöisen vesikulkuneuvon käytöstä
- Vahinkoa, josta joku muu kuin vakuutettu on korvausvastuussa (OP Vastuuvakuutus 4; Lähitapiola Vastuuvakuutus 8.4; Fennia F400.4.2; If Yksityishenkilön vastuuvakuutusehdot 4.1.1)

Tutkimuksen yhtiöiden vastuuturvat korvaavat vakuutetun ulkopuoliselle aiheuttamia omaisuus- ja henkilövahinkoja 170 000 - 400 000 euroon asti. Vastuuturvassa on ehdoton omavastuu, joka on 150 - 250 euron välillä.

Taulukko 15: Vastuuturvan enimmäiskorvausmäärä (Vakuutusoppaat: OP, 10; Lähitapiola, 25; If, 4; Fennia, 17)

Asiantuntija-apu vahingon sattuessa

Vastuuturva on enemmän kuin pelkkä kuluvakuutus. Rantala (ym. 2014, 566-567) korostaakin, että vastuuvahingon sattuessa vakuutusyhtiö:

1. selvittää korvausvastuun perusteen

Vahingon sattuessa vakuutusyhtiö selvittää korvausvastuun perusteen, eli onko vakuutettu lain mukaan korvausvastuussa vahingosta. Vakuutusyhtiöissä on korvauskäsittelijöiden myös eri alojen asiantuntijoita, joiden avulla voimassaolevan oikeuden mukainen korvausratkaisu on saavutettavissa.

2. neuvottelee ratkaisun korvauksen vaatijan kanssa

Vakuutusyhtiö hoitaa ratkaisun aikaansaamiseksi tarvittavat neuvottelut. Edellytykset sovintoratkaisuun pääsemisessä paranevat, kun vahingonkorvausoikeuden asiantuntija hoitaa neuvottelut korvauksen vaatijan kanssa.

3. hoitaa oikeudenkäynnin

Vahingonkorvausta koskevissa neuvotteluissa ei aina päästä yhteisymmärrykseen, tällöin vakuutusehtojen mukaan vakuutusyhtiön asiana on hoitaa oikeudenkäynti vakuutuksenottajan tai muun vakuutetun puolesta. Oikeudenkäynnistä aiheutuneita kuluja vakuutusyhtiö voi korvata kotivakuutuksen oikeusturvasta.

8.2 Asianajo- ja oikeudenkäyntikulut

Kotivakuutukseen kuuluvaa yksityishenkilön oikeusturvavakuutusta ei välttämättä osaa arvostaa, ennen kuin sille tulee tarvetta. Vaikka vakuutettu ei olisi itse syyllinen, voi asianajajan tai muun lakimiehen apuun nojautuminen tulla eteen riidan tai rikoksen ratkaisemisessa: vakuutettu voidaan esimerkiksi haastaa syyttömänä oikeuteen tai vakuutettu voi joutua rikoksen uhriksi.

Oikeusturva varmistaa, että vakuutettu ei joudu itse maksamaan suuria summia, jotta hän saa avukseen pätevän asianajajan. (TalousSuomi 2018a) Varallisuusvahinko eli lisääntyneet menot aiheutuvat mm. asianajopalkkioista, todistajien palkkioista ja oikeudenkäyntimaksuista. (Rantala ym. 2014, 520)

Oikeusturva koskee sellaisia vakuutetun yksityiselämään liittyviä riita- ja rikosasioita, joissa oikeusavun tarve johtuu joko:

- 1) riitautetusta vaatimuksesta
- 2) rikoksesta, jossa vakuutettu on asianomistajana (uhrina), ja vaatii vahingonkorvausta rikoksen tekijältä.

Riita-asiat

Riita-asioissa on usein kysymys erimielisyyksien ratkaisemisesta. Riita-asia tulee vireille silloin, kun asianomistaja (eli se kuka jutun laittaa vireille) toimittaa käräjäoikeuteen kirjallisen haastehakemuksen. (Oikeus.fi 2018a) Kotivakuutuksen oikeusturvan tarkoittamia riita-asioita on avattu esimerkkien kautta TalousSuomen artikkelissa (TalousSuomi 2018a), joita seuraavaksi referoin:

- Asunto- ja talokauppariidat
 - Ostat perheellesi omakotitalon, josta todetaan jälkikäteen homeongelma. Myyjä kiistää vaatimuksesi hinnan alennukseen tai kaupan purkuun. Haastat myyjän oikeuteen.

- Myyt vanhan asuntosi. Ostaja väittää löytäneen asunnosta piilovikoja, joista et kertonut myyntitilanteessa. Kiistät vaatimuksen hinnan alennuksesta, jolloin ostaja haastaa sinut oikeuteen.
- Teetät omakotitalossasi remontin, joka menee pieleen. Vaadit remonttiyritykseltä korvausta, mutta yritys kiistää ettei virhettä ei ole tapahtunut. Haastat yrityksen oikeuteen.
- Auton korjausta koskevat riidat
 - Myyt vanhan autosi. Ostaja väittää löytäneen autosta piilovikoja, joista et kertonut myyntitilanteessa. Kiistät vaatimuksen kaupan purusta, jolloin ostaja haastaa sinut oikeuteen.
- Tavarain tai palvelun ostamiseen liittyvät riidat
- Muunlaiset yksityiselämän riidat
 - Naapurisi väittää koirasi aiheuttavan hänelle kohtuutonta häiriötä. Koira ei ole sinusta aiheuttanut haittaa, joten kiistät naapurin vaatimuksen. Naapurisi haastaa sinut oikeuteen.
 - Lastesi väitetään rikkoneen naapurin talon ikkunan, vaikka niin ei ole tapahtunut. Kiistät asian, mutta asiasta ei päästä yhteisymmärrykseen. Naapurisi haastaa sinut oikeuteen.

Rikosasiat

Rikos on sellainen teko tai laiminlyönti, josta on laissa säädetty rangaistus. Rikosasia tulee viireille käräjäoikeudessa, kun poliisi on asianomistajan (uhrin) rikosilmoituksen perusteella suorittanut esitutkinnan ja syyttäjällä on nostanut asiassa syytteen. (Oikeus.fi 2018b)

Rikosasiassa oikeusturva korvaakin kustannuksia vain silloin, kun vakuutettu on asianomistajana (uhrina), ja vaatii vahingonkorvausta rikoksen tekijältä. Vakuutusyhtiön tehtävänä ei siis ole korvata rikollisten oikeudenkäyntikuluja.

- Varkausasia, jossa vakuutettu vaatii vahingonkorvausta tekijältä
 - Pahoinpitelyasia, jossa vakuutettu vaatii vahingonkorvausta tekijältä
- (If 2018g)

Talokauppariita

Talon ostaja saa omakotitalon omistusoikeuden ns. saannolla. Saannosta kirjoitetun lain mukaan talon myyjä on velvoitettu ilmoittamaan ostajalle kaikista tietämistään omakotitalon kuntoon liittyvistä asioista. (Kiinteistön saanto 540/1995, 17 §) Jos omakotitalo ei ominaisuuk-

siltaan ole sellainen kuin on sovittu, 'ostajalla on virheen perusteella oikeus hinnanalennukseen tai, jos virhe on olennainen, oikeus purkaa kauppa.' (Kiinteistön saanto 540/1995, 17 §) Ostajan on ilmoitettava vaatimuksistaan myyjälle kohtuullisessa ajassa virheen havaitsemisesta, mutta oikeus vedota virheeseen on enintään viisi vuotta omakotitalon saannosta (kun kyseessä on kahden yksityishenkilön välinen kauppa).

Jollei ostaja ilmoita laatuvirheestä (- -) myyjälle viiden vuoden kuluessa siitä, kun kiinteistön hallinta on luovutettu, hän menettää oikeutensa vedota siihen. (Kiinteistön saanto 540/1995, 25 §)

Toisin sanoen talon myyjä on vastuussa talon laatuvirheistä viisi vuotta talon myynnistä. Tähän lain pykälään viitataan silloin, kun puhutaan talon myyjän "viiden vuoden vastuusta". Vaikka myyjän vastuu nousee usein esille, ei talon ostajan vastuuta ole syytä unohtaa. Korpiola painottaakin tiedotteessaan, että talon ostajan vaatimaa hyvitystä (hinnanalennus tai oikeus purkaa talokauppa) on Kuluttajariitalautakunta suosittanut vain hieman yli puolessa talokauppariidoista:

“Rakennuksen ikääntymisestä ja tavanomaisesta kulumisesta johtuvat korjaustarpeet eivät automaattisesti kuulu myyjän vastuulle. Ostajien on varauduttava ikääntyneen talon huoltoon, peruskorjauksiin ja kaupanteon jälkeisiin yllättäviinkin korjauskustannuksiin.” (Korpiola, P. Kuluttajariitalautakunta. 3.7.2017)

Omakotitalo vaatii ikääntyessään huoltoa ja korjausta. Myyjän vastuulle eivät kuulu talon normaaliin ikääntymiseen liittyvät korjaustarpeet, vaan korjaustarpeet tulee ottaa huomioon jo talon kauppahinnassa. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto. 17.5.2014)

Yleensä riitojen syynä on piilevä eli salainen virhe, esimerkiksi rakenteissa oleva kosteusvaurio, homevaurio tai sisäilmaongelma. Piilevä virhe on sellainen, jota ostaja ei ole voinut huomata normaalitarkastuksessa. Piilevän virheen seurauksena voi olla hinnanalennus; sen tarkoituksena on saada omakotitalon hinta vastaamaan virheellisen omakotitalon kaupantekohetken mukaista arvoa. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto. 17.5.2014)

Oikeusturvan vakuutustapahtuma

Vakuutustapahtumalla tarkoitetaan tapahtumaa, joka on vakuutusehtojen mukaan tarkoitettu korvattavaksi. (Pellikka ym. 2011, 112) Omaisuusvahingoissa vakuutustapahtuma on maallikonkin helppo ymmärtää, sillä vakuutustapahtuma on yleensä jokin nimenomainen, konkreettinen tapahtuma, kuten tulipalon syttyminen. Asia ei kuitenkaan aina ole näin mustavalkoinen, sillä vakuutustapahtumalla haetaan vahingon aiheuttaneen tapahtumaketjun juurisyytä - ei sitä, miten vahinko lopulta ilmenee.

"Esimerkiksi vuotovahingossa vakuutustapahtuma ei ole kastunut rakenne saati sitten lahonnut runko tai homehtunut seinä, vaan putken rikkoutumisen aiheuttanut tapahtuma. (- -)" (Vanhatalo, H. 12/2016)

Kuten vuotovahingoissa kastunut rakenne on vain se, miten vahinko on lopulta ilmennyt - ei itse vahingon aiheuttaneen tapahtuman **juurisyy**, niin myös talokauppariidassa vakuutustapahtuma koostuu muustakin kuin vain siitä, miten riita lopulta ilmenee (vaatimuksen kiistäminen):

Vahinko (riita) lopulta ilmenee - pvm. 1.12.2018

- Omakotitalon ostaja vaatii kauppahinnan alennusta talon laatuvirheeseen vedoten
- Myyjä kiistää vaatimuksen = riitautus

Vaikka lähtökohtana on, että vakuutuksista korvataan vakuutuksen voimassaoloaikana sattuneita vahinkoja - on oikeusturvavakuutuksessa silti myös niiden seikkojen, joihin vahinko (vaatimus tai syyte) perustuu (juurisyy), täytynyt olla syntynyt oikeusturvavakuutuksen voimassaoloaikana:

Vahingon eli riidan juurisyy - pvm. 1.1.2014

- Talon ostaja sai kyseisen omakotitalon omistusoikeuden talokaupalla
- Kauppakirja allekirjoitettiin = riidan juurisyy eli riidan peruste

Toisin sanoen talokauppariidassa oikeusturvavakuutuksen (kotivakuutuksen) pitää olla **voimassa jo kauppakirjaa allekirjoitettaessa**.

Jos taas oikeusturvan (kotivakuutuksen) ottaa vasta myöhemmin (esimerkiksi muuttopäivänä), niin oikeusturvasta ei ole apua, jos omakotitalossa myöhemmin ilmenee jotakin, jonka vuoksi ajaudutaan myyjän kanssa riitaan. (Malin, R. 13.11.2018. Kauppalehti)

Oikeusturvan vakuutustapahtumista tekee poikkeuksellisen se, että vahinkojen (riitojen) juurisyyt voivat olla hyvinkin kaukana menneisyydessä. Onneksi oikeusturvaan liittyy kuitenkin niin sanottu "kahden vuoden sääntö": Vaikka vahinkoilmoituksessa kävisi ilmi, että oikeusturva ei ole ollut voimassa riidan juurisyy eli perusteen aikana, oikeusturvasta saa silti korvauksen normaalisti, mikäli vakuutuksenottajan oikeusturva on ollut voimassa **viimeiset kaksi vuotta katkeamattomana**. (Rantala ym. 2014, 520)

Oikeusturvan voimassaoloaikaan lasketaan aika yhdessä tai useammassa vakuutusyhtiössä: ratkaisevaa on se, että vakuutuksenottajalla on ollut oikeusturva jotakin kautta voimassa, ja ettei siihen ole tullut katkosta. (Malin, R. 13.11.2018. Kauppalehti) Vakuutuksenottajan in-

tressi on huolehtia, ettei omaan oikeusturvaan tule päivänkään katkosta edes silloin, kun koti-osoite tai vakuutusyhtiö vaihtuu. Myös reilusti myöhässä maksettu kotivakuutusmaksu aiheuttaa katkoksen oikeusturvaan.

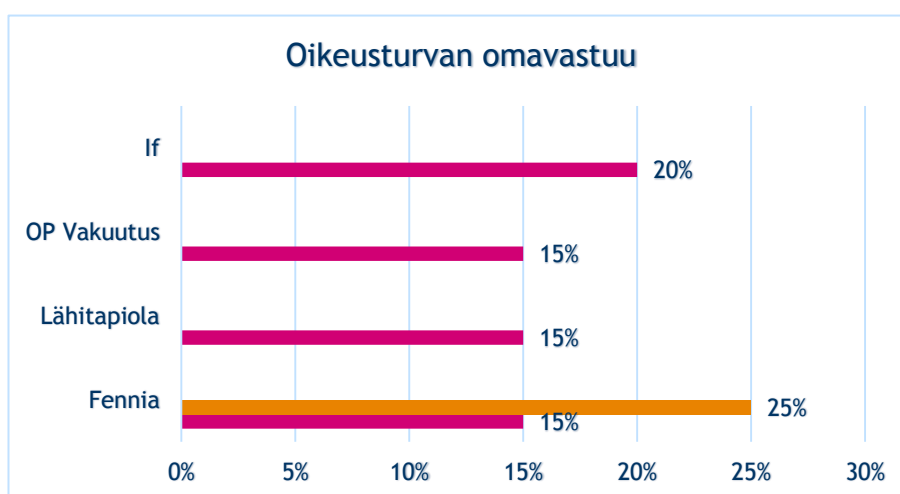
Toisin kuin vastuuturva, oikeusturva on enimmäismäärin "kuluvakuutus", sillä vakuutusyhtiön tehtävänä ei ole antaa oikeudellista neuvontaa tai puuttua riita-, ja rikosasioiden varsinaiseen asianhoitoon. Oikeusturvaetuutta pitää hakea etukäteen vakuutusyhtiöstä, joka sitten antaa päätöksen korvataanko vakuutetun käyttämän asianajajan tai muun lakimiehen kustannuksia. (FINE 2018d) Jos vahinko korvataan, niin vakuutuksenottajan "nykyinen" vakuutusyhtiö, jonka oikeusturvalle riitautus (ei peruste) ajoittuu, ottaa korvatakseen vahingon.

Oikeusturvan laajennus

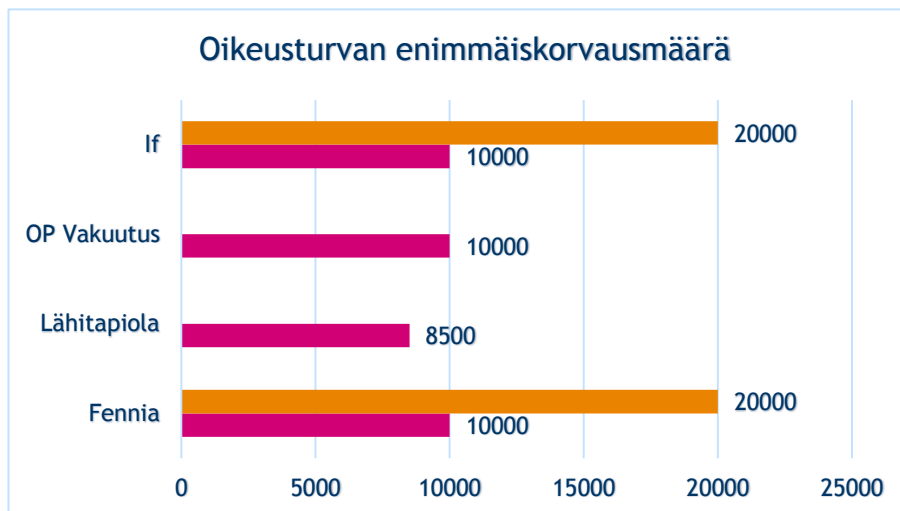
Lähtökohtaisesti on pidetty epäoikeudenmukaisena sitä, että oikeudessa voittaneelle osapuolelle aiheutuu kustannuksia oikeutettuun vaatimukseen pääsemisessä. Suomessa pääsääntönä onkin, että oikeudessa hävinnyt osapuoli on velvollinen korvaamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut. (HE 107/1998, 2.1) Oikeusturvasta ei siis korvata maksettavaksi määrättyjä vastapuolen oikeudenkäyntikuluja, jos vakuutettu häviää oikeusjuttunsa.

"Koska lisäksi on riskinä, että tuomitaan maksamaan vastapuolen kulut, moni alkaa miettiä, pystyykö elämään asian kanssa ilman oikeuteen menoa." (Kokko, O. 20.7.2009. Taloussanomat)

Myös oikeusturvan enimmäiskorvausmäärää on kritisoitu: Haapasari kertoo, että "Samalla kun oikeudenkäyntikulut ovat vuosien saatossa kasvaneet, maksimikorvauksen määrä on pysynyt lähes samana 20 vuoden ajan." (Lindholm, A. 20.7.2009. Edilex)

Taulukko 16: Oikeusturvan omavastuu (Vakuutusoppaat: OP, 10; Lähitapiola, 27; If, 5; Fennia, 14)

Taulukko 17: Oikeusturvan enimmäiskorvausmäärä (Vakuutusoppaat: OP, 10; Lähitapiola, 25; If, 5; Fennia, 14)

Ifin vakuutuspäällikkö Bergrothin mukaan "ylivoimaisesti eniten oikeusturvavakuutuksesta korvataan asunto- ja kiinteistökauppariidoista aiheutuneita asianajo- ja oikeudenkäyntikuluja." (Malin, R. 13.11.2018. Kauppalehti) Talokauppariidat ovat myös kalliita, koska niiden käsittelyssä tarvitaan rakennusalan toimijoiden selvityksiä ja lausuntoja. Monessa tapauksessa kuluja maksetaan oikeusturvan enimmäiskorvausmäärä. (Malin, R. 13.11.2018. Kauppalehti) Häviöjä maksaa omat ja vastapuolen oikeudenkäyntikulut. Jos osa vaatimuksista hyväksytään ja osa hylätään, oikeus tuomitsee vain osan kuluista maksettavaksi. (Asuntokaupanvirheet.fi. Oikeudenkäyntikulut)

Tutkimuksen yhtiöistä If ja Fennia tarjoavat oikeusturvaan laajennusta, joka korvaa korkeampaan 20 000 euron enimmäiskorvausmäärään asti omat, sekä hävitessä myös maksettavaksi määräytyt vastapuolen oikeudenkäyntikulut. (Taulukko 17) Fennian laajennuksessa suhteellista omavastuuosuutta on korotettu 25 prosenttiin. Ifin omavastuu niin perinteisessä, kuin laajennetussa oikeusturvassa on 20 %. (Taulukko 16)

Keskeiset rajoitukset

Kotivakuutukseen kuuluvan oikeusturvan korvauspiirin ulkopuolella ovat muun muassa työhön ja ansiotoimintaan liittyvät asiat, sekä avio- ja avoerot ja lapsen huoltajuuteen ja tapaamisoi- keuteen liittyvät asiat ja niihin liittyvät varallisuusriidat. (Savolainen, J. 27.5.2009. Edilex)

Avio- ja avoerot ovat usein pitkiä tunnepohjaisia riitoja, jotka käsittävät molempien osapuolien oikeudenkäyntikulut. Vakuutusyhtiön kannalta näiden rajoittaminen oikeusturvan ulkopuolelle on ymmärrettävää; jos kaikki eroasiat korvattaisiin, tällöin oikeusturvan ja kotivakuutuksen vakuutusmaksut nousisivat huomattavasti. (TalousSuomi 2018a)

Oikeusturvaa voi käyttää sellaisissa riita- ja rikosasioissa, jotka voidaan saattaa käräjäoikeuden käsiteltäväksi, joten hallinto-oikeudessa tai erikoistuomioistuimissa käsiteltäviä asioita se ei koske. (FINE 2018d) Oikeusturvan korvauspiiri rajoittuu vain osaan yksityiselämän riidoista ja rikoksista, mm. seuraavia kuluja ei ehtojen mukaan korvattaisi:

- Vakuutuksenottajan omia kuluja
 - Ajanhukkaa, matkakuluja ja ansionmenetyksiä
- Hallinto-oikeudelliset asiat
 - Esimerkiksi verovalitus tai viranomaisen päätöksestä valittaminen
- Vahinkoa, jossa vakuutettu on rikosasiassa vastaajana, eli rikoksesta syytettynä
- Vahinko, joka aiheutuu perheenjäsenten keskinäisestä riidasta
- Vahinkoa, joka koskee vakuutetun työsuhdetta tai ansiotoimintaa
- Vahinkoa, joka liittyy sijoituksiin
 - Esimerkiksi riita pankin kanssa, kun osakesijoitus on tuottanut tappiota
- Vahinko, joka liittyy muuhun kuin vakuutetun omassa käytössä olevaan asuntoon tai kiinteistöön (liittyy sijoitustoimintaan)
 - Sijoitusasunnossa homeongelma tai riitaa vuokralaisen kanssa
- Vahinko, joka koskee avioeroa (tai rekisteröidyn parisuhteen) tai avoeroa purkamiseen tai päättämiseen liittyviä varallisuusriitoja tai muita vaatimuksia
- *Vahinkoa, joka liittyy lasten huoltoon, elatukseen, tapaamisoikeuteen tai asumiseen (OP Oikeusturvavakuutus 5; Lähitapiola Oikeusturvavakuutus 9.5; If Yksityishenkilön oikeusturvavakuutusehdot 4; Fennia F500.5)

*If (Yksityishenkilön oikeusturvavakuutusehdot, 4) korvaa yhden vahingon kolmea vuotta kohden, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät samanaikaisesti:

- Asiaa ei käsitellä ensi kertaa
- Asiaa ei käsitellä yhteiselämän lopettamisen yhteydessä
- Kysymys on voimassaolevan viranomaisen vahvistaman täytäntöönpanokelpoisen sopimuksen tai voimassaolevan oikeuden tuomion muuttamisesta muuttuneiden olosuhteiden perusteella
- Muut vakuutusehdoissa määritellyt edellytykset

8.3 Vahingontorjuntakulut, lisävahingot ja seurausvahingot

Kotivakuutus korvaa erilaisia vahingontorjuntakuluja ja lisääntyneitä menoja, jotka ovat seurausta omaisuusvahingosta.

Ulkomaanmatkoilla varallisuusvahingot ovat ei-toivottuja, mutta mahdollisia. Kotivakuutus tai matkatavaravakuutus korvaa ehtojen mukaisesti välttämättömyystarvikkeiden ja matkustusdokumenttien hankintakustannuksia ulkomaan matkalla.

- Jos matkatavarat eivät saavu perille matkakohteeseen, on matkustajan hankittava niiden tilalle välttämättömyystarvikkeita, kuten vaatteita ja hygieniatarvikkeita.
- Jos välttämätön asiakirja, kuten passi tai viisumi varastetaan ulkomaan matkalla, niiden uusiminen aiheuttaa ylimääräisiä matka-, majoitus- ja puhelinkustannuksia.

Suomessa lisääntyneitä menoja seuraa esimerkiksi silloin kun kotiavain varastetaan, tällöin kodin lukot on heti sarjoitettava uudelleen lisävahinkojen (asuntomurron) välttämiseksi. Kotivakuutus yleisesti korvaa sarjoituskulut, jos varastettujen avaimien mukana on ollut tietoa, jonka perusteella avain pystytään yhdistämään asuntoon. Vakuutusyhtiön intressi on korvata vahingontorjuntakulut (sarjoituskulut) ja tällä tavoin suojella asiakkaan muuta vakuutettua omaisuutta lisävahingoilta (asuntomurrolta).

Vahinkoa voi syntyä toiminnasta, jonka tarkoituksena on omaisuusvahingon estäminen tai rajoittaminen. Esimerkiksi sammutettaessa irti päässyttä tulta sammutusvesi turmelee sitä, mitä tuli ei ole vahingoittanut. Tällaiset vahingot ja niistä aiheutuvat vahingontorjuntakulut ovat kotivakuutuksesta korvattavia, edellyttäen että toimenpiteitä voidaan pitää puolustettavina. (Pellikka ym. 2011, 269)

Kotivakuutus korvaa myös niin sanottuja seurausvahinkoja. Seurausvahinko on välitön ja väistämätön seuraus alkuperäisestä vahingosta. Pellikka (ym. 2011, 270) antaa esimerkin seurausvahingosta:

'Ukkosmyrskyn aikana talon vesikatto vaurioituu päälle kaatuneen puun vuoksi. Myrskyä seurannut rankkasade kastelee rakennuksen lämpöeristeitä. Sekä myrsky, että sateen aiheuttaman vahingot korvataan.'

Kaikkein keskeisin omaisuusvahingosta seurannut varallisuusvahinko lienee kuitenkin asumisen keskeytymisestä aiheutuneet lisäkulut.

8.4 Kustannukset asumisen keskeytymisestä

Asumisen keskeytysvahinko syntyy silloin, kun vakinaisena asuntona käytetty asunto on sitä kohdanneen vahingon johdosta sellaisessa kunnossa, että vakuutetut eivät voi siinä asua. (If 2018b)

Kotivakuutuksesta korvataan asumisen keskeytymisestä aiheutuneita lisääntyneitä menoja.

- tilapäisestä sijaisasunnosta aiheutuva vuokra
- varastotilan vuokra
- irtaimiston siirtämisestä varastoon ja takaisin aiheutuneet kuljetuskustannukset

Helsingin Sanomien (Takala, S. 26.2.2017) artikkelin haastattelu havainnollistaa, mitä kaikkea ja miten isoja kuluja tulipalosta voi syntyä tavalliselle asukkaalle:

”Esimerkiksi muutto- ja pesulalaskut olivat 12 000 euroa. (- -) Jos sijaisasunnossa joutuu olemaan vuoden, se maksaa kymppitonnin lisää”

Niin sanotun rikastumiskiellon mukaisesti vahingonkärsijä ei saa hyötyä korvauksesta: Vahingon kärsijää ei voida saattaa korvauksella parempaan taloudelliseen asemaan, kuin missä hän oli ennen vahinkoa, minkä vuoksi korvattavaksi tulee ainoastaan todellinen vahinko. (Minilex 2018b) Sellaisia kustannuksia, jotka olisivat joka tapauksessa syntyneet (esimerkiksi ruokailukustannuksia), ei korvata. Todellisissa kustannuksissa joudutaan ottamaan huomioon myös ne säästyneet asumiskulut, joita ei tarvitse maksaa remontin ajalta (talon ylläpitokustannuksia/vuokraa ym.). (FINE 2018g)

’Korvauksen määrää laskettaessa otetaan huomioon todelliset kulut, joista vähennetään säästyneet asumiskulut.’ (Fennia, F20.6.2)

Kotivakuutuksesta voidaan korvata myös sellaisia kustannuksia, jotka aiheutuvat siitä, ettei vakituista asuntoa voida käyttää osittain. (FINE 2018g) Asumisen osittainen keskeytyminen voi aiheutua omakotiasujalle silloin kun myrsky kaataa puun omalla tontilla sähkölinjojen päälle. Pitkän sähkökatkon vuoksi omakotitalon lämpötila laskee, ruuanlaitto ilman sähköhellää hankaloituu ja lämpimän veden saanti estyy. (If 2018f) Vahinkokohteessa asumista voidaan jatkaa, jos esimerkiksi sähkön tai lämmön saanti järjestetään tilapäisasennuksilla: (Pellikka ym. 2011, 431) asumisen keskeytysturva voi esimerkiksi korvata vuokrauskustannukset sähkövoimakoneesta eli aggregaatista jos sen avulla perhe pystyy jatkamaan asumista keskeytyksettä. (If 2018f)

Asumisen keskeytyksestä aiheutuvia lisäkuluja yhtiöt korvaavat vain muutoin korvattavan vahingon yhteydessä. Pellikka (ym. 2011, 313) kertoo esimerkin, jossa vakuutetun omakotitalon suppeaan kotivakuutukseen kuului luonnonilmiö- ja paloturva, sekä asumisen keskeytysturva.

Vakuutetun omakotitalossa putken rikkoutuminen aiheutti vuotovahingon ja asunto jouduttiin rakenteiden korjaamisen ja kuivaamisen ajaksi jättämään tyhjilleen. Vakuutettu joutui muuttamaan perheineen kahdeksi kuukaudeksi pois. Koska suppea kotivakuutus ei kattanut vuotovahinkoja, myöskään asumisen keskeytyksestä aiheutuvia lisäkuluja vakuutus ei korvannut.

”Jos esimerkiksi kotivakuutus on niin suppea, että se kattaa vain palovahingot, ei vakuutuksesta korvata asumiskuluja, jotka johtuvat vesivahingosta.” (FINE 2018g)

Asumisen keskeytysvahingossa on ehdoissa erikseen mainittu enimmäiskorvausmäärä ja -aika, sekä vakuutuksenottajan maksettavaksi jäävä omavastuuosuus.

OP Vakuutus	Korvaus per kuukausi on enintään 10 % vakuutuskirjaan merkitystä irtaimiston enimmäiskorvausmäärästä (5.2)	Palovahingossa korvataan enintään vuoden pituiselta ajalta. Muissa vahingoissa korvataan enintään kuuden kuukauden ajalta. (5.2)
Lähitapiola	Omavastuu on 10 %. (5.4.5) Ei omavastuuta jos Loisto irtaimiston vakuutus (3.6.5)	Korvataan enintään vuoden pituiselta ajalta. (3.5.3)
If	Omavastuu on 15 % (6.1.3.1)	Korvataan enintään vuoden pituiselta ajalta. (6.1.3.1)
Fennia	Korvaus per kuukausi on enintään 3 500 euroa. Omavastuu 6 kuukauden jälkeen on 20 % (F20.5.3)	Korvataan enintään vuoden pituiselta ajalta. (F20.5.3)

Taulukko 18: Asumiskäytön keskeytyminen

9 Omaisuuden perusjako

Omaisuuden perusjakona voidaan pitää jakoa kiinteisiin ja irtaimiin esineisiin. (Minilex 2018a)
Kotivakuutusta tutkittaessa tämä jako perustuu esineen siirrettävyyteen:

1. Kiinteille esineillä on ominaista, että ne ovat pysyvästi paikkaansa tarkoitettu, eikä niitä ole tarkoitettu siirrettäväksi. Kotivakuutuksissa kiinteät esineet kuuluvat rakennuksen vakuutukseen.
2. Irtaimille esineille on ominaista, että niitä voidaan siirtää paikasta toiseen. Kotivakuutuksissa irtaimet esineet kuuluvat irtaimiston vakuutukseen.

Esineet voivat fyysisesti olla identtisiä, mutta ero siirrettävyydessä ja käyttötarkoituksessa määrittää sen, kuuluuko esine "osaksi rakennusta" vai onko esine irtaimistoa. Esimerkiksi rakennukseen kiinteästi asennettu, lämmitystarkoitukseen käytettävä aurinkopaneeli kuuluu rakennukseen. Vastaavasti siirrettävä aurinkopaneeli, jota vakuutettu käyttää esimerkiksi akkujen lataukseen, kuuluu irtaimiston vakuutukseen.

Kotivakuutuksessa on tärkeää tietää minkä omaisuuden vakuutusyhtiö korvaa rakennuksen vakuutuksesta, ja minkä irtaimiston vakuutuksesta. Usein intressi vakuuttaa rakennus on eri, kuin irtaimiston vakuuttaminen, täten ne saatetaan vakuuttaa eri laajuudesta ja niihin saatetaan soveltaa eri omavastuuta.

Vakuutusehdot pyrkivät määrittelemään irtaimistoon ja rakennukseen kuuluvat esineet. Rajanveto ei kuitenkaan ole kuluttajalle mielestäni selkeä.

9.1 Rakennukseen kuuluva omaisuus

Omakotitalon omistaja voi vakuuttaa tavanomaisen, normaalissa kotitalouskäytössä olevan rakennuksen. Rakennuksen vakuutus on voimassa ja koskee vain vakuutuskirjaan merkittyä rakennusta. Rakennus on pysyvästi paikkaansa tarkoitettu ja sillä on kiinteä perustus, sitä ei ole tarkoitettu siirreltäväksi. (Pellikka ym. 2011, 300)

Jos vastaus seuraaviin esineen käyttötarkoitusta koskeviin kysymyksiin on "kyllä", omaisuus todennäköisesti lasketaan kotivakuutuksessa osaksi rakennuksen vakuutusta:

- Palveleeko arvioitava esine rakennuksen asumiskäyttöä?
- Haittaako esineen poistaminen rakennuksen käyttöä tarkoitukseensa?
- Voiko rakennusta pitää keskeneräisenä ilma tällaista esinettä?

Kun rakennus vakuutetaan, vakuutettuna on se ainesosa, josta rakennus muodostuu. Rakennuksen ainesosaan lasketaan mm.

- kiinteät pintamateriaalit, jotka kiinnitetään rakennukseen (mm. tapetit, seinä-, katto-, ja lattiapaneelit, parketti- tai lauttalattia)
- kalusteet ja huonekalut, jotka kiinnitetään rakennukseen (mm. keittiö- ja kylpyhuonekaapit, astian-, tai käsienpesualtaat, uunit, takat)
- sähkö- ja muut kaapelit sekä johtimet ja putkistot (yleiseen/kunnalliseen liittymään asti)
- sähköjohdot ja -mittarit sekä sähköpääkeskus

Rakennuksen ainesosaksi lasketaan myös rakennuksessa olevat ja siihen kiinteästi asennetut koneet ja laitteet, eli sellainen talotekniikka joka palvelee rakennuksen asumiskäyttöä. Näitä yleisesti kutsutaan LVISA-laitteiksi, jotka myös sisältyvät kotivakuutuksen rakennuksen vakuutukseen. (Pellikka ym. 2011, 302)

Tyypillisesti rakennuksen vakuutuksen kuuluvat sellaiset rakennuksen ja kiinteistön käyttötarkoitusta pysyvästi palvelemaan tarkoitetut varusteet, joita talokaupassa myyjä ei olisi oikeutettu viemään mukanaan. (Asuntokauppalaki 843/1994. 6. luvun 3 §) Tällaista ns. "tarpeistoa" voivat olla mm. liedet, liesituulettimet ja kylmähuoneen koneistot. (lf. Kotivakuutusopas, 8) Fennian vakuutusehdoissa (F20.3.1.1) rakennuksen vakuutuksen kohteena ovat mm. ruohonleikkurit, puutarhajyrsimet, lumilingot ja jopa rakennuksen hoitoon (lämmittämiseen ja ylläpitoon) tarvittavat polttoaineet ja käsityökalut.

Vakuutuslautakunnalle on tullut tapauksia, joissa kuluttaja on ollut siinä uskossa, että rakennukseen kuuluvat vahingot korvattaisiin irtaimiston vakuutuksesta. FINEn käsittelyssä oli tapaus (FINE-010424), jossa asiakas vaatii valituksessaan, että kylmiön rikkoutuminen on käsiteltävä irtaimiston vakuutuksesta. Vakuutusyhtiö oli vähentänyt korvauksen määrästä rakennuksen kotivakuutukseen sovellettavan 1 200 euron omavastuun, irtaimiston vakuutuksen 150 euron omavastuun sijaan. Kylmiöhuoneen koneisto oli FINEn ratkaisun (FINE-010424) mukaan vakuusehtojen tarkoittama kiinteästi asennettu ja rakennukseen kuuluva laite, joten kylmiöhuoneen koneistoa ei voitu tulkita irtaimistoksi.

9.1.1 Piha-alue ja ulkorakennelmat

Suomessa rakennuksen pystyttäminen tai sijoittaminen tarvitsee rakennusluvan, kun taas rakennelmille yleensä riittää toimenpidelupa tai -ilmoitus. Ilmoitus voi riittää esimerkiksi leikkimökin tai grillikatoksen rakentamiseen, kunhan ne täyttävät paloturvallisuusmääräykset. Hyvä nyrkkisääntö on kuitenkin selvittää mitä on säädetty eri piharakennelmista ja niiden luvanvaraisuudesta, sillä eri kuntien säännöt rakentamisesta poikkeavat toisistaan. (Yle. 21.7.2011)

Pääsääntönä kotivakuutuksissa onkin, että jos kohde vaatii rakennusluvan, tulee se vakuuttaa erikseen. Tällaiset luvanvaraiset kohteet (ulkorakennukset) ovat usein kooltaan isompia ja rahallisesti arvokkaampia.

- Sauna on yleisesti ottaen vakuutettava erikseen.
- Autotallit, sekä varasto- ja talousrakennukset on vakuutettava erikseen. (Pellikka ym. 2011, 300)

Asuinrakennuksen mukana vakuutukseen sisältyvät automaattisesti vakuutusehdoissa erikseen listatut kohteet, (Pellikka ym. 2011, 303) kuten omakotitalon välittömässä läheisyydessä ja päivittäisessä käytössä oleva hoidettu piha-alue, (lf, 2.1) sekä piha-alueen tavanomaiset piharakenteet ja -rakennelmat.

- Tavanomaisia piha-alueen rakenteita ovat mm. aita, portti ja lipputanko

- Tavanomaisia piha-alueen rakennelmia ovat mm. leikkimökki, koirankoppi, grillikatos, huvimaja, vaja, uima-allas, kylpytynnyri ja kasvihuone (rakennelman konstruktio on monimutkaisempi kuin rakenteen)

Enimmäiskorvausmäärä- ja neliörajat määrittävät sen, sisältyykö rakennelma tai rakenne kotivakuutuksen piiriin automaattisesti.

Piha-alueen tavanomaiset piharakenteet ja -rakennelmat

OP Vakuutus:	<ul style="list-style-type: none"> – Vakuutettuna yhteensä enintään 7 000 euroon asti – Yli 12 m² kohteet pääsääntöisesti vakuutettava erikseen (Rakennus 4.1)
Lähitapiola:	<ul style="list-style-type: none"> – Vakuutettuna yhteensä enintään 8 000 euroon asti – Yli 12 m² kohteet pääsääntöisesti vakuutettava erikseen (2.1.1)
If:	<ul style="list-style-type: none"> – Rakennelmat ovat vakuutettuna kukin 5 000 euroon asti – Rakenteet ovat vakuutettuna yhteensä enintään 5 000 euroon asti – Ei yleistä m²-rajaa (2.1 Rakennus)
Fennia:	<ul style="list-style-type: none"> – Vakuutettuna yhteensä enintään 5 000 euroon asti – Yli 4 m² kohteet pääsääntöisesti vakuutettava erikseen (F20.3.1.1)

Taulukko 19: Piharakenteiden ja piharakennelmien yleiset enimmäiskorvausmäärä- ja neliörajat

Asuinrakennuksen vakuutukseen piiriin automaattisesti kuuluvat kohteet on listattu tarkkaan: esimerkiksi uima-altaille ja autokatoksille sovelletaan usein omia enimmäiskorvausmäärä- ja neliörajoja. Vakuutusnottajalle olennaista on se, että rajoja suuremmat ja arvokkaammat kohteet on vakuuttaa erikseen vakuutuskirjalle. Myös tavanomaisuuden määritelmä on yhtiökohtainen:

Esimerkiksi Fennian kotivakuutuksessa 'tavanomaisia rakenteita eivät ole esim. erityisantennit ja tuuligeneraattorit, vaan niiden vakuuttamisesta on sovittava erikseen.' (F20.3.1.1)

Pellikka (ym. 2011, 302) lisäksi huomauttaa, että piha-alueen taide-esineitä tai patsaita ei lasketa tavanomaisiksi rakennelmiksi, ja täten ne eivät ole vakuutettuna (mm. varkauksilta tai vahingonteoilta). Kuluttajan on oltava varovainen etenkin yhtiönvaihdossa: vaikka vanhan yhtiön kotivakuutus olisi pitänyt sisällään jonkin piha-alueen kohteen, ei uuden yhtiön kotivakuutus välttämättä pidä sitä enää automaattisesti sisällään.

Omakotiasujan pihapiirissä ei yleensä ole metsätaloudellisesti arvokkaita puita, (Pellikka ym. 2011, 303) mikäli tonttimetsää kuitenkin löytyy, tulee se vakuuttaa erikseen. Samoin vesialueet ja rantarakennelmat ovat vakuutuksen ulkopuolella.

- Fennian kotivakuutuksessa laituri on vakuutuksen kohteena: 'Tavanomaiseksi laituriksi katsotaan laituri perusrakenteineen, joka on alle 15 m²:n suuruinen ja enintään 3 500 euron arvoinen.' (F20.3.1.1)

Jos piha-alueen kohteita on vakuutettu erikseen, on niistä maininta vakuutuskirjalla.

9.2 Irtaimistoon kuuluva omaisuus

Omakotiasujan kotivakuutuksessa vakuutuksen kohteena on omakotitalon eli rakennuksen ohella vakuutuksenottajan ja muiden vakuutettujen irtaimisto.

Kotivakuutuksen irtaimistolla tarkoitetaan kotitalouskäyttöön tarkoitettuja tavanomaisia ja päivittäisessä käytössä olevia siirrettäviä esineitä ja omaisuutta esimerkiksi

- taloustavaroita
- vaatteita
- huonekaluja
- viihde-elektroniikkaa
- sisustustekstiilejä, liinavaatteita
- astiastoja
- harrastusvälineitä
- kodinkoneita (varauksella)

(Rantala ym. 2014, 518)

Irtaimiston vakuutukseen kuuluvat useimmat kotitaloustyötä suorittavat laitteet eli kodinkoneet.

- pyykinpesukone
- astianpesukone
- kuivausrumpu
- mikro
- pakastin
- jääkaappi

Kodinkoneet eroavat rakennuksen (LVISA-) laitteista yleensä siinä, etteivät ne laissa edellytä ammattimiehen asennusta, (Sähköturvallisuuslaki 410/1996. 4 luku, 64 §) kunhan asennuspaikka ja liitännät ovat valmiina. Vaikka kodinkoneet käsitetään yleisesti irtaimistolaitteiksi,

ne ovat rajatapauksia ja voivat vakuutusyhtiöstäkin riippuen kuulua myös rakennuksen vakuutukseen.

9.2.1 Esineryhmät ja niiden enimmäiskorvausmäärärajat

Enimmäiskorvausmäärä on maksimimäärä vakuutusyhtiön korvaukselle vakuutustapahtumassa. (Pellikka ym. 2011, 142) Vakuutusehtoihin tai vakuutuskirjaan on ennalta sovittu enimmäiskorvausmäärät joidenkin esineryhmien korvauksessa. (Pellikka ym. 2011, 306)

Arvoesineet

Arvoesineiden korvausvelvollisuuden rajoittaminen ennalta sovittuun omaan enimmäiskorvausmäärään on yleinen käytäntö, ja koskee kaikkia kotivakuutuksia.

Vakuutusehdot määrittelevät mitkä esineet ovat arvoesineitä. Ehdoissa on esimerkiksi todettu, että kellot ovat arvoesineitä. Tällöin esimerkiksi kellon valmistusmateriaalilla ei ole merkitystä, vaan kaikki kellot kuuluvat arvoesineryhmään. (VKL 379/15) Arvoesineiden yhteenlaskettu enimmäiskorvausmäärä vakuutusehdoissa voi esimerkiksi olla 10 000 euroa. Tällöin jos yksittäisen kellon arvo on alle 10 000 euroa, tulee se huomioida arvoesineiden enimmäiskorvausmäärässä. Jos yksittäisen kellon arvo on yli 10 000 euroa, tulee se vakuuttaa erikseen.

” (- -) kotivakuutuksen korvattavia esineitä ja esineryhmiä koskevat enimmäiskorvaus- ja arvoraajaehdot ovat kuitenkin vaikeaselkoisia ja voivat johtaa siihen, että osa irtaimistosta jää epähuomiossa vakuutusturvan ulkopuolelle.” (VKL 379/15)

Vakuutusehdoista tekee vaikeaselkoisen arvoesineiden häilyvä määritelmä: arvoesineitä ovat esimerkiksi esineet, joiden 'arvo säilyy tai nousee iän myötä' (Fennia, F20.3.3.1) tai esineitä, joiden 'arvo materiaalin, harvinaisuuden tai historian perusteella on huomattava.' (Lähipiö, 2.1.1) Toisaalta tutkimuksen yhtiöt antavat ehdoissa esimerkkejä arvoesineisiin luetusta esineistä:

- kellot
- korut
- jalometalliesineet
- taide-esineet
- arvokokoelmat
- antiikkiesineet

- turkikset
- aidot itämaiset matot
- taidetekstiilit

Arvokkaan omaisuuden vakuuttaminen turvallisinta varmistaa omasta vakuutusyhtiöstä.

Kokoelmat

Myös kokoelmille sovelletaan omaa enimmäiskorvausmäärää. Vakuutusehdot määrittelevät, että kokoelmalla tarkoitetaan 'jonkin järjestelmän mukaan koottua esineryhmää, jonka arvo kokoelmana on suurempi kuin yksittäisten esineiden yhteenlaskettu arvo.' (Lähitapiola, 2.1.1) Kokoelmia ovat esimerkiksi postimerkkikokoelma tai muumimukikokoelma. Hyvä nyrkkisääntö on, että keräilijän kannattaa aina vakuuttaa kokoelmansa erikseen vakuutuskirjalle.

Tutkimuksen yhtiöistä Fennialla ja Ifillä on ehtoihin ennakkoon sovitut enimmäiskorvausmäärät. Lähitapiolla ja OP Vakuutuksella arvoesineiden enimmäiskorvausmäärät löytyvät vakuutus kirjasta.

Fennia (F20.3.3.1)

- Arvoesineet: enimmäiskorvausmäärä 10 000 euroa
- Kokoelmat: enimmäiskorvausmäärä 10 000 euroa

If (2.2)

- Yksittäinen esine tai kokoelma: enimmäiskorvausmäärä 5 000 euroa
- Enintään 5 000 euron hintaisia yksittäisiä taideteoksia, koruja ja muita arvoesineitä yhteensä: enimmäiskorvausmäärä 20 000 euroa

If LaajaPlus (LaajaPlus irtaimistovakuutusehdot, 1)

- Yksittäinen esine tai kokoelma: enimmäiskorvausmäärä 17 000 euroa
- Enintään 17 000 euron hintaisia yksittäisiä taideteoksia, koruja ja muita arvoesineitä yhteensä: enimmäiskorvausmäärä 50 000 euroa

Muut esineryhmät, joissa on enimmäiskorvausmäärä

Vakuutusehtoihin ja/tai vakuutuskirjaan kannattaa tutustua, sillä myös muunlaisilla esineryhmillä on ennalta sovitut enimmäiskorvausmäärät. Määrät kannattaa tarkastaa tapauskohtaisesti, mutta ne voivat olla suuntaa-antavasti seuraavanlaiset:

- Polkupyörä ja sen varusteet, enimmäiskorvausmäärä 3 000 euroa

- Soutuvene ja siihen kuuluva perämoottori (enintään X hevosvoimaa), enimmäiskorvausmäärä 3 500 euroa
- Raha ja arvopaperit vakuutuspaikassa, enimmäiskorvausmäärä 500 euroa
- Raha ja arvopaperit vakuutuspaikan ulkopuolella (tilapäisesti), enimmäiskorvausmäärä 100 euroa

Vakuutusmielessäkään käteisen rahan "jemmaaminen" kotiin ei kannata, vaan rahat kannattaa ohjata turvallisempaan säilytykseen tai säästöön jo kotivakuutuksen pienen enimmäiskorvausmäärän vuoksi.

Rahaksi rinnastetaan myös käyttämättömät matkaliput ja lounassetelit. Arvopapereita taas ovat mm. osakkeet, obligaatiot, pankkikortit ja käyttämättömät postimerkit. (Pellikka ym. 2011, 298)

Esineryhmät, jotka eivät ole irtaimiston vakuutuksen kohteena

Kotivakuutusehdoissa luetellaan myös esineryhmät, jotka eivät sisälly irtaimiston vakuutukseen. Näitä esineryhmiä ei välttämättä voi vakuuttaakaan kotivakuutuksella.

- Omaisuus, joka ei liity tavanomaiseen ja päivittäiseen kotitalouden käyttöön
- Muu kuin yksityishenkilön omaisuus
 - Myyntivarastoa, raaka-aineita, asiakkaiden omaisuutta, työn kohteena olevia esineitä yms.
 - Ansiotyövälineitä
 - Ansiotyövälineet, joita kotivakuutukseen voidaan sisällyttää, liittyvät yksityisenä ammatinharjoittajana tapahtuvaan pienimuotoiseen toimintaan. (Pellikka ym. 2011, 295)
 - Moottorikäyttöiset kulkuvälineet ja perävaunut, niiden osat ja varusteet
 - Puutarhan ja kiinteistön hoitoon kuuluvat työkonet, kuten ruohonleikkurit ovat kotivakuutuksen kohteena
 - Rekisteröintivelvollisuudesta vapaat sähköpolkupyörät tai päältä istuen ohjattavat pienet puutarhatraktorit ovat pääsääntöisesti kotivakuutuksen kohteena. (Pellikka ym. 2011, 297)
- Veneet, niiden osat ja varusteet
 - Soutuvene ja siihen kuuluva perämoottori (enintään X hevosvoimaa), kanootti tai jolla on normaalisti kotivakuutuksen kohteena.
- Vesi ja sähkövirta
- Käsikirjoitukset, tutkielmat, opinnäytteet ja muut vastaavanlaiset asiakirjat

- Toiselle vuokraan tai lainaan annettu omaisuus
- Eläimet*
- Tietovälineisiin sisältyvät tiedot, tiedostot ja ohjelmat**

*OP Vakuutuksen irtaimiston vakuutukseen sisältyvät tavanomaisesti sisällä asuinhuoneistossa pidettävät seuraeläimet yhteensä enintään 1 500 euroon asti (OP 4.5.1). Kotivakuutuksesta ei korvata muuta vakuutetulle seuraeläimelle aiheutunutta vahinkoa kuin tapaturmaista kuolemaa tai tapaturman vuoksi välttämätöntä lopettamista. (OP 6.8)

**Lähitapiolan Loisto irtaimiston vakuutuksessa on tiedostojen palautusturva, josta korvataan enintään 6 vuotta vanhan kiintolevyn fyysisen vaurion vuoksi hävinneiden tiedostojen etsintä- ja palautuskuluja. (Lähitapiola 3.6.6)

Kotivakuutuksen hintataso on määritelty ns. siviiliriskien mukaisesti, ja irtaimiston vakuutukseen kuuluu vain yksityishenkilönä omistettu omaisuus.

❖ Asunnosta anastettiin koruja. Kaupankäynnin kohteena olleet korut eivät olleet irtaimiston vakuutuksen kohteena, kun vakuutettu kertoi tehneensä omistamallaan koruilla ja kelloilla vaihtokauppaa. Vakuutus korvasi vain ne korut, jotka olivat vakuutuksenottajan henkilökohtaisia koruja. (Pellikka ym. 2011, 292)

Irtaimiston vakuutukseen kuuluvien esineiden edellytetään liittyvän tavanomaiseen ja päivittäiseen kotitalouden käyttöön.

❖ Dieselöljy ei ollut irtaimiston vakuutuksen kohteena, kun dieselöljy oli tarkoitettu moottoriajoneuvokäyttöön, mutta rakennuksen hoitoon kuuluvat polttoaineet katsottiin sisältyväksi irtaimistoon. (Pellikka ym. 2011, 292)

9.2.2 Voimassaolo- ja poissaehdot

Irtaimiston vakuutus koskee vakuutuksenottajan ja muiden vakuutettujen irtainta omaisuutta. Irtaimiston vakuutus on voimassa ilmoitetussa vakuutuspaikassa eli asuinrakennuksen lisäksi myös samalla tontilla olevissa ulkorakennuksissa, kuten autotallissa ja varastorakennuksessa. (Rantala ym. 2014, 522)

- Kesämökillä oleva irtaimisto ei sijaitse kotivakuutukseen ilmoitetussa vakuutuspaikassa, eikä se liity kotitalouden päivittäiseen käyttöön. Kesämökissä oleva irtaimisto on vakuutettava erikseen kesämökin vakuutuspaikassa.
- Muutto, työkomennus, saatu perintö tai opiskelu ulkomailla saattaa aiheuttaa tarpeen varastoida sellaisen irtaimiston, joka ei jää päivittäiseen käyttöön. Ulkopuoliseen paikkaan/varastoon vietävät esineet tulee vakuuttaa erikseen niiden vakuutuspaikassa.

Poissa-ehdot

Kotivakuutukseen sisältyy ns. poissa-ehto, jonka myötä vakuutuksen kohteena on myös vakuutuspaikasta tilapäisesti pois siirretty irtaimisto.

Tilapäisesti poissa vakuutuspaikasta oleva irtaimisto pysyy kotitalouden tavanomaisessa ja päivittäisessä käytössä. Konkreettisin esimerkki lienee vakuutetun mukana kulkeva omaisuus, kuten avaimet, lompakko, kännykkä, silmälasit, korut, kellot, reppu tai laukku sisältöineen, ja tietysti päällä olevat vaatteet ja jalkineet. Suuri määrä irtaimistoa siirtyy tilapäisesti vakuutuspaikasta pois, kun kaikki vakuutetut eli koko perhe lähtee yhdessä lomamatkalle: mukaan on varattava paljon päivittäisessä käytössä olevaa irtaimistoa.

Vakuutuspaikasta tilapäisesti pois siirretty irtaimisto ei ole voimassa samalla laajuudella kuin vakuutuspaikassa. (Salo, H. 1.3.2017. FINE, 3.2) Vakuutuspaikasta pois siirrettyyn irtaimistoon sovelletaan ajallisia, paikallisia ja euromääräisiä rajoituksia.

Aika

- Laajimmillaan ehto on muotoa "tilapäisyys voi kestää enintään yhden vuoden ajan"
- Suppeampi ehto voi olla esimerkiksi: "irtaimiston vakuutus on voimassa tilapäisesti vakuutuspaikan ulkopuolella kolme kuukautta siirtopäivästä lukien"

Paikka

- Laajimmillaan ehto on muotoa "voimassa kaikkialla maailmassa"
- Suppeampi ehto voi olla esimerkiksi: "vakuutuspaikoista tilapäisesti muualle siirretty irtaimisto on vakuutettuna Suomessa ja muissa Pohjoismaissa"

Euromäärä

- Laajimmillaan ehdoissa ei ole yleistä euromääräistä rajoitusta
- Suppeampi ehto voi olla esimerkiksi: "tilapäisesti muualla kuin kotona oleva irtaimisto on vakuutettuna yhteensä enintään 5 000 euroon asti."

Vakuutus on voimassa vakuutus kirjassa mainitussa paikassa. Lisäksi vakuutus on voimassa:

OP Vakuutus:

Vakuutuspaikoista tilapäisesti muualle siirretty ja kotitalouskäyttöön tarkoitettu irtaimisto on vakuutettuna Suomessa ja muissa Pohjoismaissa. (3.1)

Lähitapiola:

Suomessa: vakuutuspaikasta tilapäisesti pois siirretyn irtaimiston osalta 12 kuukautta siirtämispäivästä lukien sillä tarkoituksella, että irtaimisto palautuu vakuutuspaikkaan edellä kerrotun ajan puitteissa. (1.2.2)

Ulkomailla: tilapäisesti kolme kuukautta matkan alkamisesta, kuusi kuukautta jos Loisto kotivakuutus. (3.6.1)

If:

Vakuutus on kunkin esineen osalta voimassa vakuutuskirjaan merkityssä vakuutuspaikassa sekä tilapäisesti kaikkialla maailmassa. Tilapäisyys voi kestää enintään yhden (1) vuoden ajan. (1 Vakuutetut ja vakuutuksen voimassaolo)

Fennia:

Sellaisen irtaimiston osalta, joka on vakuutus kirjassa mainitusta paikasta tilapäisesti (alle vuoden) siirretty tai siirrettävänä muualla Pohjoismaissa ja tarkoitus on, että irtaimisto palautuu vakuutus kirjassa mainittuun paikkaan. (F20.4)

Taulukko 20: Voimassa- ja poissaoloehdot

Matkatavaravakuutus sisältyy Lähitapiolan ja Ifin kotivakuutukseen (laajuuden mukaisesti), koska irtaimiston vakuutus on tilapäisesti voimassa kaikkialla maailmassa.

9.2.2.1 Muutto

Vaikka vakuutusyhtiöt saavat asiakkaan uuden (muuttoilmoituksen mukaisen) osoitetiedon väestötietojärjestelmästä, niin kotivakuutus ei kuitenkaan siirry automaattisesti uuteen osoitteeseen. Vakuutuksenottajan tulee tehdä tarvittavat päivitykset kotivakuutukseen, mieluiten jo ennen muuttoa.

Muutossa tyypillisesti koko irtaimisto siirretään vakuutuspaikasta pois, tarkoituksena siirtää se uuteen vakuutuspaikkaan toistaiseksi (ei tilapäisesti).

OP Vakuutuksen, Lähitapiolan ja Ifin vakuutusehtojen mukaan irtaimisto on vakuutettuna myös muuton aikana - eli vakuutuspaikoissa ja niiden välillä (muuttokuljetusten aikana) - kahden tai kolmen kuukauden ajan (Taulukko 21). Laaja kotivakuutus korvaa irtaimistovahinkoja pakatessa, kuljetettaessa ja kantaessa, jolloin riski irtaimiston, esimerkiksi huonekalujen tai

astiaston, särkymisvahingoille kasvaa. Ifin teettämän tutkimuksen (If 2018d) mukaan joka kolmannelle on ainakin jossain muutossa sattunut tavaroiden rikkoutumisia tai kolhuja, mutta vain 41 % vastaajista kertoi tietäneensä, että irtaimisto oli muuton aikana vakuutettu. Tietämättömyys vakuutuksen voimassaolosta voi johtaa siihen, että vakuutetut jättävät hakematta korvauksia, vaikka siihen olisi mahdollisuus.

Irtaimiston vakuutuksen voimassaolo muutossa

<p>OP Vakuutus:</p> <p>Muutettaessa vakinaisesta asunnosta toiseen vakinaiseen asuntoon on irtaimiston vakuutus voimassa vakuutuspaikan ulkopuolella Suomessa vakuutus kirjassa mainittuun koti- tai huvilairtaimiston enimmäiskorvaukseen asti kaksi kuukautta muuton alkamisesta. (3.2 Muutto)</p>
<p>Lähitapiola:</p> <p>Kun Suomessa muutetaan vakinaisesta asunnosta toiseen vakinaiseen asuntoon, on irtaimiston vakuutus voimassa muuttokuljetuksen aikana sekä molemmissa asunnoissa enintään kahden kuukauden ajan edellyttäen, että asunnot ovat vakuutetun hallinnassa. (1.2.5)</p>
<p>If:</p> <p>Jos vakuutetulla on tiedossa, että omaisuus on poissa vakuutuspaikasta yli vuoden ajan, pois siirretty omaisuus on vakuutettuna vain kolme (3) kuukautta siirtopäivästä lukien. (1 Vakuutetut ja vakuutuksen voimassaolo)</p>
<p>Fennia:</p> <p>Ei erillismainintaa vakuutusehdoissa.</p>

Taulukko 21: Irtaimiston vakuutuksen voimassaolo muutossa

Omakotitalon omistajan tulee vakuuttaa rakennus heti hallintaoikeuden siirtyessä, eli mahdollisesti jo ennen virallista muuttopäivää.

9.2.2.2 Lainaus ja vuokraus

Lainaaminen perustuu irtaimen esineen vastikkeettomaan käyttöoikeuteen. (Tieteentermi-pankki 2018a) Vuokrauksessa taas esineen vuokralle antaja luovuttaa käyttöoikeuden esineeseen vastiketta vastaan. (Tieteentermi-pankki 2018b) Käyttöoikeudella tarkoitetaan sitä, että vuokrauksessa ja lainauksessa kohteen omistusoikeus ei muutu, vaan esine luovutetaan toisen

käyttöön määräajaksi. Laissa ei ole säädetty lainaussuhteesta, mutta lainaaja on veloitettu käyttämään esinettä sovitulla ja sopimuksen edellyttämällä tavalla.

Kotivakuutusturva katkeaa sellaisen irtaimiston osalta, joka annetaan kolmannelle osapuolelle lainaan, sillä lainattu irtaimisto ei jää vakuutetun tavanomaiseen ja päivittäiseen käyttöön. Vastuu lainatusta esineestä (ja sen vakuuttamisesta) siirtyykin siten esineen lainaajalle.

Kotivakuutuksen vastuuturva ei korvaa vahinkoa, jonka vakuutettu aiheuttaa lainatulle (tai muutoin käytössä olevalle) vieraille omaisuudelle. (FINE 2018d) Onneksi kotivakuutuksen irtaimiston vakuutukseen sisältyvät kotitalouden tavanomaiseen ja päivittäiseen käyttöön vuokratut ja lainatut esineet, jotka lainaajan omistamina kuuluisivat hänen vakuutettuun irtaimistonsa. (Pellikka ym. 2011, 293)

Kotivakuutus koskee siviiliriskejä ja myös lainaus- tai vuokratyössä olevan omaisuuden edellytetään liittyvän tavanomaiseen ja päivittäiseen kotitalouden käyttöön.

- Muuhun käyttöön (korjattavaksi, kunnostettavaksi, säilytettäväksi, arvioitavaksi jne.) lainattu tai vuokrattu omaisuus ei ole vakuutuksen kohteena
- Ansaitsemistarkoitukseen lainattu tai vuokrattu omaisuus ei ole vakuutuksen kohteena

Kotivakuutuksen tarkoittamasta lainauksesta on kyse esimerkiksi silloin, kun perhejuhlia varten lainataan astiasto tai kamera. (Pellikka ym. 2011, 293)

- Vakuutettu lainaa kameran ystävältään kuvatakseen kotona vietetyt lapsen syntymäpäiväjuhlat
- Kamera särkyi sovitussa käyttötarkoituksessa (kuvaamisessa) kotona äkillisesti ja ennalta arvaamattomasti
- Kamera kuuluu lainattuna omaisuutena vakuutetun irtaimiston vakuutuksen piiriin. Korvaus lisäksi edellyttää, että särkymisvahingot (AR-vahingot) kuuluvat lainaajan irtaimiston vakuutuksen laajuuteen.

Sillä miten vakuutusehdot on kirjoitettu, on merkitystä. Jos kotivakuutuksen poissa-ehto käsittää vain vakuutuspaikasta muualle siirrettävän irtaimiston, on riskinä, ettei vakuutuksen kohteena tällöin ole matkan aikana vuokrattu tai lainattu omaisuus, kuten laskettelusukset. (Pellikka ym. 2011, 293) Ifin irtaimiston vakuutus on kunkin esineen osalta voimassa tilapäisesti kaikkialla maailmassa, jolloin myös matkan aikana vuokrattu tai lainattu omaisuus on vakuutettuna, kuten se olisi omaa.

Lainasta ja vuokrausta koskevat vakuutusehdot ovat kuitenkin mielestäni vaikeaselkoisia, joten vakuutuksen voimassaolo kannattaa tapauskohtaisesti tarkastaa.

10 Irtaimistovahingon korvaus

Korvauksen tulee antaa hyvitys sille arvonvähennykselle, jonka vahinko aiheuttaa. (Rantala ym. 2014, 144) Totaalivahingossa arvonvähennys on luonnollisestikin tuhoutuneen esineen arvo. (Pellikka ym. 2011, 397) Vahinkoa korvattaessa merkitystä ei ole sillä, millä hinnalla vahingoittunut esine on aikoinaan hankittu (Salo, H. 2011. FINE, 1), vaan korvauksessa tarkoitetaan arvoa, joka esineellä on ollut juuri ennen vahingon sattumista.

"Jos esimerkiksi 3 vuotta sitten ostetun television ostohinta oli 800 euroa, saat-
taa tänä päivänä vastaavanlaisilla ominaisuuksilla olevan television saada 400
eurolla." (Koskensyrjä, M. 18.2.2016. Risk Consult)

Totaalivahinko voi irtaimistossa tarkoittaa yksittäisen irtaimen esineen tai pahimmillaan koko irtaimiston tuhoutumista. Vaikka koko irtaimisto tuhoutuisi tulipalossa, korvauksessa arvon määrittäminen tehdään erikseen kullekin esineelle. Asiakkaan tulisi kyetä listaamaan kaikki esineet, jotka ovat vahingossa vaurioituneet. (Haarala, J., Lehtilä, S. 8.4.2014. Helsingin Sanomat) Osasta tavaroita korvaus maksetaan niiden vahinkohetken käyvän arvon (tai päivänarvon) mukaan, osasta jälleenhankinta-arvon mukaan ja suurimmasta osasta esineistä tehdään ikävähennyksiä.

10.1 Käypä arvo

Käypä arvo tarkoittaa sitä hintaa, joka esineestä saataisiin myymällä se vapailla markkinoilla tarkoituksenmukaisimman myyntikanavan kautta. Suurella osalla esineitä ei kuitenkaan ole olemassa toimivia käytettyjen markkinoita (kuten esimerkiksi moottoriajoneuvoilla), josta käyvän arvon voisi määrittellä. Tästä johtuen kotivakuutuskorvauksen suuruus määritetään vain harvoin käyvän arvon mukaan. (Pellikka ym. 2011, 394)

Arvoesineet eivät noudata "tavanomaista" hintakehitystä, koska arvoesineiden arvo ei useinkaan laske iän myötä. (Pellikka ym. 2011, 394) Taideteosten arvo saattaa esimerkiksi nousta hetkessä, jos taiteilija menehtyy tai aiemmin tuntemattomasta taiteilijasta tulee yllättäen hyvin suosittu. Arvoesineiden arvona ja vakuutusmääränä pidetään käypää arvoa, joka perustuu asiantuntijan arvioimaan myyntihintaan.

Vakuutuskenottaja selvittää vakuuttamisvaiheessa arvoesineiden käyvät arvot asiantuntijan kanssa. Arvoesineet on vakuutettava erikseen, jos niiden käypä arvo ylittää arvoesineyhmälle asetetun enimmäiskorvausmäärärajan. Vakuutusmäärään tulee myös tehdä korjauksia asiantuntijan kanssa, jos esimerkiksi taideteosten arvo nousee. (Pellikka ym. 2011, 161)

10.2 Jälleenhankinta-arvo

Jälleenhankinta-arvolla tarkoitetaan sitä summaa, jolla hankkisi uuden vastaavan esineen menetetyn tilalle. (Salo, H. 2011. FINE, 4) Korvaus toteutetaan usein korvaamalla menetetty esine uudella vastaavalla, sillä se palauttaa vahingon kärsineen tilanteen hyvin ennalleen.

Jälleenhankinta-arvon määrittäminen on helppoa silloin kun täysin vastaavanlainen esine, esimerkiksi samaa mallia oleva mobiililaitte, on mahdollista hankkia tilalle. Jos täysin vastaavaa mobiililaitetta ei ole enää markkinoilla, tilalle on hankittava uusi ominaisuuksiltaan lähinnä vastaavaa oleva mobiililaitte. Ominaisuuksilla tarkoitetaan esineen suorituskykyä, laatua ja käyttötarkoitusta. (Pellikka ym. 2011, 143)

Suurin osa irtaimista esineistä on sellaisia, että niiden arvo ajan myötä alenee. Vanhaa esinettä ei korvata uuden veroisena, joten esineelle lasketaan arvonvähennys.

10.3 Ikävähennykset

Vain harvalla esineryhmällä on toimivat käytettyjen esineiden markkinat, josta esineen arvonvähennyksen voisi luotettavasti määrittää esineen iän perusteella.

Tästä johtuen esineen arvonvähennyksen vakuutusyhtiöt laskevat usein valmiiden taulukoiden avulla. Taulukoiden tarkoitus on "simuloida" eri esineiden arvon alenemista esineiden ikään perustuvien vuosittaisten prosenttivähennysten (ikävähennysten) avulla. Elektroniikan arvo alenee normaalia omaisuutta nopeammin, joten elektroniikan prosenttivähennykset ovat suurimmat. (Pellikka ym. 2011, 399) Taulukko ikävähennyksistä on löydettävissä vakuutusyhdistöistä. Ikävähennystä ei tehdä vuodelta, jolloin esine on otettu käyttöön (käyttöönottovuodelta). Käyttöönottovuosi päättyy kalenterivuoden vaihtuessa - riippumatta siitä, mihin aikaan vuodesta esine on otettu käyttöön. Esimerkiksi jos joululahjaksi saatu mobiililaitte otetaan käyttöön jouluaattona 24.12.2018, se on vakuutusmielessä menettänyt 20 - 30 % arvostaan 1.1.2019.

Ikävähennystaulukkojen vertailu

OP Vakuutus

- Ikävähennystä ei tehdä käyttöönottovuodelta
- Ikävähennystä ei tehdä vahingon sattumisvuodelta (pl. matka- ja älypuhelimissa, joissa ikävähennys tehdään)

Omaisuus	Ikä- vähennys %
kodinkoneet	10
digitaaliset kamerat	20
muut elektroniset ja optiset laitteet	10
polkupyörät sekä moottorikäyttöiset työkalut ja -koneet	10
perämoottorit	5
tietotekniikkalaitteet, kuten tietokoneet ja matka- ja älypuhelimet, oheislaitteineen	25
silmälasit, vaatteet, asusteet, jalkineet sekä urheiluvälineet ja -varusteet	25

Taulukko 22: OP Vakuutus, esineiden ikävähennystaulukko (6.2)

If

- Ikävähennystä ei tehdä käyttöönottovuodelta
- Ikävähennys tehdään vahingon sattumisvuodelta
- Viihde- ja muut elektroniset laitteet sekä optiset laitteet (ei kuitenkaan kiikarit eikä kaukoputket) 9 %
- Älykellot 9 %
- Polkupyörät ja niiden varusteet 9 %
- Kodinkoneet 9 %
- Muut koneet ja laitteet 5 %
- Kannettavat tietokoneet, tabletit ja vastaavat 20 %
- Muut ATK-laitteet 15 %
- Silmälasit ja aurinkolasit vahvuuksilla 15 %
- Urheiluvälineet ja varusteet 15 %
- Käyttövaatteet ja jalkineet 15 %
- Matkapuhelimet ja vastaavat 25 %
- Ansio- ja yrittäjätoiminnan omaisuus 15 %

Taulukko 23: If, esineiden ikävähennystaulukko (6.2.3.3)

Ifin LaajaPlus irtaimiston vakuutus

- Ikävähennyksiä ei tehdä käyttöönottovuodelta eikä sitä seuraavalta kahdelta kalenterivuodelta:
 - tietokoneet, tabletit, matkapuhelimet tai niitä vastaavat laitteet
- Ikävähennyksiä ei tehdä käyttöönottovuodelta eikä sitä seuraavalta kolmelta kalenterivuodelta:
 - taulukon muissa esineissä

Lähitapiola

- Ikävähennystä ei tehdä käyttöönottovuodelta
- Ikävähennystä ei tehdä vahingon sattumisvuodelta

Kodinkoneet	8 %
Viihde- ja muut elektroniset laitteet, stereot ja tv	8 %
Retkeily- ja kalastusvälineet	8 %
Polkupyörät, niiden osat ja varusteet	10 %
Moottoroidut laitteet	10 %
Työkalut ja välineet	10 %
Lapsen turvaistuin, suksiboksi, ajopuku, ajokypärä, ajokäsineet ja ajosaappaat	10 %
Proteesit ja henkilökohtaiset apuvälineet, kuten kuulokoje ja pyörätuoli	10 %
Silmälasit ja aurinkolasit	20 %
Urheiluvälineet ja -varusteet sekä harrastusvälineet	20 %
Vaatteet ja jalkineet	20 %
Matkapuhelimet oheislaitteineen	25 %
Tietokoneet oheislaitteineen	25 %
Ansiotyövälineet	25 %

Taulukko 24: Lähitapiola, esineiden ikävähennystaulukko (Lähitapiola, 5.3.1)

Lähitapiolan Loisto irtaimiston vakuutus

- Ikävähennyksiä ei tehdä käyttöönottovuodelta eikä sitä seuraavalta yhdeltä kalenterivuodelta:
 - tietokoneet, matkapuhelimet tai niitä vastaavat laitteet, vaatteet, jalkineet ja ansiotyövälineet
- Ikävähennyksiä ei tehdä käyttöönottovuodelta eikä sitä seuraavalta neljältä kalenterivuodelta:
 - taulukon muissa esineissä

Fennia

- Ikävähennys tehdään esineen iän perusteella: ikä on esineen käyttöönottovuoden ja vahinkovuoden erotus

Määrättyjen esineryhmien vahingon määrän laskeminen 20.5.4																		
Esineryhmä	Esineen ikä (v)																	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	Päivänarvoprosentti																	
Kodinkoneet	100	90	80	70	60	50	40	30	20									
Atk-laitteet ja matkapuhelimet	100	70	40	10														
Muut elektroniset ja optiset laitteet	100	85	70	55	40	25	20											
Polkupyörät, työkalut ja -koneet	100	100	80	60	40	20												
Silmä- ja aurinkolasit	100	70	40	10	0													
Vaatteet, jalkineet, asusteet	100	70	40	20														
Turkkikset	100	90	80	70	60	50	40	30	20									
Käyttöastiat, taloustavarat	100	90	80	70	60	50	40	30	20									
Matkalaukut, salkut, käsilaukut	100	90	80	70	60	50	40	30	20									
Ääni- ja kuvataallenteet, kirjat	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10	5							
Kodin tekstiilit, kuten liinavaatteet, verhot, matot, tyynyt ja peitot	100	80	60	40	20													
Huonekalut ja valaisimet	100	95	90	85	80	75	70	65	60	55	50	45	40	35	30	25	20	15
Urheilu- ja harrastusvälineet, lastenvaunut ja -rattaat	100	70	60	40	20													
Kalastusvälineet	100	100	84	76	68	60	52	44	36	30	20							
Perämoottorit	100	100	85	80	75	70	65	60	55	50	45	40	35	30	20			
Soutuveneet, soutujollat, kanootit	100	95	90	85	80	75	70	65	60	55	50	45	40	35	30	25	20	

Esineen iällä tarkoitetaan käyttöönottovuoden ja vahingon sattumisvuoden kalenterivuosien erotusta.

Päivänarvoprosentti kertoo, kuinka monta prosenttia esineen tai esineryhmän päivänarvo on uuden samanlaisen tai lähinnä vastaavan esineen jälleenhankinta-arvosta. Esineen arvo ei putoa taulukossa mainittua pienintä prosenttimäärää pienemmäksi, vaikka esine ikääntyy yli taulukossa mainittujen vuosien.

Korvaus esineestä maksetaan taulukon osoittaman päivänarvoprosentin mukaisena. Korvaus voidaan maksaa jälleenhankinta-arvon mukaisena, jos esineen päivänarvoprosentti on taulukon tummennetulla alueella ja esineen tilalle hankitaan kahden vuoden kuluessa vahinkotapahtumasta uusi samanlainen tai lähinnä vastaava esine. (Ks. myös ehtokohtat F20.5 – F20.10).

Taulukko 25: Fennia, esineiden ikävähennystaulukko (20.5.4)

Fennian Laaja irtaimiston vakuutus

- Ikävähennystä ei tehdä, kun esineen ikä on taulukon tummennetulla alueella (tarkka ehtomuoto lukee ikävähennystaulukon alalaidassa)

Esimerkkejä ikävähennyslaskelmista

- ❖ Vakuutettu ostaa vuonna 2015 uuden tietokoneen, ostohinta 1 200 €
- ❖ Tietokone varastetaan vuonna 2018
- ❖ Samaa tietokonemallia ei ole enää markkinoilla. Ominaisuuksiltaan lähinnä vastaavan tietokoneen hinta uutena (jälleenhankinta-arvo) on 800 €

Kotivakuutus X

- Omavastuu irtaimiston vakuutuksessa on ehdoton 150 euroa
- Tietokone kuuluu ikävähennystaulukon esineryhmään, jonka ikävähennys on 30 %
- Ikävähennystä ei tehdä käyttöönottovuodelta. Ikävähennystä ei tehdä vahingon sattumisvuodelta
 - Ikävähennys 30 % tehdään kahdelta vuodelta 2016 ja 2017 ($100\% - 60\% = 40\%$)
 - Jälleenhankinta-arvosta (800 €) tehdään ikävähennys ($\times 0,4$) = 320 €
 - 320 € - 150 € omavastuu
 - Korvauksen summa **170 €**

Kotivakuutus Y

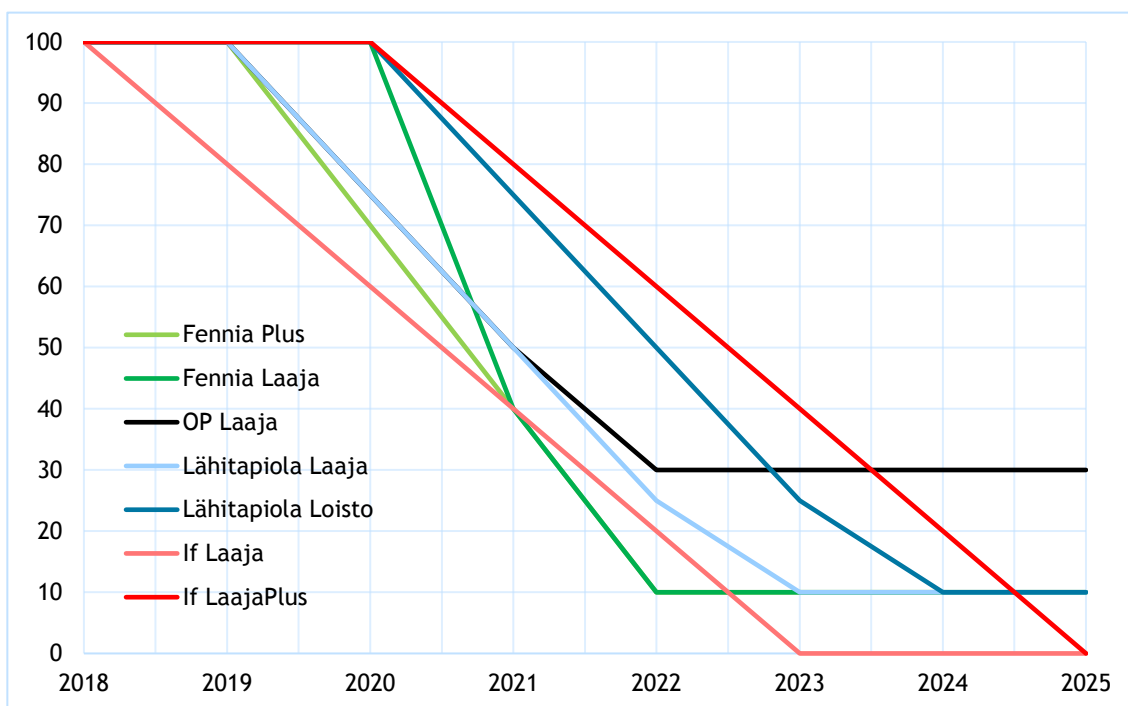
- Omavastuu irtaimiston vakuutuksessa on ehdoton 150 euroa
- Tietokone kuuluu ikävähennystaulukon esineryhmään, jonka ikävähennys on 20 %
- Ikävähennystä ei tehdä käyttöönottovuodelta. Ikävähennystä ei tehdä käyttöönottovuotta seuraavalta kahdelta kalenterivuodelta. Ikävähennys tehdään vahingon sattumisvuodelta
 - Ikävähennys 20 % tehdään vain vahinkovuodelta 2018 ($100\% - 20\% = 80\%$)
 - Jälleenhankinta-arvosta (800 €) tehdään ikävähennys ($\times 0,8$) = 640 €
 - 640 € - 150 € omavastuu
 - Korvauksen summa **490 €**

Elektroniikan arvo alenee normaalia omaisuutta nopeammin, joten elektroniikan korvauksessa ikävähennysehdot ovat merkittävässä asemassa. Jos kotitaloudessa on paljon elektroniikkaa, kannattaa valita sellainen irtaimiston vakuutus, jossa ikävähennyksiä ei tehdä käyttöönottovuotta seuraavalta (vähintään) kahdelta kalenterivuodelta. Lähitapiolan Loisto, Ifin LaajaPlus ja Fennian Laaja -kotivakuutukset noudattavat kuluttajalle tällaisia, parempia ikävähennysehtoja.

Esimerkki: kannettava tietokone

- Käyttöönotto on 1.1.2018
- Vahinko tapahtuu 1.1.20XX
- 100 % = jälleenhankinta-arvon mukainen korvaus
- $X < 100\%$ = tehdyt ikävähennykset (esim. 70 % = tehty ikävähennys on 30 %)

Vahinkovuosi	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Fennia Pluskotivakuutus (30%)	100%	100%	70%	40%	10%	10%	10%	10%
Fennia Laaja (30%)	100%	100%	100%	40%	10%	10%	10%	10%
Lähitapiola Laaja (25%)	100%	100%	75%	50%	25%	10%	10%	10%
Lähitapiola Loisto (25%)	100%	100%	100%	75%	50%	25%	10%	10%
OP "Laaja" (25%)	100%	100%	75%	50%	30%	30%	30%	30%
If Laaja (20%)	100%	80%	60%	40%	20%	0%	0%	0%
If LaajaPlus (20%)	100%	100%	100%	80%	60%	40%	20%	0%

Taulukko 26: Ikävähennysten kehitys kannettavassa tietokoneessa

Muita ikävähennyslaskelmia löytyy työn liitteistä.

11 Rakennusvahingon korvaus

Vakuutettavan kohteen arvoa kutsutaan vakuutus kirjalla "vakuutus määräksi". Nykypäivän omakotitalon vakuutus määrä ei perustu euroihin, vaan vakuutus kirjalle ilmoitettuihin pinta-alatietoihin. Tätä vakuutusta, jonka arvo (vakuutus määrä) on vakuutusta tehdessä solmittu pinta-alatietojen mukaan, kutsutaan täysarvovakuutukseksi. (Pellikka ym. 2011, 160 - 162)

11.1 Täysarvovakuutus

Täysarvovakuutus tuli kuvioihin aikanaan siksi, että ihmisillä oli taipumus alivakuuttaa talonsa. Alivakuutus tuli esille vasta tulipalon satuttua, kun euroissa ilmoitettu vakuutus määrä ei riittänyt uuden vastaavan omakotitalon rakennuttamiseen. Talon arvo saattoi myös nousta (esim. remontin johdosta), ja aikoinaan sovittu vakuutus määrä euroissa jäi jälkeen.

Täysarvovakuutuksessa ideana onkin se, että vakuutus määrä on sidottu muuttumattomaan tietoon - omakotitalon pinta-alaan. Toisin kuin aikanaan euroista vakuuttaessa, täysarvovakuutuksessa ei ole riskiä väärään arvon määrittämiseen (alivakuutukseen). Täysarvovakuutuksessa vakuutusyhtiön korvaukselle ei myöskään ole asetettu maksimimäärää vakuutus kirjalle, koska omaisuuden arvon selvittäminen tulee tarpeelliseksi vasta vahingon jälkeen.

Myös vakuutusmaksu määräytyy pinta-alatietojen mukaan. Pinta-alatietojen (eli vakuutusmaksun) on oltava oikein, sillä yleisissä sopimusehdoissa kerrotaan seuraavasti:

Korvausta alennetaan, jos vakuutusmaksu on vakuutuksenottajan tai vakuutetun antaman väärän tai puutteellisen tiedon takia sovittu pienemmäksi kuin se olisi ollut, jos oikea ja täydellinen tieto olisi annettu. (OP 2.3.1; Lähitapiola 2.2.1; If 1.2.2; Fennia F2.2)

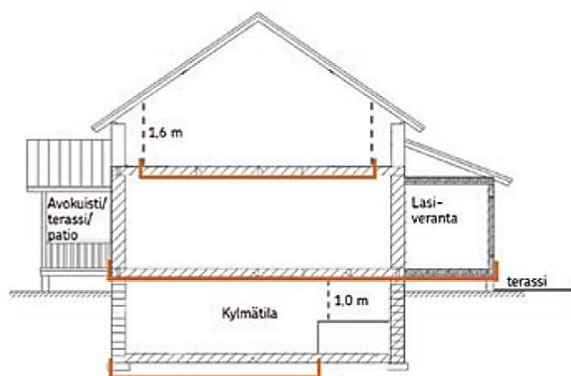
Jos omakotitalon kokonaisalaksi on vakuutus kirjalle ilmoitettu 100 neliötä, vaikka todellisesti kokonaisala on 150 neliötä, vakuutusyhtiö voi alentaa korvausta tiedonantovirheeseen vedoten: (Kaleva. 15.7.2009) vakuutuksenottaja on antanut virheellistä tietoa vakuutusyhtiölle ja maksanut liian pientä vakuutusmaksua.

Kuluttajan ei tarvitse menettää yöuniaan siitä, että pinta-ala on ilmoitettu neliölleen oikein, sillä vähäinen poikkeama vakuutusmaksuissa ei kuitenkaan oikeuta vakuutus korvauksen alentamiseen. Vakuutusyhtiö vetoaa virheeseen, kun vakuutus kirjalle merkityn vakuutus määrän (pinta-ala) ja oikean vakuutus määrän (pinta-ala) ero on merkittävä. (Vakuutus sopimus laki 543/1994. 8. luku, 58 §) Käytännössä puhutaan vähintään parista kymmenestä (20 %) prosentista. (Pellikka ym. 2011, 156)

Väärä kokonaisala on yleensä vahinko. Esimerkiksi vanhoissa omakotitaloissa on usein varasto- ja kellaritiloja, joita ei lasketa mukaan asuinneliöihin vaikkapa asuntokaupan yhteydessä. Silti nämä asuinneliöt lasketaan talon kokonaisalaan. (Kokko, O. 15.7.2009. Taloussanommat) Vakuutusta tehtäessä kannattaa selvittää, miten pinta-alat lasketaan. OP Vakuutuksen vakuutusoppaassa kokonaisalan laskeminen on ohjeistettu havainnollisesti. (Kuva 12)

Miten rakennuksen kokonaisala lasketaan?

Rakennuksen kokonaisala on kaikkien kerrosten ulkomittojen mukaan laskettujen pinta-alojen summa. Siihen lasketaan mukaan myös kaikki rakennetut kylmät tilat. Matalista huonetiloista tai parvituloista lasketaan vain yli 160 cm korkean tilan osuus. Rakennukseen liittyviä avokuisteja, ulkoparvekkeita, terasseja, autokatoksia ja muita avoimia tiloja ei lasketa mukaan.

Kuva 12: Kokonaisalan laskeminen (OP Vakuutus. Kodin ja tavaroiden vakuutukset, 7)

Väärät pinta-aratiedot voivat johtua myös siitä, että taloa on laajennettu ja unohdettu ilmoittaa asiasta vakuutusyhtiöön. Vakuutuksenottajan tiedonantovelvollisuus on ilmoittaa, jos vakuutusta tehtäessä ilmoitetuissa tiedoissa, tai vakuutuskirjaan merkityissä tiedoissa, on tapahtunut muutoksia.

Pinta-aratiedon ohella myös omakotitaloa koskevat muut tiedot, kuten rakennusvuosi, runkomateriaali tai putkiston ikä tulee olla oikein vakuutuskirjalle.

Vakuutuksenottajan tiedonantovelvollisuus on lisäksi ilmoittaa, jos omakotitalon olosuhteissa vahingonvaara on olennaisesti lisääntynyt: esimerkiksi omakotitalon käyttötarkoitus muuttuu tai omakotitalolle tehdään korjaus-, muutos- tai laajennustoimenpide. (If. Yleiset sopimusehdot, 4.2; 4.2.1)

11.2 Totaalivahinko ja rakennuksen päivänarvo

Totaalivahingossa tapahtuu pahin mahdollinen eli tulipalo tuhoaa omakotitalon kivijalkaan asti. Toisin kuin irtaimiston totaalivahingossa, jossa korvaus tehdään erikseen kullekin esineelle, rakennuksen totaalivahinkoa katsotaan kokonaisuutena.

Vahingon satuttua vakuutusyhtiön tehtävänä on selvittää mikä täysarvovakuutetun omakotitalon **päivänarvo** eli niin sanottu ”vahinkopäivän arvo” oli euroissa.

Päivänarvo-laskelmassa otetaan huomioon omakotitalon arvon aleneminen (uuteen vastaavaan nähden) ainakin seuraavien omakotitaloa koskevien seikkojen johdosta:

- ikä
- hoito
- suoritettut korjaukset
- käyttö
- käyttökelpoisuus
- elinkeinorakenne
- paikalliset olosuhteet

Päivänarvo-laskelman tekeminen vaatii omakotitalon kunnan arvioitsijalta rakennusalan ammattitaidon lisäksi myös elinkeinorakenteen ja paikallisten olosuhteiden tuntemusta. Esimerkiksi jos tehdastoiminnan päätyminen paikkakunnalta on autioittanut paikkakunnan, myös kunnan talojen arvo on alentunut. (Pellikka ym. 2011, 149-150)

Täysarvovakuutus ei tarkoita sitä, että tuhoutunut omakotitalo automaattisesti korvataan uudella vastaavalla. Valmis päivänarvo-laskelma paljastaa sen, oliko vahinkopäivänä omakotitalo **hyväkuntoinen vai huonokuntoinen** - tämä ratkaisee, korvataanko uusi vastaava omakotitalo tilalle, vai ei.

Totaalivahinko hyväkuntoiselle omakotitalolle

Jos omakotitalon päivänarvo oli vahinkopäivänä 50 % tai yli uuden vastaavan omakotitalon arvosta (jälleenhankinta-arvosta), niin omakotitalo oli **hyväkuntoinen**.

- Tuhoutuneen hyväkuntoisen omakotitalon tilalle korvataan uusi vastaava omakotitalo, korvaus siis maksetaan omakotitalon jälleenhankinta-arvon mukaan (uuden vastaavan omakotitalon rakennuttamiseen tarvittava rahamäärä). (Rantala ym. 2014, 145)

Esimerkkilaskelma

- Vakuutuksenottajalla on hyväkuntoinen 2009 peruskorjattu 90m² omakotitalo. Talo palaa maan tasalle lämpöpumpun rikkoutumisen vuoksi.

- Konsultti arvioi talon päivänarvoksi vahinkohetkellä 100 000 €. Uusi vastaava talo voidaan rakentaa tilalle 150 000 eurolla (jälleenhankinta-arvo)
- Omakotitalon päivänarvo on 66,6 % eli **yli puolet** sen jälleenhankinta-arvosta (100 000 €/150 000 €)
- Vakuutusnottaja saa korvauksena uuden vastaavan omakotitalon

Varmistaakseen uuden omakotitalon rakennuttamisen, vakuutusyhtiö maksaa korvauksen tyypillisesti kahdessa erässä. (Rantala ym. 2014, 145)

1. Ensin maksetaan päivänarvon mukainen korvaus 100 000 €, josta lisäksi vähennetään omavastuu
2. Kun uusi omakotitalo on rakennettu, vakuutusyhtiö maksaa loput (jälleenhankinta-arvon ja päivänarvon erotuksen) 50 000 €

Totaalivahinko huonokuntoiselle omakotitalolle

Jos omakotitalon päivänarvo oli vahinkopäivänä alle 50 % uuden vastaavan omakotitalon arvosta (jälleenhankinta-arvosta), niin omakotitalo oli **huonokuntoinen**.

- Tuhoutuneen huonokuntoisen omakotitalon tilalle ei korvata uutta vastaavaa omakotitaloa, vaan korvaus maksetaan rakennuksen päivänarvo-laskelman mukaan.

Esimerkkilaskelma

- Vakuutusnottajalla on huonokuntoinen 1950-luvulla rakennettu 140m² talo. Talossa on mittava vesivahinko katon vuotamisen vuoksi. Talossa on asuttu viimeksi 1980-luvulla. Talo sytytetään ilkivaltaisesti palamaan, koko rakennus tuhoutuu.
- Konsultti arvioi talon päivänarvoksi vahinkohetkellä 15 000 €. Uusi vastaava talo voidaan rakentaa tilalle 160 000 eurolla (jälleenhankinta-arvo).
- Talon päivänarvo on 9,3 % eli **alle puolet** sen jälleenhankinta-arvosta (15 000 €/160 000 €)
- Vakuutusnottaja on oikeutettu päivänarvon mukaiseen korvaukseen 15 000 €. Lisäksi varallisuusvahinkona voidaan korvata purkukustannuksia.

Maan tasalle palaneen huonokuntoisen (vanhan ja puutteellisesti huolletun ja hoidetun) omakotitalon tilalle ei korvata totaalivahingon jälkeen uuden vastaavan omakotitalon rakennuttamista. (Pellikka ym. 2011, 153)

Jos vanhempi omakotitalo on tuhoutunut vahingossa kokonaan, korvauksen kannalta on keskeistä, että omakotitalon rakenteita ja LVIS-tekniikkaa on ylläpidetty huoltotoimenpitein ja remontein. Jos kuluvia osia on uudistettu ennen kuin ne ovat tulleet teknisen käyttöikänsä

päähän, vanhakin omakotitalo pääsääntöisesti säilyttää arvonsa ja täten pysyy hyväkuntoisena. (Rantala ym. 2014, 149)

Tekninen käyttöikä perustuu käytössä oleviin tietoihin sekä kokemukseen rakenteen tai laitteen kestävydestä. Tekniset käyttöiät ovat kuitenkin suuntaantavia ja uusimistarve huoltamattomuuden vuoksi voi tulla vastaan jo huomattavasti aikaisemmin. Vastaavasti huoltavalla toiminnalla voidaan pitkittää käyttöä jopa vuosia. (Talouselämä. 11.6.2018)

Kaikissa vahingoissa korvauksen summaan vaikuttavat vahingon olosuhteet: mm. vahingon syntyyn myötävaikuttaminen, suojeleohjeiden noudattaminen (omavastuun poisto tai suojeleohjevähennykset), enimmäiskorvausmäärä (alivakuutus), sopimusehtojen rikkominen (mm. vakuutusnottajan tiedonantovelvollisuus). (Pellikka ym. 2011, 371) Jokainen vahinko ja olosuhteet ovat erilaisia, joten myös korvauksen summa on eri.

12 Tutkimuksen arviointi

Tutkimuksessa oli laadullinen eli kvalitatiivinen menetelmäsuuntaus. Tälle tutkimustyyppille on ominaista tutkittavan aihealueen eli omakotiasujan kotivakuutuksen ymmärtäminen sen ominaisuuksia, laatua ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti tutkien. Kohdejoukko eli vahinkovakuutusyhtiöt valittiin tarkoituksenmukaisesti yksinkertaisesti sillä perusteella, että ne ovat Suomen suurimmat.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita tekstin merkityksen ymmärtämisestä. Kotivakuutuksen sisällön ymmärrettävyyttä vaikeuttavat aihealueen laajuuden ohella siinä käytetyt termit ja käsitteet, sekä tietysti vaikeaselkoinen vakuutusehtokieli. Tutkittava aihealue ja sen sisältämän teorian olen pyrkinyt muotoilemaan kuluttaja- ja lukijaystävälliseen muotoon.

Aineistona käytettiin jo olemassa olevaa kirjoitettua teoriaa ja lähteitä, kuten kirjoja, tilastoja ja artikkeleita. Suuri osa sähköisistä lähteistä on peräisin luotettuina pidetyiltä tahoilta, kuten FINEn ja Finanssivalvonnan verkkosivustoilta. Itse hankittua aineistoa, kuten kyselyä tai haastattelua tämä tutkimus ei sisällä. Vakuutusehtoja ja vakuutusoppaita on tutkittu samana ajankohtana koko tutkimustyön ajan, joten tutkimustietoja voi pitää relevantteina tämän hetkisiin uusiin omakotiasujan kotivakuutuksiin markkinoilla.

12.1 Tutkimustulokset

Mikä on kotivakuutus?

Nykypäivän kotivakuutus on riskikohtaisten vakuutusten (mm. palo-, murto-, vuoto- ja vastuuturvan) yhdistelyn tuloksena syntynyt yhdistelmävakuutus, jossa perheen ja kodin vakuutus-tarve on sisällytetty samaan vakuutukseen, jonka kohteet näkyvät yhdestä vakuutuskirjasta. Kotivakuutuksen avulla kuluttajan on helpompi muodostaa kokonaiskäsitys erilaisista vakuutettavista riskeistään.

Kotivakuutus on voimassa vakuutuksenottajan ja hänen kanssa samassa taloudessa vakinaisesti asuvien perheenjäsenten hyväksi. Perheenjäseniksi lasketaan avioliitossa (tai muuten parisuh-teensa rekisteröineet) tai avioliitossa olevat henkilöt ja heidän lapsensa.

Kotivakuutus koskee perheenjäsenten omaisuusvahinkoja ja varallisuusvahinkoja. Omaisuusvahinkoina korvataan vahinkoja vakuutetulle omaisuudelle, johon kuuluu omakotitalon rakennus ja sen irtaimisto. Kotivakuutuksen tarkoittamia varallisuusvahinkoja taas ovat vastuuvahingot, oikeusvahingot ja omaisuusvahingoista seuranneet taloudelliset menetykset, kuten tilapäis-asunnon kustannukset ja vahingontorjuntakulut.

Mitkä ovat keskeisimmät omaisuusvahingon korvattavuuteen vaikuttavat tekijät?

1. Kotivakuutuksesta korvataan vahinko, vain jos vakuutusturva on ollut voimassa vahingon sattumishetkellä. Korvauksensaantioikeus siis perustuu vakuutuksenottajan suorittamaan vakuutusmaksuun vakuutuksenantajalle (vakuutusyhtiölle). Reilusti myöhässä maksettu vakuutusmaksu saattaa aiheuttaa katkoksen vakuutusturvaan.
2. Kotivakuutuksesta korvataan vahinkoja omaisuudelle, joka on kotivakuutuksen piirissä eli vakuutuksen kohteena. Vakuutuksen kohteena on yksityishenkilön omistama, sekä tavanomaiseen ja päivittäiseen kotitalouden käyttöön tarkoitettu, omaisuus.
 - Vakuutuskirjaan merkitty asuinrakennus, joka on pysyvästi paikkaansa tarkoitettu ja sillä on kiinteä perustus. Asuinrakennuksen mukana vakuutukseen sisältyvät erikseen listatut kohteet, kuten piha-alue, sekä piha-alueen tavanomaiset piharakenteet ja -rakennelmat. Tavanomaisesta poikkeavat, listauksen ulkopuolelle jäävät, sekä luvanvaraiset kohteet (ulkorakennukset) on pääsääntöisesti vakuutettava erikseen vakuutuskirjalle.
 - Irtaimiston vakuutus on voimassa (vakuutettujen hyväksi) vakuutuskirjaan ilmoitettussa vakuutuspaikassa eli asuinrakennuksen lisäksi myös samalla tontilla olevissa ulkorakennuksissa, kuten autotallissa ja varastorakennuksessa. Vakuutuksen kohteena on myös tilapäisesti vakuutuspaikasta pois siirretty irtaimisto vakuutusehtojen mukaan.
 - Muun muassa arvoesineet, kokoelmat, raha ja arvopaperit ovat vakuutettuina ehdoissa tai vakuutuskirjalla ennakkoon sovittuun euro määrään saakka. Kaikkea yksityiselämän omaisuutta kotivakuutus ei koske laisinkaan, esimerkiksi moottori-käyttöiset kulkuvälineet, perävaunut, veneet ja eläimet vakuutetaan omilla vakuutustyypeillään.
3. Kotivakuutuksesta korvataan vain välittömiä eli sellaisia vahinkoja, jotka ovat helposti ja nopeasti mitattavissa rahassa. Kotivakuutuksesta ei korvata tunnearvoa tai muuta immateriaalista menetystä.
4. Kotivakuutuksesta korvataan vahinkoja, jotka suuruudeltaan ylittävät vakuutukselle asetetun omavastuuosuuden. Omavastuun tarkoituksena on toisin sanoen jättää vakuutuksenottajan omalle vastuulle rahallisesti kaikkein pienimmät vahingot, joilla ei ole suurta taloudellista merkitystä. Pienin omavastuu omaisuusvahingoissa oli 150 euroa, tätä pienempiä vahinkoja ei siten korvata (joitain poikkeuksia lukuun ottamatta).

5. Kotivakuutuksesta korvataan vahinkoja, joiden tapahtuma-aika, -paikka ja olosuhteet pysytään yksilöimään. Kotivakuutus siten ei korvaa määrittelemättä jäävää varkausvahinkoa, tai esimerkiksi katoamista tai unohtamista.
6. Kotivakuutuksen toiminta- eli suojeleuhjeiden laiminlyönti voi aiheuttaa sen, ettei korvausta makseta tai se maksetaan alennettuna.
7. Kotivakuutuksesta korvataan **äkillisesti ja ennalta arvaamattomasti** sattuneita vahinkoja niistä vakuutusturvista (mm. palo-, luonnonilmiö-, rikos-, laiterikko-, vuototurva), jotka sisältyvät kotivakuutuksen laajuuteen (turvakokonaisuuteen).
 - Vakuutusehdot pyrkivät määrittämään tarkemmin sen, minkälaisia tapahtumia pidetään äkillisinä ja ennalta arvaamattomina. Vastaavasti määritelmien ulkopuolelle jäävistä riskeistä vakuutuksenottaja joutuu itse vastaamaan.
 - Kotivakuutus ei myöskään korvaa vahinkoja, jotka nimenomaisesti rajoitusehdoissa poissuljetaan. Rajoitusehdot siten selkeyttävät kuluttajalle sitä, mitkä vahingot **eivät ole** seurasta äkillisestä ja ennalta arvaamattomasta tapahtumasta. Rajoitusehtoja olen tutkinut tarkemmin läpi työn, mutta yhteenveto löytyy luvusta 5.6.
 - Laajasta kotivakuutuksesta korvataan ne äkilliset ja ennalta arvaamattomat vahingot, joita ei muuten mainita korvattavan (jostain vakuutusturvasta), tai joita ei mainita poissuljettavan (mm. määritelmien, rajoitusehtojen ja suojeleuhjeiden kautta). Tällaista vain Laajasta kotivakuutuksesta korvattavaa "tunnistamatonta" vahinkoa kutsutaan AR-vahingoksi.

Millaisia omaisuuteen kohdistuvia riskejä omakotiasuja voi kotivakuutuksen avulla vakuuttaa?

Täydellinen suojautuminen omaisuusriskien varalta ei ole mahdollista, vaan kotivakuutuksen tehtävänä on hallita omakotitalon omistajan riskinottoa ja sen seurannaisvaikutuksia.

Omakotiasuja voi vakuuttaa omaisuutensa äkillisten ja ennalta arvaamattomien palo-, luonnonilmiö-, rikos-, laiterikko- ja vuotovahinkojen varalle. Muihin äkillisiin ja ennalta arvaamattomiin vahinkoihin voi varautua parhaiten Laajan kotivakuutuksen avulla.

Palossa tuli pääsee irti ja riistäytyy sellaiseen omaisuuteen, johon sen ei ole tarkoitettu leviävän. Vaikka palo saa useimmiten alkunsa ihmisen omasta huolimattomuudesta tai varomatto-

muudesta, ovat palovahingot yleisesti ottaen äkillisiä ja ennalta arvaamattomia. Suojeluohjeiden noudattaminen on erityisen tärkeää, sillä palovahingossa riskinä on pahimmillaan koko omakotitalon ja sen irtaimiston tuhoutuminen, eli niin sanottu totaalivahinko. Totaalivahinkoon voi varautua parhaiten täysarvovakuutuksen avulla: Täysarvovakuutuksessa vakuutusyhtiön korvaukselle ei ole asetettu maksimimäärää vakuutuskirjalle, koska omaisuuden arvon selvittäminen tulee tarpeelliseksi vasta vahingon jälkeen. Tuhoutuneen hyväkuntoisen omakotitalon tilalle rakennetaan kotivakuutuksen avulla uusi vastaava omakotitalo. Irtaimissa esineissä mm. arvoesineiden, kokoelmien, rahan ja arvopaperien korvausvelvollisuutta on rajoitettu täysarvovakuutuksissakin ennalta sovittujen rajojen eli enimmäiskorvausmäärien avulla.

Tulipalon ohella mahdollisesti suurin riski omakotiasujalle on putkirikon aiheuttama vuotovahinko. Vuotovahingot aiheutuvat putkistosta (tai muusta LVI-laitteesta) virtaavasta nesteestä. Tyypillisesti vuotovahinko syntyy omakotitalossa, kun putki kuluu tai syöpyy puhki käyttökänsä lopussa - keskimäärin 28 vuoden iässä. Koska vesijohdossa on jatkuva paine, rikkoon-tuneesta putkesta purkautuu hallitsemattomasti lyhyessä ajassa suuria määriä nestettä rakenteisiin, jonka seurauksena voi pahimmillaan olla kymmenien tuhansien eurojen lasku, joka koostuu putkiremontin ohella mm. rakenteiden kuivaus-, purku- ja jälleenrakennuskustannuksista. Jos vesivahingon aiheuttama putki on ollut käyttökänsä lopussa, niin putkiremontista ei välttämättä korvata mitään, mutta putkesta vuotaneen nesteen aiheuttama vuotovahinko korvataan kokonaan tai osittain.

Kosteusvahingot ja -vauriot ovat sellaisia vesivahinkoja, jotka eivät aiheudu putkistosta virtaavasta nesteestä. Kosteusvahinkoja ei kuitenkaan korvata AR-vahinkoina, sillä kotivakuutus nimenomaisesti poissulkee kosteusvahingot.

Pesukoneet ovat ongelmallisia, sillä niistä alkaneet vuodot voivat paljastua vasta pitkän ajan kuluttua, jolloin vesi on jo päässyt imeytymään rakenteisiin. Jos vuoto on aiheutunut äkillisestä pesukoneen rikkoutumisesta, letkun tai liitoksen murtumisesta, kotivakuutus yleensä korvaa vahingon. Jos taas vuoto on aiheutunut pesukoneen asennusvirheestä, vastuu vahingosta siirtyy asentajalle. Vakuutusmielessä maallikko ottaa aina riskin ”tee se itse” -asennuksissa, koska omasta asennusvirheestä johtuva omaisuusvahinko voi jäädä korvaamatta.

Tyypillisessä kosteusvahingossa vesi on läpäissyt märkätilan rakenteen eli vedeneristeen, esimerkiksi kylpyhuoneen haljennut laatta on aiheuttanut ajan kuluessa rakenteiden kosteusvahingon. Peruseriaate kotivakuutuksissa on se, että veden on pysyttävä sellaisen tilan sisällä, jossa on kosteuseristys. Joskus vesi taas tulee rakennukseen sen ulkopuolelta, tällaisia tapauksia ovat esimerkiksi sadeveden pääsy rakenteiden kautta sisätiloihin tai vesikattovuoto, myös väärin ohjatut hulevedet ja huoltamattomat salaojitukset voivat ajan kuluessa aiheuttaa rakennukselle kosteusvaurioita. Tällaisia vahinkoja harvoin korvataan, koska vahingon syyksi katsotaan lähes poikkeuksetta rakennusvirhe tai huollon laiminlyönti.

Omakotitaloa ja sen osia rasittavat monet kosteuden lähteet, Suomessa rakennuksen pitää kuitenkin kestää ankarat olosuhteet. Kun rakentaminen suunnitellaan ja toteutetaan oikein, kosteus ei muodostu rakennuksen eikä omakotiasujan ongelmaksi. Jos omakotitalolle tehdään virheellinen rakenneratkaisu, tai kosteusrasitus jätetään huomioimatta, ei syntyvä vesivahinko ole seurausta äkillisestä ja ennalta arvaamattomasta tapahtumasta.

AR-vesivahinko taas voi esimerkiksi saada alkunsa jääkaappipakastimen rikkouduttua ukkospiikin seurauksena. Sulamisen johdosta vedet valuvat ulos pakastimesta ja aiheuttavat vesivahingon kastellen myös kaapisto- ja lattiarakenteita.

LVISA-laiterikkoturvasta korvataan talon teknisten laitteiden ja koneiden rikkoutumisia. Äkilliseksi ja ennalta arvaamattomiksi lasketaan mm. rikkoutumiset ennen normaalin käyttöään päättymistä ja sähköilmiöiden (oikosulku, maasulku ja ylijännite) aiheuttamat rikkoutumiset. AR-vahinkoina voidaan korvata myös tapaturmaisia rikkoutumisia.

Luonnonilmiövahingoissa äkillinen ja ennalta arvaamaton tapahtuma on tarkkaan määritelty poikkeuksellinen luonnonilmiö tai sääolosuhde:

- vesistö- tai merivesitulvaa, jonka vedenkorkeus esiintyy tilastollisesti kerran 50 vuodessa tai sitä harvemmin
- rankkasadetulvaa, jossa tunnin aikana sademäärä on 30 mm, tai vuorokaudessa 75 mm

Virallisen suomalaisen meteorologisen määritelmän mukaan myrskytuuli puhalttaa, kun 10 minuutin keskituuleksi on mitattu vähintään 21 metriä sekunnissa. Vakuutusehtojen tarkoittama myrskytuuli korvaa myös puuskatuulen (21 m/s) aiheuttamia myrskylvahinkoja. Kaikissa vakuutusehdoissa ei ole erikseen määritelty myrskytuulen nopeutta. Tämä ei ole vakuutuksenottajalle huono asia, sillä se jättää enemmän tulkinnanvaraa siitä millaiset myrskylvahingot ovat korvattavia.

Luonnossa tapahtuu sellaisia ilmiöitä, joita ei ole sisällytetty Perinteisten kotivakuutusten luonnonilmiöturvaan. Osa niistä korvataan AR-vahinkoina, esimerkiksi jos terveen näköinen pihakoivu yllättäen kaatuu omakotitalon päälle.

Lemmikkieläimen aiheuttamina korvataan sellaiset äkilliset ja ennalta arvaamattomat omaisuusvahingot, jotka lemmikkieläin aiheuttaa muutoin kuin luonnollisella käyttäytymisellään (puremalla, raapimalla jne.). Vahinko voi olla korvattava, jos vahinko syntyy poikkeuksellisesti: esimerkiksi lemmikkieläimen loukkaantumisesta.

Hyönteisten ja tuhoeläinten vahingoittamia huonekaluja, vaatteita ym. irtaimistoa tai rakennuksen vaurioita ei normaalisti korvata kotivakuutuksesta.

Hyönteisiä ja tuhoeläimiä lukuun ottamatta kaikkien muiden luonnoneläinten (villieläinten) aiheuttamia äkillisiä ja ennalta arvaamattomia vahinkoja voidaan korvata Laajasta kotivakuutuksesta. Kuitenkin mm. oravien, lepakkojen ja lintujen aiheuttamat vahingot ovat yhtiöstä riippuen korvauksen ulkopuolella. Isojen eläinten, kuten supikoiran, ketun, nädän tai hirven aiheuttamia vahinkoja korvataan parhaiten.

Kotivakuutuksella katetaan omaisuusrikosriskejä, joihin kuuluu varkaus, ryöstö, murto ja ilkivalta. Vahingonteolla aiheutettuja vahinkoja kutsutaan kotivakuutuksessa ilkivaltavahingoiksi. Ilkivaltateosta omakotitalolle aiheutuva vahinko voi syntyä esimerkiksi, kun tekijä rikkoo rakennuksen ikkunat tai töhrii sen seinä. Esimerkiksi grafiittipiirrosten puhdistamisesta aiheutuvien kustannusten katsotaan olevan seurausta korvattavasta ilkivaltateosta.

AR-vahinkoina voidaan korvata sähköverkkoon kytkettyinä olevien irtaimistolaitteiden rikkoutumisia sähköilmiöstä (oikosulku, maasulku ja ylijännite) johtuen, esimerkiksi jos salamanku aiheuttaa ylijännitteen, minkä johdosta sähköverkkoon kytkettyinä olleet kotitietokone ja televisio vaurioituvat. Perinteinen kotivakuutus voi korvata vahingon nimetystä sähköilmiöturvasta.

AR-vahinkoina korvataan myös esineille sattuvia tapaturmia: erilaisia ulkoisen tapahtuman seurauksena sattuneita vahinkoja, joita voi avata lähinnä esimerkkien kautta:

- Puhelin putoaa ulkona jalkakäytävälle ja sen lasi särky
- Televisio kaatuu kumoon imuroidessa
- Lintu lentää ikkunaan ja ikkuna särky
- Maalipurkki putoaa ja maalia roiskuu tiiliseinälle

Joskus laite rikkoutuu itsestään, ilman ulkoista syytä. Jos laite on takuunalainen, niin vastuu laitteen korjaamisesta ja vahingonkorvauksesta on myyjällä. Jos takuu-aika on jo umpeutunut, niin rikkoutuminen on lähtökohtaisesti Laajan kotivakuutuksen perusteella korvattavaksi tuleva äkillinen ja ennalta arvaamaton tapahtuma, jos laitteella oli rikkoutumishetkellä käyttöikä jäljellä. Jos rikkoutunut laite oli iältään yli suunnitellun käyttöikänsä, voi kyse olla jo kulumisesta, jota taas ei korvata.

Olenaisena tutkimustuloksena voi pitää sitä, että Laaja kotivakuutus tuo huomattavan osan vahinkoja kotivakuutuksen korvauspiiriin verrattuna Perinteisiin kotivakuutuksiin.

Millaisia varallisuusvahinkoja omakotiasujan kotivakuutus koskee?

Kotivakuutuksen varallisuusvahingolla tarkoitetaan yleensä omaisuusvahingosta seurannutta taloudellista vahinkoa, josta aiheutuu lisääntyneitä menoja, kuten tilapäisasunnon kustannuksia. Varallisuusvahinkoja ovat myös vastuuvahingoista eli vahingonkorvausvelvollisuudesta ja oikeusvahingoista eli oikeudenkäyntikuluista seuranneet taloudelliset menetykset (kulut ja kustannukset).

Lisääntyneitä menoja syntyy silloin, kun vakinaisena asuntona käytetty asunto on sitä kohdanneen vahingon johdosta sellaisessa kunnossa, että siinä ei voi asua. Kotivakuutus korvaa tilapäisestä sijaisasunnosta aiheutuvan vuokran, varastotilan vuokran, sekä irtaimiston siirtämisestä varastoon ja takaisin aiheutuneet kuljetuskustannukset, kun asumisen keskeytyminen on aiheutunut muutoin korvattavasta vahingosta. Jos vahinkokohteessa asumista voidaan jatkaa keskeytyksettä, vakuutus voi korvata myös tilapäisasennuksen (kuten aggregaatin) sähkön tai lämmön saanniksi.

Kolmannelle osapuolelle aiheutetusta vahingosta korvausvastuuseen joutuminen aiheuttaa lisääntyneitä menoja. Kotivakuutuksen vastuuturva korvaa sellaisen taloudellisen vahingon, josta vakuutettu on voimassa olevan lain mukaan korvausvastuussa. Korvausvastuun syntyminen edellyttää vakuutetun tuottamusta, jolla tarkoitetaan huolimattomuutta, moitittavaa menettelyä tai laiminlyöntiä (joka ei kuitenkaan ole tahallista). Omakotiasuja voi joutua korvaamaan mm. postinjakajan liukastumisen, jos vahinko on sattunut vakuutetun omakotitalon jäisellä pihalla, jossa hiekoitus oli laiminlyöty. Kotivakuutuksen vastuuturvassa korvauksen saaja on poikkeuksellisesti kolmas (vahingon kärsinyt) osapuoli.

Joissain tapauksissa vastuuturvasta korvataan laajemmin, kuin mitä vahingonkorvauslain mukainen korvausvastuu edellyttää. Lapsen aiheuttama vastuuvahinko korvataan, vaikka lapsi ei vielä ikänsä puolesta ole edes korvausvelvollinen. Vaikka tahallisesti aiheutettuja vahinkoja ei normaalisti korvata, niin poikkeuksen tekevät alle 12-vuotiaan lapset, joiden tahallaankin aiheuttamat vahingot korvataan.

Oikeusturva korvaa asianajo- ja oikeudenkäyntikuluja vakuutetun yksityiselämään liittyvissä riita- ja rikosasioissa. Varallisuusvahinko eli lisääntyneet menot aiheutuvat vakuutetun käyttämän asianajajan tai muun lakimiehen kustannuksista. Oikeusturva korvaa kuluja sellaisessa riidassa, jonka peruste on syntynyt vakuutuksen voimassaoloaikana - muutoin oikeusturvan tulee olla ollut voimassa riidan syntyhetkellä katkeamattomana vähintään viimeiset kaksi vuotta.

Kotivakuutus korvaa erilaisia vahingontorjuntakuluja ja lisääntyneitä menoja, jotka ovat seurausta omaisuusvahingosta: esimerkiksi lukkojen sarjoituskuluja, jos varastettujen avaimien mukana on ollut tietoa, jonka perusteella avain pystytään yhdistämään asuntoon.

Mitkä ovat tutkimuksen yhtiöiden kotivakuutusten keskeiset erot?

Kotivakuutukset on yhtiöiden välillä rakennettu erilaisiksi, mikä teki niiden keskenään vertailemisesta vaikeaa. Vertailtavuutta vaikeuttivat entisestään vaikeaselkoinen vakuutusehtokieli, vakuutuksissa käytetyt termit ja käsitteet, sekä lainsäädäntö. Kotivakuutuksia verrattiin teoriassa, mutta käytännössä kotivakuutukset ovat abstrakteja hyödykkeitä, joten niitä oli mahdollista konkreettisesti verrata.

Tutkimuksen alussa kotivakuutukset vaikuttivat samankaltaisilta. Vasta tutkimustyön edetessä vakuutusyhtiöiden eroavaisuuksia alkoi nousta. Tutkimustulos on se, että kotivakuutukset ovat kyllä samankaltaisia, mutta eroavaisuudet piilevät yksityiskohdissa. Tämä tutkimus pitää sisällään useita taulukoita, joissa vakuutusehtoja on tutkittu tarkemmin. Kaikkien tulosten läpikäyminen uudestaan ei ole olennaista, vaan pyrin avaamaan selvimmät erot.

AR-vahingot

Laajan kotivakuutuksen perusteella vakiintuneesti korvataan mm. erilaisia kodinelektroniikan ja mobiililaitteiden rikkoutumisvahinkoja. Tällaisen omaisuuden arvo alenee muuta omaisuutta nopeammin, joten korvauksessa ikävähennysehdot ovat merkittävässä asemassa. Lähi-tapiolan Loisto, Ifin LaajaPlus ja Fennian Laaja -kotivakuutukset noudattavat kuluttajalle tällaisia, parempia ikävähennysehtoja, jossa ikävähennyksiä ei tehdä käyttöönottovuotta seuraavalta (vähintään) kahdelta kalenterivuodelta. Tutkimuksen liitteissä on ikävähennyslaskelmia.

Vuotovahingot

Vakuutusyhtiöt tekevät rakenteiden kuivaus-, purku- ja jälleenrakennuskustannuksista vuotovähennyksen siitä lähtien kun putkisto on iältään 20 - 35 vuotta. Vuotovähennysprosentteissa tutkimuksen yhtiöiden välillä on huomattavia eroja, mutta paremmuusjärjestykseen niitä on hyvin vaikea asettaa. Tutkin vuotovähennystaulukkoja ja ehtoja tarkemmin luvussa 7.3.

Kosteusvahinkoja ei kuitenkaan korvata AR-vahinkoina, sillä kotivakuutus nimenomaisesti poissulkee kosteusvahingot. Poikkeuksen tekee Ifin LaajaPlus-turva (rakennukselle), josta korvataan turvan aikana hitaastikin syntynyt, mutta ennalta arvaamaton vahinko, jossa sade- tai sulamisvesi läpäisee vesikaton ja kastelee muita rakenteita, tai vahinko, jossa vesi on läpäissyt märkätilan vedeneristeen ja vaurioittanut muita rakenteita.

Asianajo- ja oikeudenkäyntikulut

Suomessa pääsääntönä on, että oikeudessa hävinnyt osapuoli on velvollinen korvaamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut täysimääräisesti. Oikeusturva ei normaalisti korvaa maksettavaksi määrättyjä vastapuolen oikeudenkäyntikuluja, jos vakuutettu häviää oikeusjuttunsa. Tutkimuksen yhtiöistä If ja Fennia tarjoavat oikeusturvaan laajennusta, joka korvaa myös maksettavaksi määrättyt vastapuolen oikeudenkäyntikulut, korkeampaan 20 000 euron enimmäiskorvausmäärään. (Lähitapiola ekm. 8 500 € / OP Vakuutus 10 000 € ekm.)

Oikeusturvan laajennusta voi pitää tärkeänä etenkin valitettavan yleisessä talokauppariidassa, jossa yleensä riidan syynä on piilevä eli salainen virhe, esimerkiksi rakenteissa oleva kosteusvaurio, homevaurio tai sisäilmaongelma. Talon myyjä on vastuussa talon laaturvirheistä viisi vuotta talon myynnistä.

Vahingonkorvausvelvollisuus

Kotivakuutuksen vastuuturva korvaa sellaisen taloudellisen vahingon, josta vakuutettu on voimassa olevan lain mukaan korvausvastuussa. OP Vakuutuksen ja Fennian vastuuturvasta korvataan ilman lakiin perustuvaa korvausvastuuta, kun kyseessä on vakuutetun huolehdittavana olleen koiran puremisesta aiheutunut henkilövahinko ja vahinko, jonka koira aiheuttaa välittömässä yhteentörmäyksessä moottoriajoneuvon kanssa. Ifin vastuuturvan laajennuksesta korvataan ilman lakiin perustuvaa korvausvastuuta vieläkin laajemmin, eli silloin kun vahingon on aiheuttanut vakuutetun omistama esine (esim. laite tai eläin), eikä vahingon kärsinyttä itseään voida pitää vahingon aiheuttajana. Vastuuturvan laajennus voi kiinnostaa esimerkiksi drone-harrastajaa, hevosen omistajaa, tai aktiivista koiran ulkoiluttajaa.

Eläinten aiheuttamat omaisuusvahingot

Lemmikkieläimen aiheuttamina korvataan sellaiset äkilliset ja ennalta arvaamattomat omaisuusvahingot, jotka lemmikkieläin aiheuttaa muutoin kuin luonnollisella käyttäytymisellään (puremalla, raapimalla jne.). Fennia tekee poikkeuksen, sillä ehtojen mukaan lemmikkieläin aiheuttamia vahinkoja vakuutetulle omaisuudelle ei korvata laisinkaan.

Kotivakuutuksen irtaimiston vakuutukseen eivät sisälly lemmikkieläimet. Poikkeuksen tekee OP Vakuutuksen irtaimiston vakuutus, johon sisältyvät tavanomaisesti asuinhuoneistossa pidettävät seuraeläimet yhteensä enintään 1 500 euroon asti tapaturmaisen kuoleman, tai tapaturman vuoksi välttämättömän lopettamisen, varalle.

Hyönteisten ja tuhoeläinten vahingoittamia huonekaluja, vaatteita ym. irtaimistoa tai rakennuksen vaurioita ei korvata kotivakuutuksesta. Poikkeuksen tekee Ifin LaajaPlus-turva, josta korvataan turvan voimassaoloaikana hitaastikin syntynyt, mutta ennalta arvaamaton vahinko, jonka syynä ovat tuhoeläimet, jotka ovat vaurioittaneet rakennuksen rakenteita. Tuhoeläinten aiheuttamia irtaimistovahinkoja ei kuitenkaan korvata.

Pääperiaate Ifin ja Fennian Laajassa kotivakuutuksessa näyttäisi olevan se, että hyönteisiä ja tuhoeläimiä lukuun ottamatta kaikkien muiden luonnoneläinten (villieläinten) aiheuttamia äkillisiä ja ennalta arvaamattomia vahinkoja korvataan. OP Vakuutus on rajannut oravien aiheuttamat vahingot ulkopuolelle. Lähitapiola taas on rajannut lepakkojen ja lintujen aiheuttamat vahingot korvauksen ulkopuolelle (korvataan kuitenkin linnun aiheuttama ikkunan rikkoutuminen).

Kotivakuutuksen valinta

Jokaisella omakotiasujalla on erilainen elämäntilanne ja riskinsietokyky, ja mitä enemmän kotivakuutuksessa on laajennuksen varaa, sitä paremmin vakuutuksenottaja voi hallita kotivakuutuksella riskejään. Omakotitalon omistajan, jo suurempien vastuiden ja riskien johdosta, lienee aiheellista ottaa laajin mahdollinen tarjolla oleva kotivakuutus.

Tutkimuksen vakuutusyhtiöillä oli erilaiset vahvuudet, ja mikään vakuutusyhtiö ei osoittautunut kaikin puolin parhaimmaksi vaihtoehdoksi. Jos tutkimuksen perusteella pitäisi valita laajin omakotiasujan kotivakuutuskokonaisuus, tutkimukseen nojaten se olisi Ifin LaajaPlus rakennuksen ja irtaimiston täysarvovakuutukset, 150 euron omavastuuvaihtoehdoilla, sekä vastuuturvan ja oikeusturvan laajennuksilla.

12.2 Pohdintaa ja kehitysehdotelmia

Kotivakuutusten ehtoja ei voi lukea kuin kirjaa, vaan niitä on tulkittava kokonaisuutena. Kotivakuutusehtojen määritelmät on ripoteltu ympäri ehtoja, mikä entuudestaan vaikeuttaa niiden tulkitsemista. Vakuutusyhtiöiden vakuutusoppaat ovat kuluttajalle hyvä tapa tutustua kotivakuutuksen sisältöön ja sen rajoituksiin.

Mielestäni vakuutusyhtiöiden on pyrittävä selkeyttämään kotivakuutuksen sisältöä entistä asiakasystävällisempään muotoon. Jatkotutkimuksen kohteeksi suositan kotivakuutusehtojen selkeyttämistä. Esimerkiksi kuten Aasumets on opinnäytteessään (Aasumets, H. 04/2018) tutkinut liikennevakuutuksen selkeyttämistä.

Vakuutusyhtiöiden tehtävänä voi nykypäivänä pitää myös vahinkojen ennalta ehkäisemistä. Omakotiasujan vahinkojen torjuntaan on ottanut osaa vakuutusyhtiöistä ainakin If, joka tarjoaa osaksi Laajaa (tai LaajaPlus) kotivakuutusta myös omakotitalon kunnossapitoon liittyvän tarkastuksen ja puhelinneuvonnan. (If 2018h) Toisena kehityskohteena näenkin vahinkojen torjuntaan liittyvät palvelut, joiden avulla kotivakuutus auttaisi torjumaan juuri sellaiset vahingot (muut kuin äkilliset ja ennalta arvaamattomat), jotka eivät ole korvattavia.

Konkreettinen hyöty tämän tutkimuksen tekemisestä on ollut oman asiantuntijuuteni kehittäminen. Olen saanut selkeämmän kuvan siitä millainen - vaikkakin abstrakti - hyödyke kotivakuutus on. Tutkimustuloksista saadaan enemmän hyötyä, kun ne jaetaan työyhteisöni kesken. Tätä tutkimusta voitaisiin käyttää koulutuksen tukena. Asia on ajan kohtainen, sillä 1.10.2018 astui voimaan laki vakuutusten tarjoamisesta. Laissa säädetään, että vakuutusten tarjoamisesta vastaavan henkilön on jatkuvasti ylläpidettävä ja kehitettävä ammattipätevyyttään. (Laki vakuutusten tarjoamisesta 234/2018. 3. luku, 20 §)

13 Lähteet

Painetut

- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 18. painos. Helsinki: Tammi
- Hällström, E., Ijäs, H., Laasonen, J. 2014. Vastuuvakuutus. 3. painos. Helsinki: Finva
- Lehtipuro, K., Luukkonen, I., Mäntyniemi, L., Raulos, V., Santavirta, P. 2010. Vakuutuslain-säädäntö. 4. painos. Helsinki: Finva
- Leppälä, Kari. 2017. Kirkastettu laatu: Keskusteluja olennaisesta. 1. painos. Helsinki: BoD
- Kuusela, H., Ollikainen, R. 1998. Riskit ja riskienhallinta. 1. painos. Tampere: Tampere Uni-versity Press
- Pellikka, T., Peilimö, P., Puntari, P., Vaitomaa, M. 2011. Omaisuuden vakuuttaminen. 3. pai-nos. Helsinki: Finva
- Rantala, J., Kivisaari, E. 2014. Vakuutusoppi. 12. painos. Helsinki: Finva

Vakuutusehdot

- Fennia. Fenniaturva vakuutusehdot. Voimassa 1.7.2017 alkaen.
<https://cs.fennia.fi/lomakepalvelu/tiedostot/PRDLE00000015005?contentType=application/pdf&name=Fenniaturva%20vakuutusehdot%20voimassa%201.7.2017%20alkaen>
- If. Kodin omaisuusvakuutusehdot. Voimassa 26.5.2018 alkaen.
<https://www.if.fi/globalassets/ifi/pdf/ehdot/kotivakuutusehdot.pdf>
- If. Yleiset sopimusehdot. Voimassa 17.2.2018 alkaen.
<https://www.if.fi/globalassets/ifi/pdf/ehdot/yleiset-sopimusehdot.pdf>
- If. LaajaPlus rakennusvakuutusehdot. Voimassa 1.1.2017 alkaen.
<https://www.if.fi/globalassets/ifi/pdf/ehdot/laajaplus-rakennusvakuutusehdot.pdf>
- If. LaajaPlus irtaimistovakuutusehdot. Voimassa 1.1.2017 alkaen.
<https://www.if.fi/globalassets/ifi/pdf/ehdot/laajaplus-irtaimistovakuutusehdot.pdf>
- If. Yksityishenkilön vastuuvakuutusehdot. Voimassa 17.2.2018 alkaen.
<https://www.if.fi/globalassets/ifi/pdf/ehdot/yksityishenkilon-vastuuvakuutusehdot.pdf>
- If. Yksityishenkilön oikeusturvavakuutusehdot. Voimassa 17.2.2018 alkaen.
<https://www.if.fi/globalassets/ifi/pdf/ehdot/yksityishenkilon-oikeusturvavakuutusehdot.pdf>
- Lähitapiola. Kotitalouden vakuutusehdot. Voimassa 1.3.2018 alkaen.
<http://public.brandgate.fi/lahitapiola/lahitapiola/ifi/tiedostot/118283/>
- Lähitapiola. Yleiset sopimusehdot. Voimassa 1.1.2017 alkaen.
<http://public.brandgate.fi/lahitapiola/lahitapiola/ifi/tiedostot/107828/>
- OP Vakuutus. Kodin ja tavaroiden vakuutukset. Voimassa 1.4.2018 alkaen.
https://uusi.op.fi/documents/20556/14254922/330995f_Kodin_ja_tavaroiden_EH-DOT_fin/2f3530e2-762e-41d1-b548-7d454b8ec6ca
- OP Vakuutus. Yleiset sopimusehdot. Voimassa 1.1.2016 alkaen.
<https://www.pohjola.fi/loso/330658f.pdf>

Tuoteoppaat

- Fennia. Fenniaturvan kotivakuutukset. Voimassa 1.7.2017 alkaen.
<https://cs.fennia.fi/lomakepalvelu/servlet/ifi.efennia.lomakepalvelu.LomakeHandler?open=244&contentType=application/pdf&url=5384DEA90DD685C003906B00BB01ACCE&sessTransfer=0z0xyz45xi-derqj2oju5wmb0>
- If. Kotivakuutusopas. Voimassa 26.5.2018 alkaen.
<https://www.if.fi/globalassets/ifi/pdf/opus/kotivakuutusopas.pdf>
- If. LaajaPlus kotivakuutusopas.
<https://www.if.fi/globalassets/ifi/pdf/opus/laajaplus-kotivakuutusopas.pdf>
- Lähitapiola. Kotitalouden vakuutukset. Voimassa 1.3.2018 alkaen.
<http://public.brandgate.fi/lahitapiola/lahitapiola/ifi/tiedostot/118537/>
- OP Vakuutus. Kodin ja tavaroiden vakuutukset. Voimassa 1.4.2018 alkaen.
https://uusi.op.fi/documents/20556/14254922/460535f_Koti_ja_tavarat_TO_fin/102ce6fb-0810-47f4-8950-0d631bbacb6d
- OP Vakuutus. Omakoti-vakuutus. Vakuutusta koskevat tiedot sisältävä asiakirja.
<https://www.pohjola.fi/loso/700016f.pdf>

Lait

Asuntokauppalaki 843/1994

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940843>

Kiinteistön saanto 540/1995

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19950540>

Järjestyslaki 612/2003

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030612>

Kotikuntalaki 201/1994

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940201>

Kuluttajansuojalaki 38/1978

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1978/19780038>

Laki vakuutusten tarjoamisesta 234/2018

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180234>

Laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista 661/2009

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090661>

Rikoslaki 39/1889

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>

Sähköturvallisuuslaki 1135/2016

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161135>

Vahingonkorvauslaki 412/1974

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1974/19740412>

Vakuutusopimuslaki 543/1994

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940543>

Hallituksen esitykset

HE 107/1998

<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/1998/19980107>

Vakuutuslautakunnan ratkaisusuositukset

FINE-010424. 4.6.2018. Ratkaisusuositus. Kylmiön koneiston rikkoutuminen. Viitattu 4.8.2018

<https://www.fine.fi/ratkaisutietokannat/ratkaisu/fine-010424.html>

VKL 379/15. 18.2.2016. Ratkaisusuositus. Arvokkaiden rannekellojen korvaaminen. Viitattu 21.8.2018

<https://www.fine.fi/ratkaisutietokannat/ratkaisu/vkl-37915.html>

VKL 641/08. 29.1.2009. Ratkaisusuositus. Kompressorin vaurioituminen. Viitattu 17.8.2018

<https://www.fine.fi/ratkaisutietokannat/ratkaisu/vkl-64108.html>

VKL 532/00. 30.11.2000. Ratkaisusuositus. Johtuiko vahinko myrskystä? Viitattu 16.10.2018

<https://www.fine.fi/ratkaisutietokannat/ratkaisu/vkl-53200.html>

VKL 559/07. 22.11.2007. Ratkaisusuositus. Matkapuhelimen menettäminen. Viitattu 9.9.2018

<https://www.fine.fi/ratkaisutietokannat/ratkaisu/vkl-55907.html>

Opinnäytteet

Kyllönen, L. 11/2013. Äkillinen ja ennalta arvaamaton esinevahinko vakuutuslautakunnan ratkaisusuositusten perusteella. Viitattu 4.7.2018

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/71244/Kyllonen_Lari-Pekka.pdf?sequence=1

Aasumets, H. 04/2018. Yksityishenkilöiden liikennevakuutukset: oikeusmuotoilulla vakuutus-ehdot selkeämmiksi

http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/144084/Aasumets_Helen.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sähköiset

Aarre, M. 13.2.2014. FINE. Vesistötulvavahinkojen korvaaminen kotivakuutuksista. Viitattu 18.8.2018

<https://fine.sivuviidakko.fi/media/julkaisut-2013/vesistotulvavahinkojen-korvaaminen-kotivakuutuksista-2014.pdf>

Aarre, M. 6.6.2018. FINE. Kissojen ja koirien vakuuttaminen. Viitattu 8.10.2018

<https://www.fine.fi/media/julkaisut-2018/kissan-ja-koiran-vakuuttaminen-2018.pdf>

Anticimex 2018. Tunnista tuhoeläimet. Viitattu 21.10.2018

- <https://www.anticimex.com/fi-FI/tuholaisongelma/>
Asuntokaupanvirheet.fi. Oikeudenkäyntikulut. Viitattu 19.11.2018
- <https://www.asuntokaupanvirheet.fi/oikeudenkayntikulut>
Fennia 2018a. Kotivakuutus omakotitaloon. Viitattu 11.6.2018
- <https://www.fennia.fi/fi/kotitaloudet/vakuutukset/koti/omakotitalo/>
Fennia 2018b. Muutto uuteen kotiin. Viitattu 30.10.2018
- <https://www.fennia.fi/fi/kotitaloudet/etuja-asiakkuudesta/fennia-elamantilan-teissa/muutto-uuteen-kotiin/>
Fennia 2018c. Edut Suomen Yrittäjien jäsenille. Viitattu 12.11.2018
- <https://www.fennia.fi/fi/yritykset-ja-yrittajat/etuja-asiakkuudesta/suomen-yrittajien-edut/>
Financer.com. 25.3.2018. Kotivakuutus. Viitattu 10.6.2018
- <https://financer.com/fi/vakuutukset/kotivakuutus/>
Finanssiala ry 2018a. Suomalaisen finanssialan ääni Euroopassa ja Suomessa. Viitattu 1.6.2018
- <http://www.finanssiala.fi/meista/Sivut/default.aspx>
Finanssiala ry 2018b. Vuotovahingot. Viitattu 20.8.2018
- <http://www.finanssiala.fi/vahingontorjunta/Sivut/Vuoto.aspx>
Finanssiala ry 2018c. Vakuutuksella hallitaan riskejä. Viitattu 7.7.2018
- <http://www.finanssiala.fi/finanssialasta/vakuutus/Sivut/default.aspx>
Finanssiala ry 17.5.2018. Vakuutusvuosi 2017. Viitattu 15.6.2018
- <http://www.finanssiala.fi/materiaalit/FA-Julkaisu-Vakuutusvuosi-2017.pdf>
Finanssiala ry 13.6.2018. Palo- murto- ja vuotovahingot 1988-2017. Viitattu 20.8.2018
- <http://www.finanssiala.fi/materiaalipankki/tilastot>
<http://www.finanssiala.fi/vahingontorjunta/dokumentit/Palo-%20murto-%20ja%20vuotovahingot%20FA%201988-2016.pptx>
Finanssiala ry 2002. Vastuunvalinnan yleiset periaatteet vakuutustoiminnassa. Viitattu 1.7.2018
- http://www.finanssiala.fi/materiaalit/Vastuunvalinnan_yleiset_periaatteet.pdf
Finanssiala ry 30.11.2016. Vakuutustutkimus 2016. Viitattu 28.6.2018
- http://www.finanssiala.fi/materiaalit/Vastuunvalinnan_yleiset_periaatteet.pdf
Finanssivalvonta 8.6.2015. Vakuutus sopimuksen tekeminen. Viitattu 1.6.2018
- http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Finanssialan_palveluita/Vakuutuspalvelut/Vakuutus sopimus/Pages/Default.aspx
Finanssivalvonta 12.7.2013. Vakuutus sopimuksen tekeminen. Viitattu 5.6.2018
- <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Vakuutukset/Sopimus/Pages/Default.aspx>
Finanssivalvonta 12.2.2018. FINEn vakuutuslautakunta ja Sijoituslautakunta. Viitattu 2.6.2018
- http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Asiakkaansuoja/Apu_antavat_tahot/Muutoksenhaku/Vakuutuslautakunta/Pages/Default.aspx
FINE 2018a. Tietoa FINEstä. Viitattu 15.6.2018
- <https://www.fine.fi/tietoa-finesta/neuvonta/palvelee-naissa-asioissa.html>
FINE 2018b. Koti ja kiinteistö. Viitattu 20.7.2018
- <https://www.fine.fi/finanssitietoa/vakuutukset-ja-vahingot/koti-ja-kiinteisto.html>
FINE 2018c. Yleiset kysymykset. Korvaustapa ja selvitykset vahingoittuneesta omaisuudesta. Viitattu 18.6.2018
- <https://www.fine.fi/usein-kysyttya/yleiset-kysymykset.html>
FINE 2018d. Vastuu- ja oikeusturvavakuutukset. Viitattu 17.6.2018
- <https://www.fine.fi/finanssitietoa/vakuutukset-ja-vahingot/vastuu-ja-oikeusturvavakuutukset.html>
FINE 2018e. 1.10.2018. Koirien hyökkäykset puhututtavat. Viitattu 13.10.2018
- <https://www.fine.fi/ajankohtaista/uutinen/koirien-hyokkaykset-puhututtavat.html>
FINE 2018f. 13.8.2017. Monet vakuutukset korvaavat myrskyvahinkoja. Viitattu 17.10.2018
- <https://www.fine.fi/ajankohtaista/uutinen/monet-vakuutukset-korvaavat-myrskylvahinkoja.html>
FINE 2018g. 11/2011. Asumisen keskeytyminen. Viitattu 30.10.2018
- <https://www.fine.fi/media/julkaisut-2012-2009/asumisen-keskeytyminen-2011.pdf>
FINE 2018h. Vastuut ja riidat. Viitattu 21.11.2018
- <https://www.fine.fi/usein-kysyttya/vastuut-ja-riidat.html>

- Haapasaari, R. 23.2.2009. FINE. Koirien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen. Viitattu 31.9.2018
<https://www.fine.fi/media/julkaisut-2012-2009/koirien-aiheuttamien-vahinkojen-korvaaminen.pdf>
- Haapaniemi, M. 20.5.2014. Vuotovahinkoselvitys 2012 - 2013. Viitattu 17.9.2018
https://www.finanssiala.fi/vahingontorjunta/dokumentit/vuotovahinkoselvitys_2013.pdf
- Haarala, J., Lehtilä, S. 8.4.2014. Helsingin Sanomat. Tuli vei kodin - miten vakuutusyhtiö auttaa? Viitattu 11.7.2018
<https://yle.fi/uutiset/3-7180120>
- Heikniemi, J. 1.2.2003. Vahingonkorvauksen sisältö. Viitattu 21.10.2018
<http://www.heikniemi.fi/kirj/jur/siv/vahksis.html>
- Hiltunen, S. 30.4.2014. Turun Sanomat. Vakuutus ei korvaa koiran tekemiä tihutoita kodissa. Viitattu 8.11.2018
<http://koti.ts.fi/asuminen/vakuutus-ei-korvaa-koiran-tekemia-tihutoita-kodissa/>
- Hyönteismaailma 2018. Viitattu 21.10.2018
<http://www.hyonteismaailma.fi/hyonteiset>
- If 2018a. Muutto kerrostalosta omakotitaloon tuli ihanana yllätyksenä. Viitattu 22.5.2018
<https://www.if.fi/henkiloasiakkaat/vakuutukset/kotivakuutus/muuttaminen/muutto-omakotitaloon>
- If 2018b. Asumisen keskeytyminen. Viitattu 10.9.2018
<https://www.if.fi/henkiloasiakkaat/vahingot/koti-ja-omaisuus/asuminen-keskeytyminen>
- If 2018c. Vuoto- ja vesivahinkojen ennaltaehkäisy kannattaa. Viitattu 23.9.2018
<https://www.if.fi/yritysassiakkaat/vakuutukset/omaisuusvakuutukset/vuotovahingot>
- If 2018d. 29.1.2015. Oho, omaisuuteni olikin vakuutettu muutossa! Viitattu 15.6.2018
<https://www.if.fi/web/fi/tietoaifista/uutishuone/tiedotteet/pages/oho-omaisuuteni-olikin-vakuutettu-muutossa.aspx>
- If 2018e. Astianpesukoneen asennus. Viitattu 25.8.2018
<https://www.if.fi/henkiloasiakkaat/vakuutukset/kotivakuutus/kodin-turvallisuus/astianpesukoneen-vuoto>
- If 2018f. Rakennusvahingot. Viitattu 10.7.2018
<https://www.if.fi/henkiloasiakkaat/vahingot/koti-ja-omaisuus/myrskyvahingot/rakennusvahingot>
- If 2018g. Oikeusturvavakuutus kuuluu kotivakuutukseen. Viitattu 24.8.2018
<https://www.if.fi/henkiloasiakkaat/vakuutukset/kotivakuutus/oikeusturvavakuutus-kuuluu-kotivakuutukseen>
- If 2018h. Kunnan koti -palvelu. Viitattu 10.10.2018
<https://www.if.fi/henkiloasiakkaat/vakuutukset/kotivakuutus/omakotitalo/kunnan-koti-talotarkastus>
- If 2018i. Epäkimurantti vakuutussanasto. Viitattu 15.10.2018
<https://www.if.fi/henkiloasiakkaat/vakuutukset/vakuutussanasto>
- If 2018j. Vastuuvakuutus sisältyy kotivakuutukseen. Viitattu 22.11.2018
<https://www.if.fi/henkiloasiakkaat/vakuutukset/kotivakuutus/vastuuvakuutus-kuuluu-kotivakuutukseen>
- Ilmasto-opas.fi 2018. Kaavio. Lyhytkestoisten sateiden rankkuus ja toistuvuus aika Suomessa. Viitattu 24.8.2018
<https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/videot-ja-visualisoinnit/-/artikkeli/b4df9633-7e1f-4389-9dd0-a0539588f211/visualisoinnit.html#rankkasateiden-toistuvuus>
- Ilmatieteen laitos 2018a. Tuulet ja myrskyt. Viitattu 5.9.2018
<http://ilmatieteenlaitos.fi/tuulet>
- Ilmatieteen laitos 2018b. Tuulitilastot. Viitattu 5.9.2018
<http://ilmatieteenlaitos.fi/tuulitilastot>
- Investopedia. 2018. Breaking down All Risks. Viitattu 25.9.2018
<https://www.investopedia.com/terms/a/all-risks.asp>
- Jäntti, M. 25.9.2017. Yle. Ostitko vahingossa myös tuholaisen kirppikseltä? Kotivakuutus ei korvaa vahinkoja. Viitattu 21.10.2018
<https://yle.fi/uutiset/3-9837775>
- Kaleva. 15.7.2009. Virhe vakuutuksessa voi vaikeuttaa korvausta. Viitattu 10.7.2018
<https://www.kaleva.fi/uutiset/talous/virhe-vakuutuksessa-voi-vaikeuttaa-korvausta/279779/>

- Kela. Toimeentulotuki 1.6.2018. Viitattu 18.6.2018
<http://www.kela.fi/documents/10192/3464829/Toimeentulotuki.pdf>
- Kela 2018a. Mihin menoihin perustoimeentulotukea voi saada? Viitattu 25.6.2018
<http://www.kela.fi/toimeentulotuki-mihin-menoihin>
- Kela 2018b. Asumismenot perustoimeentulotuessa. Viitattu 19.6.2018
<http://www.kela.fi/toimeentulotuki-asumismenot>
- Kela 2018c. Muutto yhteen. Viitattu 25.6.2018
https://www.kela.fi/kun-elamantilanne-muuttuu_muutto-yhteen
- Keski-Uusimaa. 5.6.2018. Tiesitkö, että murtojäljillä on vaikutusta vakuutuskorvaukseen? - vahinkoja pitää pyrkiä estämään omalla toiminnalla. Viitattu 23.9.2018
<https://www.keski-uusimaa.fi/artikkeli/668062-tiesitko-etta-murtojaljilla-on-vaikutusta-vaakuuskorvaukseen-vahinkoja-pitaa>
- Ketola, J., Kokki, E. 2/2018. Pelastusopisto. Pelastustoimen taskutilasto 2013-2017. Viitattu 28.10.2018
http://info.smedu.fi/kirjasto/Sarja_D/D2_2018.pdf
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto. 17.5.2014. Omakotitalon virhe. Viitattu 15.8.2018
<https://www.kkv.fi/Tietoa-ja-ohjeita/Viat-viivastykset/asuntokaupan-virhe/omakotitalon-virhe/>
- Korpiola, P. Kuluttajariitalautakunta. 3.7.2017. Omakotitalon ostajilla väärä käsitys myyjän virhevastuusta. Viitattu 20.8.2018
<http://www.kuluttajariita.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteet/2017/07/omakotitalonostajillavaarakasitysmyyjanvirhevastuusta.html>
- Koivuniemi, H. 5.4.2012. Uusimaa. Aiotko hankkia kotivakuutuksen? Lue nämä neuvot ensin. Viitattu 19.6.2018
<https://www.uusimaa.fi/artikkeli/73671-aiotko-hankkia-kotivakuutuksen-lue-nama-neuvot-ensin>
- Kokko, O. 20.7.2009. Taloussanommat. Älä luota oikeusturvavakuutukseen. Viitattu 1.8.2018
<https://www.is.fi/taloussanommat/oma-raha/art-2000001640634.html>
- Kokko, O. 15.7.2009. Taloussanommat. Virhe vakuutuksessa voi viedä korvauksen. Viitattu 4.8.2018
<https://www.is.fi/taloussanommat/oma-raha/art-2000001640037.html>
- Koskensyrjä, M. 18.2.2016. Risk Consult. Omaisuusvakuutuksien käsitteet tutuksi, osa 1. Viitattu 5.9.2018
<https://www.riskconsult.fi/omaisuusvakuutuksien-kasitteet-tutuksi/>
- Kuluttajariitalautakunta. 6.7.2018. Kotivakuutus ei kata asennusvirheestä aiheutuvia esinevahinkoja. Viitattu 17.9.2018
<https://www.kuluttajariita.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteet/2018/07/kotivakuutuseika-taasennusvirheestaaiheutuviaesinevahinkoja.html>
- Kuluttajariitalautakunta. 29.6.2018. KOTIVAKUUTUS. PESUKONEEN VUOTOVAHINKO. ASENNUS-VIRHE. Viitattu 2.10.2018
<https://www.kuluttajariita.fi/fi/index/kuluttajariitalautakuntaratkaisut/kuluttajariitalautakuntaratkaisu/1530268191102.html>
- Vilhunen, L. 7.6.2016. Myrsky vai myrsky? Viitattu 29.8.2018
<http://www.ilmastokatsaus.fi/2016/06/07/myrsky-vai-myrsky/>
- Lindholm, A. 20.7.2009. Edilex. Oikeusturvavakuutuksen konkreettinen turva on vähentynyt vuosien saatossa. Viitattu 7.9.2018
<https://www.edilex-fi.nelli.laurea.fi/uutiset/21215?allWords=oikeusturvavakuutus+kattavampi&offset=1&perpage=20&sort=relevance&searchSrc=1&advancedSearchKey=526073>
- Lähellä kaupungissa 2018. Mikä on tulva? Viitattu 4.7.2018
http://www.lahellakaupungissa.fi/paikat/puisto/kaupunkitulvat/mika_on_tulva/
- Maistraatti 2018. Muuttoilmoitus. Viitattu 21.6.2018
<https://www.maistraatti.fi/fi/Palvelut/Muuttoilmoitus/>
- Malin, R. 13.11.2018. Kauppalehti. Otitko kotivakuutuksen liian myöhään? Moni ei tiedä kahden vuoden säännöstä. Viitattu 13.11.2018
<https://www.talouselama.fi/uutiset/otitko-sinakin-kotivakuutuksen-liian-myohaan-moni-ei-tieda-kahden-vuoden-saannosta/69852fd3-7724-3ce4-b0f1-eab2f02cb551>
- Minilex 2018a. Irtain omaisuus. Viitattu 11.10.2018

<https://www.minilex.fi/a/irtain-omaisuus>

Minilex 2018b. Rikastumiskielto vahingonkorvausoikeudessa. Viitattu 30.10.2018

<https://www.minilex.fi/a/rikastumiskielto-vahingonkorvausoikeudessa>

Oikeus.fi 2018a. 20.6.2018. Riita-asiat. Viitattu 2.10.2018

https://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/fi/index/riita-asiat_1.html

Oikeus.fi 2018b. Rikosasian käsittelyn vaiheet. Viitattu 4.10.2018

<https://oikeus.fi/fi/index/esitteet/josjoudutrikoksenuhriksi/rikosasiankasittelynvaiheet.html>

Oksanen, J. 1.1.2017. Taloussanommat. Oravat ja lepakot voivat aiheuttaa kotivakuutuksen ehdoissa yllätyksen. Viitattu 21.10.2018

<https://www.is.fi/taloussanommat/art-2000005028709.html>

OP 2018a. Arvotavaravakuutus. Viitattu 21.6.2018

<https://uusi.op.fi/henkiloasiakkaat/vakuutukset/kotivakuutus/arvotavaravakuutus>

OP 2018b. Kotivakuutus. Viitattu 31.10.2018

<https://uusi.op.fi/henkiloasiakkaat/vakuutukset/kotivakuutus>

OP 2018c. OP Vahinkoapu. Tietokone rikkoutui. Viitattu 31.10.2018

<https://vahinkoapu.op.fi/henkiloasiakkaat/tietokone/tietokone-rikkoutui>

Pohjolan LVIturva Oy. 2015. Putkiremonttiopas. Viitattu 20.9.2018

<https://docplayer.fi/750904-Putkiremontti-opas-hinta-kiinnostaa-omakotitalon-vesivahinkotodella-mahdollinen-putkiremontin-onko-kaikki-mita-sinun-tulisi.html>

Raksystems. 4.5.2015. Joka toisen omakotitalon sadevedet on ohjattu väärin - suoraan talon perustuksiin. Viitattu 19.9.2018

<https://www.raksystems.fi/fi/ajankohtaista/joka-toisen-omakotitalon-sadevedet-on-ohjattu-vaarin-suoraan-talon-perustuksiin>

Riihimäki, A. 12.5.2016. Aamulehti. Viitattu 21.10.2018

<https://www.aamulehti.fi/kotimaa/ludeongelmaan-kannattaa-tarttua-mahdollisimman-nopeasti-tai-uhkana-on-valtava-lasku-23649322>

Saaranen-Kauppinen ym. 2006. Menetelmäopetuksen tietovarantoKvaliMOTV. Viitattu 15.6.2018

<https://docplayer.fi/35879395-Anita-saaranen-kauppinen-anna-puusniekka-menetelmaopetuksen-tietovaranto-kvalimotv-kvalitatiivisten-menetelmien-verkko-oppikirja.html>

Salo, H. 2011. FINE. Vertailutietoa kotivakuutuskorvauksista tehtävistä ikävähennyksistä. Viitattu 15.10.2018

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Tiedotteet/Esitelmat/Documents/Kuluttajatoimittajat_240512_FINE_Kotivakuutusten_ikavahennykset.pdf

Salo, H. 16.8.2018. FINE. Vuokralaisen, osakkaan ja taloyhtiön vakuutukset. Viitattu 10.6.2018

<https://www.fine.fi/media/julkaisut-2016/vuokralaisen-osakkaan-ja-taloyhtion-vakuutukset-2016.pdf>

Salo, H. 1.3.2017. FINE. Perustietoa kotivakuutuksista. Viitattu 17.7.2018

<https://www.fine.fi/media/julkaisut-2017/perustietoa-kotivakuutuksista-2017.pdf>

Savolainen, J. 27.5.2009. Edilex. Viitattu 11.10.2018

<https://www-edilex-fi.nelli.laurea.fi/uutiset/20688>

Suomen Asianajajaliitto 2018. Julkinen oikeusapu. Viitattu 31.9.2018

https://www.asianajajaliitto.fi/asianajopalvelut/asianajokulut/julkinen_oikeusapu

Suomen Riskienhallintayhdistys 2018. Usein kysyttyjä kysymyksiä riskienhallinnasta. Viitattu 22.11.2018

<https://www.pk-rh.fi/riskienhallinta/ukk.html>

Takala, S. 26.2.2017. Helsingin Sanomat. Tuhopolttaja vei naisen kodin, aiheutti vuoden evakon ja kymppitonnien kulut - HS vertaili, mitä kotivakuutukset oikeasti korvaavat. Viitattu 20.7.2018

<https://www.hs.fi/koti/art-2000005102475.html>

Talouselämä. 11.6.2018. Joka kolmas kylpyhuone on riski käyttäjälleen - "Periaatteessa kaikki ennen vuotta 2000 rakennetut ovat käyttöikänsä päässä". Viitattu 11.11.2018

<https://www.talouselama.fi/uutiset/joka-kolmas-kylpyhuone-on-riski-kayttajalleen-periaatteessa-kaikki-ennen-vuotta-2000-rakennetut-ovat-kayttoikansa-paassa/0a2de6a8-0422-3b33-92c8-539eb4eb0dfd>

TalousSuomi 2018a. Oikeusturvavakuutus - Mikä ja miksi? Viitattu 15.10.2018

<https://www.taloussuomi.fi/vakuutus/oikeusturvavakuutus-mika-ja-miksi>

- Taloustutkimus. 08/2014. Asuminen 2014. Viitattu 22.6.2018
http://www.hypo.fi/wp-content/uploads/2014/10/Hypon_Asuminen_2014_tutkimusra-portti.pdf
- Terhemaa, A. 31.1.2003. Taloussanomien. Viitattu 10.7.2018
<https://www.is.fi/taloussanomien/art-2000001379963.html>
- Tieteentermipankki 2018a. Laina. Viitattu 2.9.2018
<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:laina>
- Tieteentermipankki 2018b. Vuokra. Viitattu 2.9.2018
<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Nimitys:vuokra>
- Tilastokeskus 2018a. Asuminen. Viitattu 22.6.2018
https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_asuminen.html
- Tilastokeskus 2018b. Käsitteet. Asunto. Viitattu 2.8.2018
<http://www.stat.fi/meta/kas/asunto.html>
- Tilastokeskus 2018c. Käsitteet. Rakennus. Viitattu 2.8.2018
<http://www.stat.fi/meta/kas/rakennus.html>
- Tilastokeskus 2018d. Käsitteet. Rakennuksen käyttötarkoitus. Viitattu 2.8.2018
http://www.stat.fi/meta/kas/raken_kayt_tark.html
- Tilastokeskus 2018e. Käsitteet. Perhe. Viitattu 2.8.2018
<http://www.stat.fi/meta/kas/perhe.html>
- Turun Sanomat. 2.6.2016. Vältä vesivahinko, älä joudu maksumieheksi. Viitattu 11.9.2018
<http://koti.ts.fi/asuminen/valta-vesivahinko-ala-joudu-maksumieheksi>
- Vanhatalo, H. 12/2016. Vakuutusmajuri. Vakuutustapahtuma. Viitattu 14.11.2018
<https://vakuutusmajuri.fi/2016/12/01/vakuutustapahtuma/>
- Väestörekisterikeskus 2018a. Väestötietojärjestelmä. Viitattu 20.6.2018
<https://vrk.fi/vaestotietojarjestelma>
- Väestörekisterikeskus 2018b. Tietojen luovuttaminen. Viitattu 20.6.2018
<https://vrk.fi/tietojen-luovuttaminen>
- Yle. 21.7.2011. Pienikin piharakennus vaatii luvan. Viitattu 1.8.2018
<https://yle.fi/uutiset/3-5395251>
- Ympäristö.fi 2018a. Hulevesien hallinnan kehittäminen. Viitattu 13.9.2018
<http://www.ymparisto.fi/hulevedet>
- Ympäristö.fi 2018b. Tulvien esiintyminen. Viitattu 13.9.2018
http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Tulviin_varautuminen/Olenko_tulvariskialueella/Tulvien_esiintyminen?f=PohjoisPohjanmaan_ELYkeskus
- Ympäristö.fi 2018c. Tulvien huomioiminen maankäytön suunnittelussa. Viitattu 13.9.2018
http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Tulviin_varautuminen/Tulvariskien_hallinta/Tulvien_huomiointi_maankayton_suunnittelussa?f=Hameen_ELYkeskus
- Ympäristö.fi 2018d. Talonpidon kustannuseuranta kannattaa. Viitattu 22.5.2018
http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Rakentaminen/Korjaustieto/Pientalot/Suunnitelmallinen_talonpito/Talonpidon_kustannukset

Kuvat

- [Kuva 1](#): Vahinkovakuutuksen markkinaosuudet vuonna 2017
- [Kuva 2](#): Tutkimuksen vahinkovakuutusyhtiöiden logot
- [Kuva 3](#): Perustiedot väestörekisterissä
- [Kuva 4](#): Perinteisiin kotivakuutuksiin sisältyviä vakuutusturvia
- [Kuva 5](#): Kotivakuutuksen eri laajuudet omaisuusvahingoissa
- [Kuva 6](#): Havainnollista kuva OPn kotivakuustuotteen omaisuusturvien valinnasta
- [Kuva 7](#): Suojeluohjeita vuotovahinkojen ehkäisyyn
- [Kuva 8](#): Rakennuspalon aiheuttaja ja tahallisuus
- [Kuva 9](#): Suojeluohjeita palovahinkojen ehkäisyyn
- [Kuva 10](#): Poikkeuksellisen sateen toistuvuus aika
- [Kuva 11](#): Suojeluohjeita varkaus- ja murtovahinkojen ehkäisyyn
- [Kuva 12](#): Kokonaisalan laskeminen

Taulukot

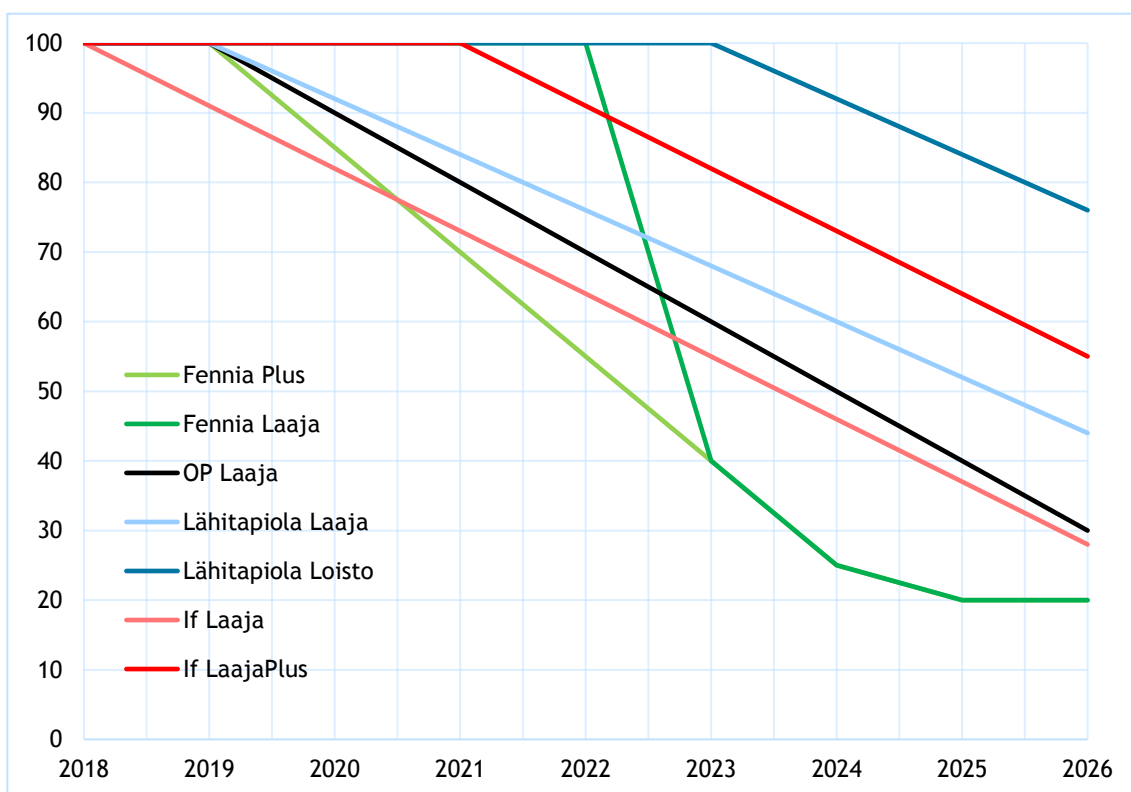
- [Taulukko 1](#): Irtaimiston vakuutuksen ehdoton omavastuu
- [Taulukko 2](#): Rakennusvakuutuksen ehdoton omavastuu

- [Taulukko 3](#): Ikävähennykset rakennuksen koneiden, laitteiden ja putkistojen vahingoissa
- [Taulukko 4](#): Palo-, murto- ja vuotovahinkojen korvaukset euroissa vuonna 2017
- [Taulukko 5](#): Vuotovähennystaulukot
- [Taulukko 6](#): Vuotovähennysprosenttien vertailu käyttövesiputkiston vuotovahingossa
- [Taulukko 7](#): Vuotovähennysehtojen tarkempi vertailu
- [Taulukko 8](#): Tuulen voimakkuuden arviointi
- [Taulukko 9](#): Myrskyn määritelmät
- [Taulukko 10](#): Tulvien toistumisaika ja todennäköisyys
- [Taulukko 11](#): Korotetut omavastuut tulvavahingoissa
- [Taulukko 12](#): Rajoitusehdot lemmikkieläimen aiheuttamissa vahingoissa
- [Taulukko 13](#): Rajoitusehdot tuhoeläinten aiheuttamissa vahingoissa
- [Taulukko 14](#): Villieläinten tunkeutumisen määritelmät vakuutusehdoissa
- [Taulukko 15](#): Vastuuturvan enimmäiskorvausmäärä
- [Taulukko 16](#): Oikeusturvan enimmäiskorvausmäärä
- [Taulukko 17](#): Oikeusturvan omavastuu
- [Taulukko 18](#): Asumiskäytön keskeytyminen
- [Taulukko 19](#): Piharakenteiden ja piharakennelmien yleiset enimmäiskorvausmäärät ja neliörajat
- [Taulukko 20](#): Voimassa- ja poissaoloehdot
- [Taulukko 21](#): Irtaimiston vakuutuksen voimassaolo muutossa
- [Taulukko 22](#): OP Vakuutus, esineiden ikävähennystaulukko
- [Taulukko 23](#): If, esineiden ikävähennystaulukko
- [Taulukko 24](#): Lähitapiola, esineiden ikävähennystaulukko
- [Taulukko 25](#): Fennia, esineiden ikävähennystaulukko
- [Taulukko 26](#): Ikävähennysten kehitys kannettavassa tietokoneessa

Liitteet

Ikävähennyslaskelma: televisio

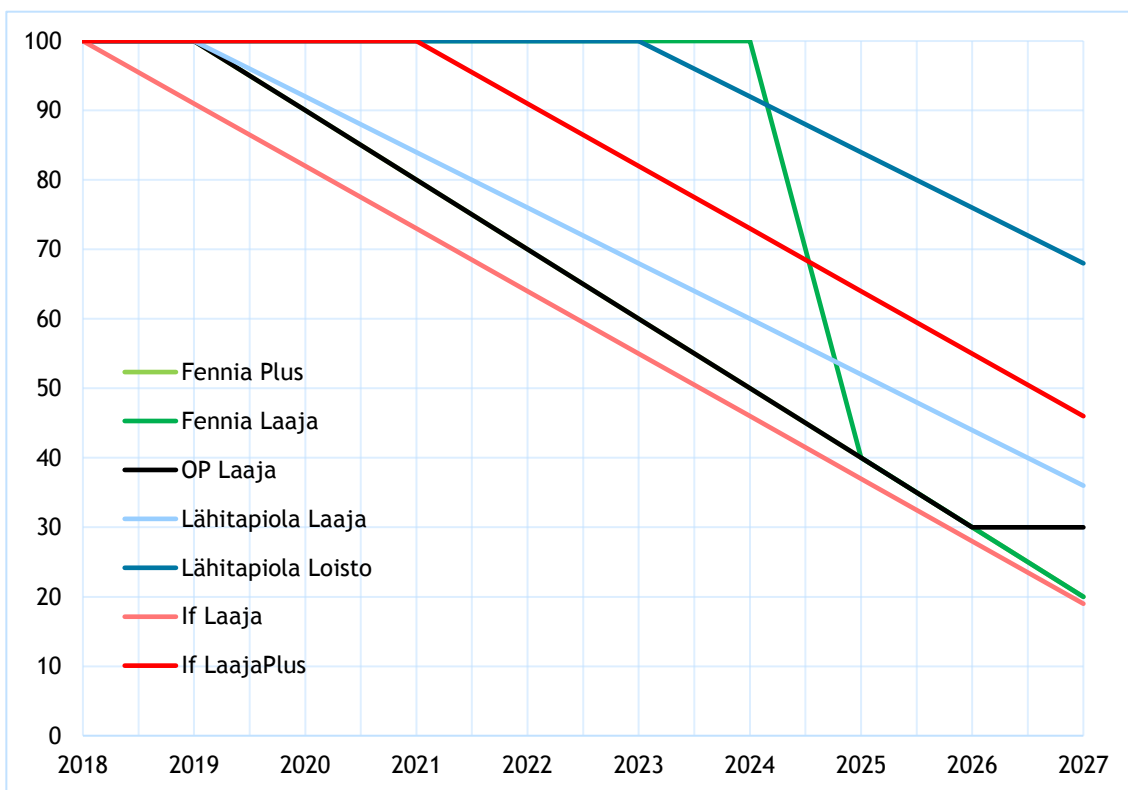
Vahinkovuosi	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Fennia Pluskotivakuutus (15%)	100%	100%	85%	70%	55%	40%	25%	20%	20%
Fennia Laaja (15%)	100%	100%	100%	100%	100%	40%	25%	20%	20%
Lähitapiola Laaja (8%)	100%	100%	92%	84%	76%	68%	60%	52%	44%
Lähitapiola Loisto (8%)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	92%	84%	76%
OP "Laaja" (10%)	100%	100%	90%	80%	70%	60%	50%	40%	30%
If Laaja (9%)	100%	91%	82%	73%	64%	55%	46%	37%	28%
If LaajaPlus (9%)	100%	100%	100%	100%	91%	82%	73%	64%	55%

Ikävähennyslaskelma: pyykinpesukone

Vahinkovuosi 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027

Fennia Pluskotivakuutus (10%)	100%	100%	90%	80%	70%	60%	50%	40%	30%	20%
Fennia Laaja (10%)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	40%	30%	20%
Lähitapiola Laaja (8%)	100%	100%	92%	84%	76%	68%	60%	52%	44%	36%
Lähitapiola Loisto (8%)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	92%	84%	76%	68%
OP "Laaja" (10%)	100%	100%	90%	80%	70%	60%	50%	40%	30%	30%
If Laaja (9%)	100%	91%	82%	73%	64%	55%	46%	37%	28%	19%
If LaajaPlus (9%)	100%	100%	100%	100%	91%	82%	73%	64%	55%	46%

Ikävähennyslaskelma: matkapuhelin

Vahinkovuosi	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Fennia Pluskotivakuutus (30%)	100%	100%	70%	40%	10%	10%	10%
Fennia Laaja (30%)	100%	100%	100%	40%	10%	10%	10%
Lähitapiola Laaja (25%)	100%	100%	75%	50%	25%	10%	10%
Lähitapiola Loisto (25%)	100%	100%	100%	75%	50%	25%	10%
OP "Laaja" (25%)	100%	75%	50%	30%	30%	30%	30%
If Laaja (25%)	100%	75%	50%	25%	0%	0%	0%
If LaajaPlus (25%)	100%	100%	100%	75%	50%	25%	0%

